

Verslag van een schriftelijk overleg

De vaste commissie voor Justitie en Veiligheid heeft een aantal vragen en opmerkingen voorgelegd over de volgende brieven:

- Plan van aanpak tegengaan drugstoerisme (Kamerstuk 24077, nr. 533);
- Onderzoeksrapportage experiment gesloten coffeeshopketen (Kamerstuk 24077, nr. 529);
- Uitwerking van de motie van het lid Kuik c.s. inzake de educatieve maatregel bij drugsbezit (Kamerstuk 24077, nr. 530);
- Rapport 'Coffeeshops in Nederland 2022' (Kamerstuk 24077, nr. 534);
- Onderzoek naar de mogelijkheden voor het monitoren van de gevolgen van de toepassing van de Wet Damocles (Kamerstuk 34763, 20);
- Evaluatierapport "Geen nacht zonder (art.) 8, Evaluatie van de Wet drugs in het verkeer" (Kamerstuk 32859, nr. 18);
- Reactie op het verzoek van de leden Helder en Michon-Derkzen, gedaan tijdens het Tweeminutendebat Politie van 1 februari 2024, over opheldering over een symposium 'Hoe verder met het drugsbeleid?' georganiseerd door Law Enforcement Action Partnership Nederland op 30 januari 2024 (Kamerstuk 24077, nr. 537);
- Rapport 'Onderzoek Experiment gesloten coffeeshopketen. Rapportage nulmeting 2022' (Kamerstuk 24077, 538).

Bij brief van ... hebben de minister van Justitie en Veiligheid, de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, de minister voor Medische Zorg en de Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport de vragen en gemaakte opmerkingen beantwoord. Vragen en antwoorden zijn hierna afgedrukt.

De fungerend voorzitter van de commissie,
Van Nispen

Adjunct-griffier van de commissie,
Pauwe

Inhoudsopgave

I	Vragen en opmerkingen vanuit de fracties	blz.
	Vragen en opmerkingen van de leden van de PVV-fractie	2
	Vragen en opmerkingen van de leden van de GroenLinks-PvdA-fractie	2
	Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie	4
	Vragen en opmerkingen van de leden van de NSC-fractie	5
	Vragen en opmerkingen van de leden van de D66-fractie	7
	Vragen en opmerkingen van de leden van de BBB-fractie	11
	Vragen en opmerkingen van de leden van de CDA-fractie	12
	Vragen en opmerkingen van de leden van de SP-fractie	13
	Vragen en opmerkingen van de leden van de SGP-fractie	15
	Vragen en opmerkingen van de leden van de ChristenUnie-fractie	19

II Reactie van de bewindspersonen

Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Vragen en opmerkingen van de leden van de PVV-fractie

Plan van aanpak tegengaan drugstoerisme

De leden van de PVV-fractie vragen of de minister kan aangeven of en, zo ja, wanneer opnieuw onderzoek wordt gedaan naar ervaren overlast in de directe omgeving van coffeeshops.

Antwoord

Tweejaarlijks wordt in opdracht van het Wetenschappelijk Onderzoek- en Datacentrum (WODC) een meting gedaan naar het aantal coffeeshops in Nederland en het gemeentelijk coffeeshopbeleid. De laatste meting is gedaan in 2022.¹ Bij elke meting wordt onderzocht hoeveel coffeeshopgemeenten beleid hebben opgenomen over overlast en hoe (vaak) hierop wordt gehandhaafd. In het kader van drugstoerisme wordt ook onderzocht hoeveel coffeeshopgemeenten het ingezetenen criterium in het beleid hebben opgenomen en handhaven. Het streven is om in het najaar van 2024 een nieuwe meting uit te voeren.

In opdracht van het WODC wordt in het kader van het Experiment gesloten coffeeshopketen onderzoek uitgevoerd. Het betreft een meerjarig onderzoek naar onder andere de effecten van het experiment op de overlast in de directe omgeving van coffeeshops. Voor dit onderzoek worden in 10 experimentgemeenten en 10 controlegemeenten enquêtes en interviews afgenomen over dit onderwerp. De eerstvolgende meting zal naar verwachting plaatsvinden in het najaar 2024.

Uitwerking van de motie van het lid Kuik c.s.² inzake de educatieve maatregel bij drugsbezit

De leden van de PVV-fractie vragen of de minister kan aangeven op welke wijze en wanneer de educatieve maatregel wordt geëvalueerd in die zin dat daarbij inzichtelijk wordt gemaakt of de maatregel de beoogde werking heeft.

Antwoord

De Minister van Justitie en Veiligheid, heeft regelmatig contact met de collega's in België, zo ook over de evaluatie van het Antwerps model. De evaluatie ervan is later van start gegaan dan gepland en is momenteel nog bezig. Er zijn nu nog geen gegevens die al gedeeld kunnen worden met ons. Zodra dat wel kan, worden we op de hoogte gehouden en wordt uw Kamer geïnformeerd.

Evaluatierapport "Geen nacht zonder (art.) 8, Evaluatie van de Wet drugs in het verkeer"

De leden van de PVV-fractie vragen hoeveel controles er in Nederland plaatsvinden op het gebruik van drugs in het verkeer. Hoeveel incidenten, met name aanrijdingen, vinden er plaats onder invloed van drugs, waaronder het gebruik van lachgas? En hoeveel vervolgingen dan wel sancties vloeien voort uit het hiervoor gestelde betreffende controles en incidenten?

Antwoord

Er bestaat geen aparte registratie voor het aantal controles dat plaatsvindt en er vinden geen aparte grote controleacties plaats voor het rijden onder invloed van drugs. Bij grootschaligere gebeurtenissen zoals festivals worden er wel, mits daar aanleiding toe is, met enige regelmaat verkeerscontroles gehouden. Bij dergelijke verkeerscontroles (en als er gesproken wordt van een politie- of verkeersfuij met betrekking tot de handhaving op het rijden onder invloed) is er niet alleen sprake van alcohol-, maar ook van drugscontroles. Wanneer agenten tijdens controles of reguliere werkzaamheden een vermoeden hebben van drugsgebruik dan kan de agent beslissen om een speekseltest af te nemen bij de bestuurder. Dit is maatwerk. Een positieve test leidt tot

¹ [Kamerbrief bij rapport over coffeeshops in Nederland 2022 | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl](#)

² Kamerstuk 36200 VI, nr. 77.

vervolgonderzoek middels een bloedtest, maar een negatieve test wordt niet geregistreerd. Wanneer er in geval van een incident of aanrijding sprake is van het rijden onder invloed van drugs zal dit in het proces-verbaal worden opgenomen. Echter, de politie houdt geen aparte registratie bij van het totale aantal ongevallen in combinatie met drugsgebruik. Om deze cijfers naar boven te krijgen is een handmatige zoekslag vereist. Eind vorig jaar is de evaluatie van de Wet drugs in het verkeer afgerond en aangeboden aan de Tweede Kamer.³ Uit de evaluatie blijkt dat sinds de wetswijziging in toenemende mate op de aanpak van drugs in het verkeer wordt ingezet. Dat blijkt bijvoorbeeld uit de sterke toename van afgenomen positieve speekseltesten tussen 2018 (2.973) en 2022 (14.471) en de gestaag groeiende aantallen processen verbaal voor overtreding van artikel 8 lid 5 WVW 1994. Deze aantallen zijn gestegen van 2.534 in 2018 naar 10.862 in 2022. Zoals gezegd worden negatieve tests niet geregistreerd, maar dat zullen er vele malen meer zijn dan het hierboven genoemde aantal positieve tests.

Voor het aantonen van lachgasgebruik is nog geen werkbaar detectiemiddel voor de verbalisant beschikbaar, dat toepasbaar is op straat. Hierdoor is het lastig om te bewijzen dat iemand onder invloed van lachgas heeft gereden. Op basis van waarneming van de verbalisant of verifieerbare getuigenverklaringen moet nu onderbouwd worden dat het gebruik van lachgas van invloed was op het rijgedrag. Wel levert het in 2023 ingevoerde lachgasverbod winst op voor de verkeersveiligheid omdat dit het aanbod en daarmee het gebruik van lachgas naar verwachting beperkt. Ook maakt het de handhaving op lachgasgebruik in het verkeer effectiever, namelijk wanneer het gebruik van lachgas niet kan worden aangetoond dan kan op basis van het verbod in ieder geval wel op het vervoer of aanwezig hebben van lachgas worden gehandhaafd. De reden van een aanhouding zal dan het bezit van lachgas zijn en niet het rijden onder invloed van drugs. Daarnaast lijkt het gebruik van lachgas in het verkeer af te nemen. Zo nam het aantal dodelijke ongevallen waarbij lachgas gevonden werd vorig jaar af tot 20, waar dat in 2021 en 2022 nog 31 dodelijke ongevallen waren. Ook nam het aantal verkeersongevallen waarbij lachgasgebruik werd vermoed af van 709 naar 478. Cijfers van de politie laten ook zien dat het vermoedelijk lachgasgebruik of bezit in relatie tot verkeersdeelname daalt. De politie benadrukt dat deze cijfers vooral iets zeggen over de trendmatige ontwikkeling omdat er te gevarieerd en onzuiver wordt geregistreerd.

In het evaluatierapport van de Wet drugs in het verkeer wordt inzicht gegeven in de beslissingen en sancties met betrekking tot het rijden onder invloed van drugs over de afgelopen jaren.⁴ In 2022 werden 3.680 van de 12.885 zaken geseponeerd, leidden 3.635 zaken tot een strafbeschikking en werd in 5.535 zaken gedagvaard. De septs zijn de zaken waarin uit bloedonderzoek bleek dat de wettelijke grenswaarden niet waren overschreden. De zaken waarbij het bloedonderzoek een positieve uitslag gaf, werden doorgaans gevolgd door een strafbeschikking door het OM of sanctieoplegging door de rechter. In hoeverre de genoemde zaken een gevolg zijn van een controle dan wel van een incident kan niet inzichtelijk gemaakt worden aangezien dit niet apart wordt geregistreerd.

Vragen en opmerkingen van de leden van de GroenLinks-PvdA-fractie

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie hebben met veel belangstelling kennisgenomen van de voorliggende brieven met betrekking tot onderhavig schriftelijk overleg. Deze leden hebben hier meerdere vragen over, om te beginnen over het onderzoek betreffende het experiment met de gesloten coffeeshopketen.

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie hebben met bijzonder veel interesse de rapportage over

³ Tweede Kamer, vergaderjaar 2023-2024, 32859 nr. 18

⁴ Tweede Kamer, vergaderjaar 2023-2024, 32859 nr. 18

de voormeting 2021 en de rapportage over de nulmeting 2022 tot zich genomen. Hierin lezen deze leden onder andere dat de aanzienlijke vertraging die is opgetreden in het experiment, en de daarmee samenhangende onduidelijkheden als frustrerend zijn ervaren door gemeenten, coffeeshops, telers en andere betrokkenen. Redenen die voor vertraging zijn aangevoerd, zijn onder andere Bibob-screening en problemen met de vestiging, vergunning en financiering van telers.

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie hebben verschillende vragen over het huidige verloop van het experiment en de knelpunten die tot dusver ervaren zijn. Om te beginnen over het track-and-tracesysteem waar eerder problemen mee waren. In het plenaire debat over de wijziging van de Wet experiment gesloten coffeeshopketen van 28 februari jl. gaf de minister aan dat er goed contact is tussen de ministeries, de ontwikkelaars van het systeem en de coffeeshops in Breda en Tilburg. Deze leden willen graag weten hoe het nu met de gebruiksongemakken staat die naar voren kwamen tijdens de aanloopfase. Er wordt nu in de praktijk getest: hoe verlopen die testen en welke aanpassingen zijn inmiddels doorgevoerd om ervoor te zorgen dat het track-and-tracesysteem beter werkt? Welke stappen zijn genomen zodat de aangesloten coffeeshops minder haperingen en hinder ondervinden en het experiment kan worden uitgevoerd zoals de bedoeling is?

Antwoord

Maandelijks krijgt het track-and-tracesysteem een nieuwe release waarin wensen vanuit de gebruikers en technische verbeteringen worden uitgerold. Verzoeken of meldingen komen binnen via de mail, telefonisch of vanuit gesprekken bij de gebruikers op locatie. De signalen worden verwerkt in technische en functionele aanpassingen van het track-and-tracesysteem. Dit zijn bijvoorbeeld snelheidsverbeteringen, aanpassingen van handelingen en het toevoegen van nieuwe functionaliteiten.

Op dit moment registreren de coffeeshops alle verkopen van de gereguleerde producten zowel in hun eigen kassasysteem als in het track-and-tracesysteem. Om dit proces gebruikersvriendelijker te maken wordt er op dit moment een API-koppeling voor kassasystemen ontwikkeld. De koppeling maakt het mogelijk om verkopen direct vanuit het kassasysteem van de coffeeshop in het track-and-tracesysteem te registreren. Dit scheelt een scanhandeling tijdens de verkoop. Een vergelijkbare koppeling wordt ook voor de telers ontwikkeld.

Als er een verstoring ontstaat, dan wordt dit gecommuniceerd naar alle gebruikers. Dit gebeurt via het track-and-tracesysteem en per mail. De gebruikers worden tijdens de melding regelmatig voorzien van een update. Overigens treedt er maar zelden een verstoring op in het track-and-tracesysteem. Regelmatig zit de verstoring in gekoppelde systemen waar de overheid geen invloed op heeft. Denk aan een stabiele internetverbinding en gebruikte apparatuur. Tijdens een verstoring van het track-and-tracesysteem behoudt de coffeeshop de mogelijkheid om verder te gaan met de verkoop. Via een functionaliteit in het systeem kunnen de verkochte producten op een later moment alsnog worden geregistreerd.

Daarnaast vragen de leden van de GroenLinks-PvdA-fractie hoe het staat met de wachtlijsten van aanbieders die buiten de loting zijn gevallen. Hoe staat het met de uitvoering van de motie-Mutluer (Kamerstuk 36279, nr. 18) over het introduceren van een ingebruiknameplicht van negen maanden voor de geselecteerde telers? In de rapportage over de nulmeting 2022 lezen deze leden daarnaast dat de eerste vervolgmeting na de start van de experimenteerfase zal plaatsvinden. Is al duidelijk wanneer dit precies zal zijn en wanneer de resultaten hierover kunnen worden gedeeld met de Kamer?

Antwoord

Elk kwartaal vinden voortgangsgesprekken plaats met alle telers. De laatste gesprekken zijn net afgerond. Hierbij is nadrukkelijk gevraagd naar de planning van alle telers. Inmiddels zijn vijf telers met de productie gestart. Met de andere vijf telers is besproken wanneer zij verwachten te starten met de teelt of met andere handelingen in het kader van de productie. Voor deze vijf telers is een ingebruiknameplicht van negen maanden

zinvol en dus zal een ingebruiknameplicht van 9 maanden worden opgenomen in de aanwijzing van hen. Ik zal uw Kamer informeren als hieraan uitvoering is gegeven. De meetperiode voor de eerste vervolgmeting staat gepland voor het najaar van 2024. Hierna dienen de resultaten van deze meting geanalyseerd en verwerkt te worden tot een monitoringsrapportage. De verwachting is dat dit rapport medio 2025 door de onderzoekers opgeleverd wordt. Na ontvangst wordt het rapport aan uw Kamer toegezonden. Op 15 maart jl. hebben we uw Kamer geïnformeerd dat indien onverhoopt blijkt dat op 16 september nog niet aan de voorwaarden van voldoende kwaliteit, kwantiteit en diversiteit van de cannabis kan worden voldaan, de overgangsfase wordt verlengd. Mocht daardoor de experimenteerfase niet op 16 september a.s. starten, wordt de planning opnieuw bekeken met de onderzoekers en de Begeleidings- en Evaluatiecommissie.

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie hebben daarnaast enkele vragen over preventie en voorlichting voor gebruikers. Wat deze leden betreft is dit een belangrijk onderdeel van het experiment gesloten coffeeshopketen en het decriminaliseren van softdrugs in het algemeen. In de rapportage over de nulmeting 2022 lezen zij dat het onderzoek aanzienlijke nadelen onthult over de huidige gedoogsituatie. Zo lopen frequente coffeeshopbezoekers een hoog risico op matige of ernstige stoornissen als gevolg van cannabisgebruik. Daarnaast bestaat het risico dat verontreinigde cannabis, bijvoorbeeld door schimmels of pesticiden, op de illegale markt wordt verkocht. Het decriminaliseren van softdrugs biedt volgens deze leden dan ook kansen om hier meer grip op te krijgen. Deze leden begrijpen dat er binnen het experiment extra aandacht is voor preventietrainingen voor medewerkers van deelnemende coffeeshops en dat er bijsluiters zijn voor klanten. Ziet de minister nog andere mogelijkheden om tijdens het experiment niet alleen met de in- en verkoop, maar ook met preventie meer te experimenteren? Wat vindt de minister bijvoorbeeld van het idee om een zorgplicht in te stellen voor coffeeshops, zoals nu bijvoorbeeld al geldt voor onlinegokbedrijven, en waarbij aanbieders op tijd moeten ingrijpen als ze constateren dat spelers een verslaving hebben of ontwikkelen? Hoe zou aan een dergelijke zorgplicht uitvoering kunnen worden gegeven bij coffeeshops en wat is daarvoor nodig?

Antwoord

Het experiment biedt extra mogelijkheden ten aanzien van preventie. Zo zijn coffeeshops verplicht om voorlichtingsmateriaal over (risico's van) gebruik aanwezig te hebben. Ook zijn er eisen gesteld aan de kwaliteit van cannabis en aan de verpakking met als doel gezondheidsrisico's te voorkomen en verminderen. In de bijsluiter, die met een verplichte QR-code op de verpakking staat en als fysiek exemplaar in de coffeeshop aanwezig is, staat informatie voor consumenten over de effecten en risico's van cannabisgebruik. Bovendien staat in de bijsluiter informatie waar consumenten terecht kunnen als ze vragen hebben, advies of hulp nodig hebben. Te denken valt aan de drugsinfolijn, de huisarts of een expert.

Verder dient het verkopend personeel een cursus gevolgd te hebben waarbij het uitgangspunt is dat de medewerkers daar leren over het geven van voorlichting over het gebruik en risico's én het doorverwijzen bij problematisch gebruik.

Zoals gesteld zijn de bijsluiter en de cursus extra instrumenten om op preventie in te zetten binnen het experiment. Hierbij wordt reeds ingezet op het door personeel verwijzen naar hulp bij problematisch gebruik. Het signaleren, bespreekbaar maken van en het verwijzen bij een bestaande verslaving of zich ontwikkelende verslaving is echter om verschillende redenen complex. Daar is substantiële expertise voor nodig. Bovendien is het consumptiepatroon van de persoon in kwestie lang niet altijd duidelijk: hij/zij kan immers bij verschillende coffeeshops producten halen. Daarnaast zijn in de experimenteerwet- en regelgeving de AHOJGI criteria⁵ - die nu al gelden voor alle Nederlandse coffeeshops- overgenomen. Daarmee wordt bij correcte naleving geen

⁵ AHOJGI-criteria staat voor: geen affichering (A), geen harddrugs (H), geen overlast (O), geen verkoop aan jeugdigen (J), geen verkoop van grote hoeveelheden per transactie en max. 500 gram handelsvoorraad aanwezig in coffeeshop (G) en alleen aan Nederlandse ingezetenen (I).

reclame gemaakt voor drugs, de aankoop van harddrugs alsmede de aankoop van cannabis onder de leeftijdsgrens voorkomen en de aankoophoeveelheid beperkt.

Naast bovenstaande faciliteert het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport gemeenten om met cannabispreventie aan de slag te gaan o.a. door uitwisseling van goede ervaringen tussen de experimentgemeenten en het laten ontwikkelen van een modelplan 'preventie & handhaving cannabis'. Tot slot, blijft het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport op zoek naar andere initiatieven die cannabisgebruik voorkomen of verminderen, zowel binnen als buiten het experiment.

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie vragen in het licht van preventie of de minister nog mogelijkheden ziet om de toegang naar verslavingsartsen laagdrempeliger te maken. Op welke manier is uitvoering gegeven aan de motie-Mohandis (Kamerstuk 24077, nr. 516) om te onderzoeken welke drempels er voor huisartsen zijn om de expertise van een verslavingsarts van de Koninklijke Nederlandsche Maatschappij tot bevordering der Geneeskunst in te schakelen en deze waar nodig weg te nemen? Hoe beziet de minister de mogelijkheden om deze drempels niet alleen bij huisartsen, maar ook bij tbs-klinieken en penitentiaire inrichtingen weg te nemen? Is de minister van plan om het ook hier makkelijker te maken om de hulp van verslavingsartsen in te roepen en, zo ja, hoe gaat de minister dit bewerkstelligen?

Antwoord

Begin 2024 is de visie eerstelijnszorg 2030 opgeleverd. Daarmee ligt er een agenda om de eerstelijnszorg, in verbinding met andere domeinen en sectoren, de komende jaren te versterken. Dit is ook belangrijk voor een goede samenwerking tussen de eerstelijnszorg, zoals huisartsenzorg, en meer gespecialiseerde zorg. De komende periode werkt VWS samen met partijen aan de implementatie, zowel regionaal als landelijk. Een van de stappen die wordt gezet is het goed positioneren van de anderhalvelijnszorg in aanspraken en bekostiging. De komende maanden wordt samen met de NZa en het Zorginstituut in beeld gebracht wat hiervoor nodig is. Het gaat daarbij o.a. om het meedenk- en meekijkconsult of eerstelijnsdiagnostiek. In dezelfde periode zal de minister voor Medische Zorg ook in gesprek gaan met de Landelijke Huisartsenvereniging en de verslavingsartsen KNMG over de specifieke inzet van de expertise van de verslavingsarts in de huisartsenzorg.

Tijdens detentie is de medische zorg voor gedetineerden geregeld via het ministerie van Justitie en Veiligheid. Bij binnenkomst wordt de zorgsituatie van de gedetineerde in kaart gebracht. Wanneer sprake is van een verslaving bepaalt een team van psychiaters, psychologen, artsen en justitieel verpleegkundigen welke zorg de gedetineerde hiervoor krijgt en op welke plaats. Penitentiaire inrichtingen en tbs-klinieken werken hiervoor reeds samen met verslavingsartsen en verslavingszorginstellingen. Ook wordt hierbij meegenomen wat reeds lopende zorgtrajecten waren voor binnenkomst, zoals hulpverlening bij verslaving en in hoeverre er aansluitende zorg nodig is na detentie. Ik acht het van belang dat gedetineerden toegang hebben tot de zorg die zij nodig hebben, en dat verslavingsproblematiek correct en tijdig wordt gediagnosticeerd en de juiste verslavingszorg wordt geboden. Kennisbevordering en goede samenwerking tussen (forensische) verslavingszorginstellingen, huisartsen, penitentiaire instellingen en tbs-klinieken kunnen daarbij helpen.

Voorts vragen de leden van de GroenLinks-PvdA-fractie op welke manieren de adviezen van de Nationaal Rapporteur Verslavingen door de minister worden meegenomen in het preventiebeleid in het experiment betreffende de gesloten coffeeshopketen.

Antwoord

De minister voor Medische Zorg en de minister van Justitie en Veiligheid, nemen de adviezen van de Nationaal Rapporteur Verslavingen ter harte en deze worden waar mogelijk en opportuun overgenomen. Zo wordt bijvoorbeeld mede naar aanleiding van het advies van de Rapporteur door het Trimbos-instituut een duidingssessie

georganiseerd over de vraag waarom sommige mensen geen hulp zoeken bij cannabisverslaving. Ook noemt de Rapporteur het verbieden van reclame en marketing. Binnen het experiment gelden voor zowel telers als coffeeshophouders een afficheringsverbod. Bovendien staat in het jaarverslag van de Rapporteur dat het belangrijk is dat er aandacht is voor (onderzoek naar) de effectiviteit van preventie. Het uitgangspunt in het beleid is dat interventies bewezen zijn ('evidence based'). Het kan voorkomen dat nieuwe interventies ontwikkeld moeten worden. Deze zijn op dat moment nog niet evidence based, maar worden, in dat geval, onderzocht om de effectiviteit te bewijzen.

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie hebben daarnaast met bijzondere belangstelling kennisgenomen van de laatste ontwikkelingen in Duitsland, waar het sinds 1 april 2024 is toegestaan om cannabis te telen, bezitten en roken. Hoe kijkt de minister naar deze ontwikkelingen? Wat vindt de minister bijvoorbeeld van het Duitse beleid om te werken met niet-commerciële 'cannabisclubs' met maximaal 500 leden die eigen wiet telen? Hoe beziet de minister de voordelen hiervan, bijvoorbeeld dat de handel hierdoor mogelijk minder interessant wordt voor criminelen? Zou dit beleid volgens de minister ook kunnen werken in Nederland, of is de minister bereid hier onderzoek naar te laten doen?

Antwoord

Er is met Duitsland regelmatig contact om van elkaar te leren, zowel bilateraal als in EU/VN-verband. Daarbij moet wel in gedachten gehouden worden dat Duitsland en Nederland twee verschillende uitgangspunten hebben ten aanzien van cannabis-beleid: het gedoogbeleid met de coffeeshops in Nederland versus de totale afwezigheid van gereguleerde of legale softdrugs in Duitsland.

De minister voor Medische Zorg en de minister van Justitie en Veiligheid volgen de ontwikkelingen in Duitsland. In opdracht van het WODC voeren RAND Europe en het Trimbos-Instituut een onderzoek uit naar de internationale ontwikkelingen van cannabisbeleid bij recreatief gebruik. Ook de ontwikkelingen in Duitsland worden in dit rapport geschetst. Dit rapport wordt medio 2024 aan uw Kamer aangeboden. In Nederland onderzoeken we of het huidige beleid anders kan worden ingericht door het uitvoeren van het experiment gesloten coffeeshopketen. Ook de effecten op de criminele markt zijn onderwerp van het onderzoek naar het experiment. We wachten de resultaten, evaluatie en conclusies van het experiment af, voordat verdere beleidsaanpassingen worden overwogen. Het is aan een dan zittend kabinet om een keuze te maken over toekomstig coffeeshop- en cannabisbeleid.

Ook hebben de leden van de GroenLinks-PvdA-fractie nog een vraag over lachgascilinders, die regelmatig ontploffingen veroorzaken bij afvalverwerkers. Dit kan zorgen voor miljoenen euro's aan schade die veelal op het bordje van de gemeenten terecht komt. Erkent de minister deze problemen en welke maatregelen gaat de minister hiervoor nemen? Hoe beziet de minister bijvoorbeeld de mogelijkheid om de vereisten aan wegwerpdrukcilinders aan te passen of meer en betere voorlichting te geven over de gevaren van het weggooiën van lachgascilinders? En is de minister bereid gemeenten financieel tegemoet te komen voor de schade die zij hierdoor oplopen?

Antwoord

Het kabinet is al geruime tijd in gesprek met de afvalverwerkende sector over mogelijke oplossingen voor de problematiek van ontploffende lachgascilinders. Die ontploffingen kunnen zorgen voor schade aan installaties en kunnen ook risico's vormen voor personeel.

Het kabinet stelt €450.000 beschikbaar voor een pilot rond innovatieve technieken om lachgascilinders in afvalstromen op te sporen en te verwijderen.⁶ De afvalsector heeft te maken met ontploffende lachgascilinders in afvalwagens en in verbrandingsovens. Een van de oplossingen hiervoor is het tijdig kunnen opsporen en verwijderen van

⁶ Kamerstuk, 30 872, nr. 297.

lachgascilinders in de afvalstromen. Met de pilot wordt dit verder onderzocht om de problematiek aan te pakken.

Er is in opdracht van de politie een extern onderzoek uitgevoerd naar de vraag of een beperkt aantal typen verpakkingen van niet hervulbare drukhouders voldoet aan de geldende ISO-normen. De politie heeft de resultaten van het onderzoek onlangs gedeeld met de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT). De ILT houdt toezicht op de eisen die gesteld worden aan vervoerbare drukhouders (zoals cilinders), niet op de inhoud ervan. Onderzoeksresultaten worden voorgelegd aan de instantie die typegoedkeuringen voor de cilinders heeft afgegeven. De reactie op de bevindingen bepaalt de mogelijke vervolgacties door de ILT. Bij het aantreffen van lachgas kan ongeacht de conformiteit van de cilinder door bevoegde handhavende instanties (zoals de politie) op grond van de Opiumwet in Nederland worden opgetreden.

Met de gebruiker van lachgas wordt gericht gecommuniceerd over de gevaren van het gebruik van lachgas én het onjuist weggooien van lachgascilinders. Dat gebeurt via de kanalen van het Trimbos-instituut, waaronder de inzet van sociale media. Ook is er communicatiemateriaal voor jongerenwerkers en veldwerkers die direct in contact staan met de doelgroep.

Zoals in de brief aan uw Kamer van 30 oktober 2023⁷ is toegelicht, is de ontstane schade niet het gevolg van het invoeren van het lachgasverbod, maar van individuen die handelen in strijd met de wet- en regelgeving. Het ligt volgens het kabinet daarom niet in de rede dat de schade vanuit het Rijk wordt vergoed.

Tot slot hebben de leden van de GroenLinks-PvdA-fractie zorgen over de opkomst van de 'zombiedrug' fentanyl. Ondanks dat het gebruik in Nederland vooralsnog laag lijkt, laat het fentanylprobleem in de Verenigde Staten zien dat ook Europa hier alert op moet zijn. Zo stond fentanyl bij de G7-bijeenkomst van 17 april 2024 in Capri op de agenda.⁸ Wat doet de minister met dergelijke signalen? Hoe beziet de minister bijvoorbeeld de uitspraken⁹ van de nationaal drugscommissaris in België, Ine van Wymersch, dat fentanyl zal overwaaien naar Europa, en België zijn politiemensen nu al moet opleiden om hiermee om te gaan? Vindt de minister het nodig hier ook voor Nederland een concreet plan van aanpak voor te maken en, zo ja, wanneer komt de minister hiermee? Zo nee, waarom niet?

Antwoord

Het fentanylprobleem, zoals dat in de Verenigde Staten heerst, baart ook het kabinet veel zorgen. Daarom worden de signalen van gebruik, van alle opioïden, heel erg goed in de gaten gehouden. Tot nu toe zijn er nog geen redenen om over te gaan tot een concreet plan. Voor het eigenlijk gebruik van opioïden is een richtlijn gepast gebruik opgesteld en oneigenlijk gebruik cijfers zijn heel laag. Om constant een vinger aan de pols te houden, laat de Minister voor Medische Zorg dit jaar nog een onderzoek uitvoeren naar de trends in het starten van opioïden gebruik en het daaropvolgende chronisch gebruik. Evenals naar het optreden van opioïden gerelateerde intoxicaties en andere bijwerkingen onder een representatieve populatie van Nederlandse inwoners tussen 2013 en 2023. Dit onderzoek zal een uitgebreide analyse opleveren van het starten van opioïden, chronisch gebruik en de daarmee samenhangende bijwerkingen en complicaties in Nederland. Als dit onderzoek daar aanleiding toe geeft dan zal worden gezien of een concreet plan van aanpak nodig is.

⁷ Kamerstuk, 30 872, 294.

⁸ <https://www.trouw.nl/buitenland/vijftig-keer-sterker-dan-heroïne-europa-probeert-zombiedrug-fentanyl-met-actieplan-te-beperken~b2adff4a/?referrer=https://www.google.com/>.

⁹ <https://www.demorgen.be/nieuws/fentanyl-zal-overwaaien-naar-europa-daar-ben-ik-van-overtuigd-we-moeten-onze-politiemensen-nu-al-opleiden-om-ermee-om-te-gaan~bf415280/>.

Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie

De leden van de VVD-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de brieven met betrekking tot onderhavig schriftelijk overleg dat betrekking heeft op het drugsbeleid. Deze leden hebben nog enige vragen bij de inzet van de minister ten aanzien van een aantal onderwerpen.

Eigen gebruik harddrugs/gebruikershoeveelheid

De leden van de VVD-fractie constateren dat het bezit van een halve gram harddrugs voor eigen gebruik in Nederland gedoogd wordt. Daar handhaaft het Openbaar Ministerie (OM) zodanig ook niet op. Kan de minister aangeven hoe houdbaar zij dat vindt? Deelt de minister de mening van deze leden dat het verwarrend is dat harddrugs in Nederland verboden zijn, maar dat er wel een kleine hoeveelheid voor eigen gebruik gedoogd wordt? Deze leden constateren immers dat ons land een intensieve inzet op georganiseerde drugscriminaliteit kent, dat het gebruik van harddrugs stevig veroordeeld wordt, maar dat bovengenoemd bezit wel getolereerd wordt. Is de minister het met deze leden eens dat politie en OM moeten handhaven, en niet slechts normeren, op elk bezit van harddrugs? Kan de minister uiteenzetten hoe evenementenorganisaties ook een verantwoordelijke rol hebben in de preventieve zijde van het gebruik van harddrugs? Worden evenementenorganisaties ook op hun verantwoordelijke taak toegezien door het lokale gezag? Zo ja, hoe? Zo nee, zou het lokale gezag hier niet een rol in moeten spelen?

Antwoord

Het kabinet voert een gebalanceerd beleid waarbij we oog houden voor de problematische gebruikers die hulp nodig hebben, we de recreatieve gebruikers proberen te bereiken om drugsgebruik te voorkomen en hen wijzen op hun verantwoordelijkheid, en we de nietsontziende drugscriminaliteit, die ook onze rechtsstaat en instituties onder druk zet, keihard aanpakken.

Het gebruik van harddrugs is niet strafbaar. Het bezit van harddrugs wel. Voor het niet bestraffen van het gebruik van drugs zijn goede redenen: gebruikers van drugs moeten zich veilig kunnen voelen om hulp te zoeken als er zich bijvoorbeeld gezondheidsproblemen voordoen. Zij moeten niet uit angst voor vervolging de EHBO gaan mijden. Dit neemt niet weg dat gebruik niet onschuldig is. De vraag houdt het aanbod - en daarmee de drugsindustrie - in stand. Gebruikers moeten zich daarvan bewust zijn. Het ministerie van VWS zet in op het voorkomen en terugdringen van het gebruik van drugs als onderdeel van het brede (hard)drugspreventiebeleid en deze boodschap is daar onderdeel van.

De politie neemt aangetroffen drugs *altijd* in beslag. Daarnaast verwijst de politie in sommige gevallen ook door naar hulpverlening. Bij minderjarigen en jongvolwassenen bijvoorbeeld kan direct worden doorverwezen naar Bureau Halt. Het Openbaar Ministerie bepaalt het vervolgingsbeleid. De Aanwijzing Opiumwet beschrijft welke regels voor de aanpak van de strafrechtelijke opsporing en vervolging van Opiumwetdelicten in het hele land gelden en toegepast (moeten) worden. Daarnaast zijn er landelijke richtlijnen softdrugs en harddrugs, de zogeheten Richtlijnen voor strafvordering Opiumwet. In de respectievelijke Richtlijnen zijn deze hoeveelheden voor softdrugs en harddrugs concreet opgenomen.

In de praktijk zien we wel dat er vanwege verschillen per regio en gemeente op lokaal niveau - in het kader van de openbare orde en veiligheid - door de driehoek andere afspraken kunnen worden gemaakt, die afwijken van de strafvorderingsrichtlijnen. Bijvoorbeeld vanwege het aantal grootschalige evenementen kan de situatie per gemeente of regio verschillen. Dan worden er door de burgemeester, politie en het Openbaar Ministerie afspraken gemaakt hoe de beschikbare handhavingscapaciteit het beste kan worden ingezet.

Tot slot, is er een duidelijke rol en verantwoordelijkheid van gemeenten en festival organisatoren om gezamenlijk het gebruik van drugs te voorkomen en te handhaven op

bezit. Vanuit de overheid en bijvoorbeeld het Trimbos-instituut worden hen interventies en richtlijnen aangereikt om drugsgebruik op hun evenementen te voorkomen. Daarnaast spelen gemeenten een belangrijke rol met het lokale evenementenbeleid en de concrete afspraken die worden gemaakt met organisatoren ten aanzien van drugs op festivals en evenementen.

Hit and Run Postteam

De leden van de VVD-fractie zijn zeer verheugd dat er met het inrichten van een Hit and Run Postteam integrale actie komt op de aanpak van drugs per post. Daarbij gaat het om een gecombineerd opsporingsteam bestaande uit medewerkers van de politie, de douane en het OM. Maar met alleen publieke samenwerking zijn we er wat deze leden betreft pas op de helft; in deze aanpak hebben postbedrijven ook een belangrijke verantwoordelijkheid. Kan de minister uiteenzetten hoe deze private partijen deelnemen aan de Hit and Run Postteams?

Antwoord

Het Hit-and-Run Postteam (HARP) is opgericht om de verzenders van drugs per post op te sporen en te bestraffen, via kortlopende onderzoeken van 6 tot 8 weken. Daarnaast is gezorgd dat het HARP capaciteit heeft om de opgedane ervaring in het opsporen van verzenders van drugs per post te vertalen in rapportages die gedeeld kunnen worden met partners, zoals de private partijen. Het doel is dat met de rapportages informatie wordt verschaft aan de postbedrijven die bijdraagt aan het versterken van de barrières tegen het verzenden van drugs per post.

In het kader van de motie Michon-Derkzen is met diverse private partijen en internationale partners in gesprek gegaan teneinde de mogelijkheden voor verdere samenwerking te verkennen. In de voortgangsbrief georganiseerde, ondermijnende criminaliteit zal de Minister van Justitie en Veiligheid hier verder op ingaan.

De wijziging van de Postwet is aanstaande. De leden van de VVD-fractie vragen of de minister kan aangeven of de voorgestelde wijzigingen bijdragen aan de aanpak van drugs per post. Biedt deze wetswijziging kansen voor de aanpak van drugs per post? Is de minister betrokken bij de voorgestelde wijziging van de Postwet? Zo nee, is de minister daartoe bereid?

Antwoord

Het voorstel tot wijziging van de Postwet ligt sinds 2020 in de Kamer en ziet op vier onderwerpen: toegangsregulering (toegang van concurrenten tot het landelijke netwerk van Postnl), arbeidsbescherming, borgen van technologie-neutraliteit en eisen aan het financieel beheer bij PostNL als universele dienstverlener. Daarom is de Minister van Justitie en Veiligheid hier niet bij betrokken, maar als daar aanleiding toe is, is daar wel bereidheid toe. In april 2024 is de Postwet van de lijst met controversieel verklaarde stukken gehaald, dus de behandeling wordt later dit jaar verwacht. De Minister van EZK heeft daarvoor een nota van wijziging aangekondigd.

Drugslabs woonwijken

De leden van de VVD-fractie zien dat drugslabs in toenemende mate worden aangetroffen in woonwijken en zijn zeer bezorgd over deze ontwikkeling. Recentelijk heeft de politie labs aangetroffen in verscheidene woonwijken, waaronder in Eindhoven, Den Haag en Zwolle. Deze leden maken zich niet alleen zorgen over de aanwezigheid van gevaarlijke chemicaliën, maar ook over het ontploffings- dan wel brandgevaar. De minister heeft bij een eerder debat met de Kamer toegezegd dat er door het hele land metingen zouden plaatsvinden naar drugs in het riool. Kan de minister aangeven wat daar de stand van zaken is? Klopt het dat deze metingen een goede aanwijzing kunnen geven van de aanwezigheid van drugslabs?

Antwoord

De nationale rioolwaterpilot is opgezet om het gebruik van verschillende drugs in Nederland in kaart te brengen. Deze pilot is in november 2023 gestart. De laatste testweek is in november 2024. Het technische eindrapport van het RIVM wordt aan het eind van het eerste kwartaal van 2025 verwacht. Hierna vindt nog een nadere duiding

van de resultaten van de pilotstudie door het Trimbos Instituut plaats. Afsluitend organiseren het RIVM en Trimbos onder andere een webinar om de opgedane kennis over drugsgebruik in Nederland te delen. In de eerste halfjaarbrieven over de aanpak van georganiseerde criminaliteit wordt de Kamer over de uitkomsten van de pilotstudie geïnformeerd.. Het klopt niet dat deze metingen kunnen worden gebruikt voor het lokaliseren van drugslabs. Het onderzoek richt zich op drugsgebruik, daarom worden monsters geanalyseerd op geconsumeerde drugs. Resten van drugsafval die duiden op de productie van synthetische drugs of de extractie van cocaïne worden niet onderzocht. Hiervoor is een andere analyse nodig.

De leden van de VVD-fractie vragen voorts waar iemand met een vermoeden van de aanwezigheid van een drugslab – bijvoorbeeld de mensen die naast zo'n lab wonen – zich kan melden. Deelt de minister de mening van deze leden dat het wenselijk is dat omwonenden veilig en – indien gewenst – anoniem kunnen melden? Hoe kunnen zij dat doen? Hoe bevordert de minister dat omwonenden melden? Is de minister bekend met het programma 'Weerbaar Amsterdam/Ondermijning'? Hoe wordt het herkennen van ondermijning door burgers en ondernemers in andere steden en dorpen onder de aandacht gebracht?

Antwoord

Het is belangrijk dat burgers, omwonenden zich veilig voelen om melding te doen van signalen over criminele activiteiten uit hun omgeving. Zij moeten dus ook anoniem melding kunnen doen van vermoedens van criminaliteit. Bij het onafhankelijke meldpunt Meld Misdaad Anoniem 0800-7000 is het mogelijk om anoniem informatie te geven over criminaliteit en men kan daar ook vermoedens over de aanwezigheid van een drugslab melden. Het meldpunt zorgt er voor dat de informatie bij de politie en andere opsporingsinstanties terechtkomt, maar dat de melder onbekend blijft. Op de site van de politie is hierover daarom ook informatie opgenomen. Burgers kunnen bellen of online anoniem aangifte doen.

De Minister van Justitie en Veiligheid is bekend met het programma Weerbaar Amsterdam/Ondermijning. De activiteiten van het programma zijn sinds 1 januari 2023 opgenomen in de standaard werkwijze van de gemeente. De activiteiten richten zich op het tegengaan van ondermijning aan de hand van drie doelen: kennis verwerven, mentaliteitsverandering en grenzen stellen. Het zwaartepunt ligt bij het scheppen van randvoorwaarden om als gemeente – al dan niet in samenwerking met de RIEC-partners, ondernemers én inwoners – ondermijning in de stad te voorkomen en aan te pakken. Onderdeel is een trainingsprogramma dat als doel heeft de bewustwording van medewerkers te vergroten én bijeenkomsten met ondernemers en inwoners om de alertheid en meldingsbereidheid te verhogen. Er is een signalenfolder uitgebracht in samenwerking met Platform Veilig Ondernemen, waarin de verschillende meldroutes (politie spoed/regulier; MMA; gemeente) worden uitgelegd. Daarnaast voert de Ondermijningsbrigade controles uit, waarmee de zichtbaarheid en herkenbaarheid van de aanpak worden vergroot.

Gemeenten hebben een belangrijke rol in signalering, preventie en bewustwording over georganiseerde criminaliteit. Daarnaast ondersteunen de RIEC's gemeenten met verschillende lokale en regionale initiatieven om de eigen weerbaarheid, maar ook die van ondernemers en inwoners, te vergroten. Ook de Platforms Veilig Ondernemen (PVO's) helpen ondernemers zich te weren tegen verschillende vormen van criminaliteit.

De leden van de VVD-fractie vragen of er in woonwijken en daaromheen ook een rol is voor buitengewoon opsporingsambtenaren (boa's)? Kan er door de minister aangegeven worden wat de eventuele rol is wat betreft signaleren of handhaving hierbij van (groene) boa's?

Antwoord

Voor de handhaving en toezicht en voor het opsporen van strafbare feiten worden, naast bijvoorbeeld politie, ook buitengewoon opsporingsambtenaren ingezet (boa's). In

tegenstelling tot een politieagent met algemene opsporingsbevoegdheid, is de boa beperkt opsporingsbevoegd. Groene boa's (domein II) zijn vooral actief in de buitengebieden en niet in de woonwijken. De boa's die werkzaam zijn binnen domein I (openbare ruimte) zijn naar verwachting voor de uitvoering van hun werkzaamheden van alle boa's in de verschillende domeinen het meest aanwezig in onder andere woonwijken.

Omdat de strafbare feiten opgenomen in de Opiumwet geen onderdeel uitmaken van de domeinlijst voor boa's (domein I), past het voor deze boa's niet om de handhaving in geval van drugsoverlast of een vermoedelijk aanwezig drugslab op te pakken. Wanneer boa's gedurende de uitvoering van hun werkzaamheden stuiten op mogelijke drugscriminaliteit zullen zij de politie informeren, die de handhaving vervolgens verder kan oppakken.

De leden van de VVD-fractie zijn enthousiast over de mooie en succesvolle pilot die voortgekomen is uit de visie op forensische opsporing en brengt deze graag onder de aandacht. Door de inzet van forensische opsporing worden drugslabs sneller opgespoord en tevens opgerold. Deze leden vragen of de minister hiermee bekend is. Zij zouden van de minister willen weten wat er nodig is om dit landelijk uit te rollen.

Antwoord

De proeftuin synthetische drugs heeft duidelijk gemaakt dat het gericht, uitgebreid veiligstellen van sporen, meer en snel onderzoek aan die sporen (via de snelle DNA-straat) en het genereren van intelligence rapportages door combinatie van data, kan bijdragen aan zowel het beter opsporen van daders van georganiseerde drugscriminaliteit als het vergroten van inzicht in samenwerkingsverbanden.

In het kader van ondermijning zal de aanpak van georganiseerde drugscriminaliteit in het forensische domein verder worden geïntensiveerd. Daarbij wordt vanwege de impact en het maatschappelijke belang onder andere gefocust op synthetische drugslabs en dumpingen van afval uit drugsproductie. Verdiepend forensisch onderzoek kan ertoe bijdragen dat criminele samenwerkingsverbanden beter in kaart worden gebracht. Daarom zal worden ingezet op het verder ontwikkelen van een kansrijke aanpak van sporenonderzoek bij synthetische drugslabs en de implementatie hiervan binnen de forensische opsporing. Op basis van de inzichten uit de proeftuin moet dit nog nader worden uitgewerkt. Per 2025 is hiervoor een bedrag van 2,7 miljoen gereserveerd.

Ook zijn de leden van de VVD-fractie benieuwd of er knelpunten zijn in de informatiedeling op het gebied van de aanwezigheid van drugslabs in woonwijken. Is er afdoende informatie-uitwisseling in de (veiligheids)keten op het gebied van vroegtijdige signalering of zijn hierin nog knelpunten?

Antwoord

Op fenomeenniveau mag alle informatie worden gedeeld tussen overheidsorganisaties. Zo kan op basis van indicatoren vroegtijdig worden gesignaleerd. Als het gaat om persoonsgegevens kan er tussen de partners binnen het RIEC/LIEC-samenwerkingsverband informatie worden gedeeld. De verwerkingsgrondslagen voor de verstrekking van persoonsgegevens door de partners binnen de RIEC's zijn nu echter nog neergelegd in de verschillende wettelijke bepalingen die op de partners van toepassing zijn. Dat betekent dat de partners binnen het RIEC nu per instantie en per verwerking moeten beoordelen of er een grondslag is tot verwerking. Dit kost veel werk en tijd en beperkt de effectiviteit aanzienlijk. Het wetsvoorstel Wet gegevensverwerking door samenwerkingsverbanden (WGS) lost dat knelpunt op en geeft de RIEC's een heldere juridische basis voor de gezamenlijke verwerking van informatie binnen de RIEC's. Snellere informatiedeling stelt de partners in staat om hun eigen taken en bevoegdheden beter toe te passen.

Vragen en opmerkingen van de leden van de NSC-fractie

De leden van de NSC-fractie hebben met interesse kennisgenomen van het verkennend onderzoek naar mogelijkheden voor het monitoren van de gevolgen van de toepassing van de Wet Damocles. De conclusie van dit onderzoek is dat een periodieke monitor naar de gevolgen van de toepassing van deze wet vanwege zowel praktische als juridische bezwaren niet haalbaar is. Uit het onderzoek blijkt dat een eenmalig onderzoek naar de gevolgen van de inzet van Damoclesmaatregelen voldoende inzicht zal bieden. Deze leden zijn positief over het uitvoeren van een eenmalig onderzoek. Hiervoor hebben zij drie redenen.

Allereerst leidt de inzet van het Damoclesbeleid tot een inbreuk op fundamentele rechten van bewoners van panden en/of percelen waar Damoclesmaatregelen worden opgelegd. De rechten zoals opgenomen in artikel 8 van het Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, artikel 1 van het Protocol bij het Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden en artikel 10 van de Grondwet worden hierdoor beperkt. Aangezien door het toepassen van het Damoclesbeleid deze fundamentele rechten ook ten aanzien van kwetsbare medebewoners en gezinnen worden ingeperkt, waaronder dus ook kinderen, is onderzoek naar de ingrijpende gevolgen van dit Damoclesbeleid volgens deze leden belangrijk.

Ten tweede is onderzoek van belang om de effectiviteit van de Damoclesmaatregelen voor omwonenden in kaart te brengen. Een onderzoek kan duidelijk maken wat de impact van Damoclesmaatregelen is op met name overlast en de veiligheidsbeleving van omwonenden. Ten derde is onderzoek naar het type Damoclesmaatregel relevant. Het Damoclesbeleid kent drie typen maatregelen, te weten waarschuwing, last onder dwangsom en sluiting van een pand of perceel. In het voorliggende verkennende onderzoek komt het beeld naar voren dat gemeenten bij overtreding van de Opiumwet snel grijpen naar het zwaarste middel, namelijk het sluiten van een pand of perceel. De lichtere middelen lijken betrekkelijk weinig te worden ingezet. Daarbij lijken gemeenten na het opleggen van een lichter middel niet actief te controleren of deze middelen het beoogde gevolg c.q. effect hebben. Voor het in kaart brengen van de effectiviteit van de lichtere middelen is volgens deze leden onderzoek naar de gevolgen van de waarschuwing en de last onder dwangsom relevant. Mede gelet op de getrapte opzet van het Damoclesbeleid en het uit het subsidiariteitsbeginsel en proportionaliteitsbeginsel voortvloeiende uitgangspunt dat de minst zware maatregel moet worden opgelegd, zijn deze leden positief over het doen van onderzoek naar deze lichtere middelen. Deze leden vragen de minister om eenmalig onderzoek te laten uitvoeren naar de gevolgen van de inzet van het Damoclesbeleid en vragen de regering om bij het opzetten van dit onderzoek de hierboven uitgewerkte punten, te weten (1) gevolgen van toepassing van het Damoclesbeleid, (2) effectiviteit van toepassing van het Damoclesbeleid voor omwonenden, en (3) de specifieke Damoclesmaatregelen 'de waarschuwing' en 'de last onder dwangsom', te betrekken.

Antwoord

In reactie op de vragen van de NSC-fractie omtrent het WODC-onderzoek naar de mogelijkheden voor het monitoren van de gevolgen van de toepassing van de Wet Damocles, wil de Minister van Justitie en Veiligheid de leden laten weten dat zij uw Kamer voor de zomer de beleidsreactie op het aangehaalde WODC-onderzoek zal doen toekomen.

Artikel 13b Opiumwet geeft een burgemeester de bevoegdheid maatregelen te treffen wanneer er in woningen of lokalen of op een daarbij behorend erf drugs worden verkocht, afgeleverd of verstrekt dan wel daartoe aanwezig zijn, of wanneer voorwerpen of stoffen worden aangetroffen die bestemd zijn voor het bereiden of telen van drugs. Op grond van artikel 13b Opiumwet kan een burgemeester een waarschuwing geven, een last onder dwangsom opleggen of een pand of bijbehorend erf sluiten met toepassing van bestuursdwang. Artikel 13b Opiumwet betreft een herstelmaatregel en geen punitieve sanctie. Het doel van een pandsluiting is het stoppen van de overtreding van drugswetgeving daar ter plaatse en het voorkomen van verdere overtreding. Sluiting neemt de bekendheid van het pand als drugspand weg en haalt de 'loop' uit het pand. Daarmee wordt het pand onttrokken aan het drugscircuit.

In het WODC-onderzoek naar de mogelijkheden om de gevolgen van de toepassing van artikel 13b Opiumwet te monitoren, gaat het over de vraag op welke wijze er beter zicht kan worden verkregen op de gevolgen van toepassing van de bevoegdheid van de burgemeester. Vooruitlopend op de beleidsreactie onderschrijf ik het belang om goed zicht te hebben op de gevolgen die de toepassing van artikel 13b Opiumwet kunnen hebben. Maatregelen op basis van artikel 13b Opiumwet kunnen immers vergaande gevolgen hebben voor betrokkenen. De burgemeester zal bij de toepassing van de bevoegdheid het maatschappelijk belang afwegen tegen het persoonlijk belang van betrokkenen. Daarbij is van belang dat de burgemeester een adequate evenredigheidstoets uitvoert en de beginselen van proportionaliteit en subsidiariteit in acht neemt. Om ervoor te zorgen dat burgemeesters hun bevoegdheid op een proportionele wijze kunnen inzetten, is het belangrijk dat beter zicht wordt verkregen op de gevolgen die toepassing van artikel 13b Opiumwet met zich meebrengt. Dit draagt bij aan de zorgvuldige besluitvorming die nodig is bij deze bevoegdheid. Het WODC-onderzoek laat zien dat een periodieke monitor geen uitkomst biedt als het gaat om zicht krijgen op gevolgen van toepassing van Damoclesbeleid, vanwege uiteenlopende praktische en juridische bezwaren. Verder zou met een aanvullend, eenmalig onderzoek wel beter zicht kunnen worden verkregen op de gevolgen en de effecten van toepassing van artikel 13b Opiumwet. De minister van Justitie en Veiligheid zal dit advies opvolgen en de handvatten die dit onderzoeksrapport daarvoor biedt, benutten voor de invulling van een eenmalig onderzoek naar de gevolgen van toepassing van Damoclesbeleid. De suggesties van de NSC-fractie zullen daar tevens bij worden betrokken. In de aangekondigde beleidsreactie zal de Minister van Justitie en Veiligheid hier verder op ingaan. Verder kan alvast worden toegezegd dat de uitkomsten van het onderzoek zullen worden gedeeld met burgemeesters om de mogelijke gevolgen van de toepassing van artikel 13b Opiumwet bij hen onder de aandacht te brengen. Dit kan hen verder helpen de bevoegdheid proportioneel in te zetten.

Ook hebben de leden van de NSC-fractie met interesse kennisgenomen van het rapport dat de per 1 juli 2017 in de Wegenverkeerswet 1994 opgenomen afzonderlijke strafbaarstelling voor rijden onder invloed van drugs (artikel 8, vijfde lid) evalueert. In dit evaluatierapport lezen deze leden dat de kennis over de aanpak van drugs in het verkeer bij de politie beperkt is. Zo is de bekendheid met het uitvoeren van de speekseltest en het onderzoek van de psychomotorische functies en de oog- en spraakfuncties (PMT) beperkt, zijn er vragen en onduidelijkheden over wanneer de speekseltest of PMT kan worden ingezet en is er een grote variatie tussen de eenheden wat betreft de toepassing van de speekseltest en PMT. Ook lezen zij in het evaluatierapport dat het afnemen van een speekseltest bij verkeersongevallen nog geen standaardwerkwijze is. Het gebeurt vaak, maar niet altijd. Deze leden vinden het belangrijk dat hard wordt opgetreden tegen rijden onder invloed van drugs en zien daarom belang in een beter kennisniveau bij de politie. Deze leden vragen de minister hoe zij ervoor gaat zorgen dat dit kennisniveau toeneemt. Welke rol kan de politieopleiding hierin spelen? Heeft de minister andere mogelijkheden om bij de politie meer bekendheid te creëren over de aanpak van rijden onder invloed van drugs? Ook vragen deze leden de minister om te regelen dat het afnemen van een speekseltest bij verkeersongevallen een standaardwerkwijze wordt, ongeacht de omvang van het ongeval.

Antwoord

Rijden onder invloed, zowel van alcohol als drugs, is onderdeel van het politieonderwijs. In de basispolitieopleiding komt in het onderdeel "Optreden in het verkeer" zowel het herkennen van signalen van drugsgebruik als het afnemen van de speekseltekst aan de orde. In het vakspecialistisch onderwijs komt het in diverse opleidingen aan de orde. Bijvoorbeeld binnen de Forensische Opsporing in opleidingen voor de aanrijdingsselecteurs en politiemensen die plaats delict-onderzoek doen bij verkeersongevallen. Verder zijn er uiteraard nog diverse opleidingen rondom drugs in bredere zin, zoals bijvoorbeeld over het uitvoeren van een drugstest op middelen die aangetroffen worden in bijvoorbeeld een auto. Dit kan immers ook een indicatie zijn om over te gaan op het onderzoeken van de bestuurder op drugsgebruik. Zoals aangegeven is het afnemen van een speekseltest bij verkeersongevallen nog geen standaard werkwijze; het gebeurt vaak maar niet altijd. Bij zware ongevallen wordt wel vaker

getest dan bij lichte ongevallen. Daarbij vertrouwen we op de kennis en professionaliteit van de politie om een afweging te maken al dan niet een PMT en/of een speekseltest af te nemen. Het eerdergenoemde evaluatierapport laat zien dat de werkwijze rondom het testen op drugs steeds beter wordt ingeburgerd in de politiepraktijk en het kennisniveau bij de politie voldoende is. Wel wordt als aandachtspunt genoemd dat het belangrijk is om aandacht te blijven houden voor het op peil houden van deze kennis bij de politie.

Momenteel wordt naar aanleiding van deze evaluatie in samenwerking met de betrokken partners een inhoudelijke beleidsreactie opgesteld. Doel hiervan is de effectiviteit van de aanpak van drugs in het verkeer nog verder te versterken. Uw Kamer zal naar verwachting dit najaar over de uitkomsten hiervan geïnformeerd worden.

Tot slot hebben de leden van de NSC-fractie nog steeds vragen en twijfels bij het belang en de gevolgen van het experiment betreffende de gesloten coffeeshopketen. Deze leden begrijpen echter ook dat het al een 'rijdende trein' is waar veel energie en geld in is gestoken waardoor het experiment niet zomaar gestopt kan worden. Dat gezegd hebbende, wensen zij alsnog een antwoord op de vraag welke onderzoeksgegevens achterwege zijn gelaten in de voormeting. De reactie van de minister op een reeds eerder door deze leden gestelde vraag is dat het wel/niet opnemen van resultaten keuzes betreft van de onderzoekers in overleg met de Begeleidings- en Evaluatiecommissie. Het niet vermelden van welke resultaten achterwege zijn gelaten, inclusief de reden hiervoor, is onethisch, omdat op deze manier de betrouwbaarheid van het onderzoek in het geding komt. Onderzoekers hebben de plicht om de onderzoeksresultaten van hun onderzoek openbaar te maken en zijn verantwoordelijk voor de volledigheid en nauwkeurigheid van hun rapporten. Alle partijen moeten zich houden aan geaccepteerde richtlijnen voor ethische rapportage. Zowel negatieve en onduidelijke als positieve resultaten moeten worden gepubliceerd of anderszins openbaar beschikbaar worden gemaakt. Om deze reden is het voor deze leden onmogelijk om de waarde van het rapport te beoordelen. Deze leden vragen de minister om inhoudelijk antwoord te geven op de vraag welke onderzoeksgegevens achterwege zijn gelaten in de voormeting.

Antwoord

Op 26 april jl. heeft uw Kamer een brief¹⁰ ontvangen, waarin wordt ingegaan op de vraag welke resultaten zijn opgenomen in de voormeting. Hierin staat toegelicht dat een deel van de data die in 2021 verzameld is, niet gebruikt is voor de rapportage van de voormeting, maar gebruikt is voor de rapportage van de nulmeting. Oorspronkelijk waren de in 2021 verzamelde gegevens bedoeld voor de nulmeting. Door de geschetste ontwikkelingen was deze meting overbodig geworden. Er zou in 2022 immers een nieuwe nulmeting worden uitgevoerd. Juist omwille van de transparantie is in samenspraak met de wetenschappelijke begeleidingscommissie besloten om de verzamelde gegevens die niet in de nulmeting over 2022 gebruikt werden, openbaar beschikbaar te maken. De onderzoekers hebben namelijk bij het uitvoeren van de nulmeting in 2022 besloten dat dit werk uit 2021 niet opnieuw uitgevoerd hoefde te worden, omdat de verwachting was dat het opnieuw uitvoeren niet zou leiden tot nieuwe inzichten. Tevens wilden onderzoekers voorkomen dat geïnterviewden dezelfde vragen nogmaals moesten beantwoorden waardoor 'onderzoeksvermoeidheid' zou kunnen ontstaan bij geïnterviewden. Dit is in overeenstemming met de begeleidings- en evaluatiecommissie gebeurd. Het kabinet wil dan ook benadrukken dat hier geen sprake is van het achterhouden van resultaten noch van onethisch handelen. De onderzoekers gaan uiterst zorgvuldig te werk. Daarbij ziet de onafhankelijke Begeleidings- en Evaluatiecommissie toe op de kwaliteit van het onderzoek en bevorderen zij de onafhankelijke, objectieve uitvoering en rapportage van het onderzoek.

Op 5 juli 2022 hebben de onderzoekers een technische briefing gegeven aan de Vaste Kamercommissie Justitie en Veiligheid over het onderzoek. Gezien de nieuwe samenstelling van de Tweede Kamer, de ontwikkelingen sinds 2022 en de gestelde vragen over het onderzoek, willen wij uw Kamer hierbij opnieuw een technische briefing

¹⁰ Kamerstuk: 2024Z07647

van de onderzoekers aanbieden over het onderzoek van het experiment gesloten coffeeshopketen. Alle vragen over de opzet van het onderzoek, de resultaten of andere zaken kunnen dan rechtstreeks aan de onderzoekers gesteld worden.

Vragen en opmerkingen van de leden van de D66-fractie

Inleiding

De leden van de D66-fractie merken op dat al decennia het drugsbeleid van Nederland tekortschiet. Drugsbeleid raakt aan onze volksgezondheid en veiligheid. Idealiter zou dit beleid gestoeld moeten zijn op de fundamenteën van voorlichting, preventie, *harm reduction*, verslavingszorg en criminaliteitsbestrijding.

De leden van de D66-fractie constateren dat de afgelopen decennia vooral in het teken stonden van méér bestrijding, méér drugswetten en méér repressie. Deze leden zijn van mening dat tot op heden méér repressie en bijbehorende stoere taal het verschil niet maken. Sterker nog, keer op keer wijzen onderzoeken uit dat repressief beleid leidt tot een oorlog tegen drugs die niet te winnen valt.

De leden van de D66-fractie staan voor een realistisch, menselijk en duurzaam drugsbeleid, gebaseerd op wetenschappelijke inzichten. Deze leden zijn van mening dat het drugsbeleid op de schop moet en dat betekent concreet dat het uitgangspunt van ons drugsbeleid moet zijn (streng) reguleren waar kan en verbieden als het moet.

De leden van de D66-fractie zijn zich ervan bewust dat het gebruik van drugs nooit zonder risico's is voor de lichamelijke en geestelijke gezondheid. Tegelijkertijd wijzen deze leden erop dat sommige drugs erg schadelijk en verslavend zijn, maar dat geldt niet voor alle drugs. De manier waarop het beleid over drugs en andere verslavende middelen zoals alcohol en nicotine is ingericht, staat niet in verhouding tot de werkelijke schade en het risico op verslaving.

Daarnaast heeft drugsgebruik ook ecologische en maatschappelijke gevolgen die nog onvoldoende worden meegenomen in het beleid. Daarom hebben de leden van de D66-fractie nog enkele vragen voor de minister.

Drugsbeleid algemeen

De leden van de D66-fractie menen dat een gedegen begrip van de redenen om drugs te gebruiken essentieel is om goed beleid te kunnen formuleren. Zou de minister een uitgebreide uiteenzetting kunnen geven van de huidige stand van de wetenschappelijke literatuur ten aanzien van dit vraagstuk (en hierbij voor zover mogelijk een uitsplitsing kunnen geven van de verschillende typen drugs)?

Antwoord

Er worden diverse onderzoeken uitgevoerd naar de redenen van drugsgebruik, hierbij wordt ook een uitsplitsing gemaakt tussen de verschillende type drugs en verschillende settings. In het groot uitgaansonderzoek worden gebruikers gevraagd naar de motieven van gebruik in het groot uitgaansonderzoek¹¹. Op pagina 76 van dit onderzoek geven respondenten aan dat nieuwsgierigheid een belangrijk reden is voor het gebruik van ketamine en 3-MMC.

Het complete beeld waar D66 om vraagt staat in het, door Trimbos uitgevoerde, persona onderzoek uit 2021. In dit onderzoek wordt op pagina 64 in tabel 6 weergegeven welke positieve verwachtingen respondenten hebben van het gebruik van een middel. Zoals hieronder te zien is zijn belangrijke redenen voor gebruik rustig worden of gezelligheid met vrienden, maar ook het verminderen van stress of afleiding van nare gevoelens zijn belangrijke redenen.

¹¹ [Rapport Het Grote Uitgaansonderzoek 2023 - Trimbos-instituut](#)

Tabel 6: Positieve verwachtingen per middel (percentage van respondenten met ervaring met middel)

	Alcohol	Cannabis	XTC	Cocaine	Speed	LSD	Paddo's	2CB	GHB	Ketamine	4FA	Lachgas	Prestatie
N	4063	2636	1484	672	710	154	664	471	129	525	401	1595	538
Rustig worden relaxen chillen	27%	86%	8%	5%	4%	25%	37%	23%	53%	63%	5%	27%	17%
Beter slapen	10%	38%	0%	0%	0%	1%	2%	1%	20%	22%	0%	0%	3%
Gezellig en/of fijne tijd met (nieuwe) vrienden	88%	63%	85%	50%	51%	56%	61%	70%	72%	61%	83%	51%	9%
Losser worden/ Remmingen weg	73%	18%	77%	59%	54%	17%	21%	33%	72%	39%	76%	17%	9%
Dingen anders waarnemen	2%	31%	70%	11%	14%	97%	97%	93%	29%	79%	34%	62%	4%
Lekkere smaak	64%	10%	1%	3%	2%	2%	1%	0%	2%	1%	0%	2%	0%
Fijn gevoel/blij/vrolijk lachen	66%	62%	92%	47%	50%	61%	64%	73%	71%	51%	84%	75%	11%
Oppeppende werking	22%	3%	87%	88%	97%	18%	6%	27%	26%	13%	88%	6%	58%
Beter functioneren	1%	5%	5%	31%	31%	8%	2%	2%	2%	2%	10%	0%	85%
Avontuur/gekke dingen meemaken	44%	20%	68%	33%	33%	77%	72%	65%	49%	57%	45%	22%	4%
Nieuwsgierigheid	5%	19%	37%	26%	18%	65%	54%	48%	40%	41%	27%	21%	7%
Afleiding van rotte/nare gevoelens	20%	14%	13%	9%	8%	6%	4%	4%	18%	11%	6%	4%	4%
Verminderen van stress	29%	34%	18%	9%	11%	13%	7%	8%	29%	14%	10%	5%	13%
Niet nuchter zijn	22%	14%	18%	14%	14%	16%	10%	13%	32%	19%	13%	8%	5%
Doorbreken van sleur	13%	11%	19%	11%	12%	25%	16%	14%	18%	13%	12%	6%	4%
Betere seks	7%	12%	13%	11%	7%	7%	3%	7%	41%	4%	6%	1%	1%
Ik heb geen positieve verwachtingen	3%	11%	2%	4%	2%	0%	2%	1%	13%	3%	4%	4%	3%

De leden van de D66-fractie constateren voorts dat sommige van deze onderliggende oorzaken of redenen voor drugsgebruik ook leiden tot gebruik van middelen die niet in de Opiumwet verboden zijn, zoals bepaalde medicijnen of alcohol. Zou de minister inzichtelijk kunnen maken hoe de prevalentie van het gebruik van 'drugs' in de zin van de Opiumwet zich verhoudt tot de prevalentie van deze andere middelen?

Antwoord

De leden van D66 vragen om een overzicht van de prevalentie van het gebruik van drugs, als in verboden middelen op één van de lijsten van de Opiumwet, tot andere middelen. Ik heb deze vraag opgevat als hoe het gebruik zich verhoudt tot andere middelen als alcohol, roken en medicijngebruik. Ik heb hiervoor navraag gedaan bij het Trimbosinstituut en uit de Nationale Drugs Monitor volgt onderstaande tabel.¹² Achter

¹² [NDM | Nationale Drug Monitor](#)

de middelen staat een afkorting. LSM-A zijn de Leefstijlmonitor-Aanvullende middelen, die worden uitgevraagd als aanvulling op de GezondheidsEnquête (GE).

	Percentage	Aantal volwassenen (afgerond op 10.000)	95% betrouwbaarheidsinterval
Alcohol (GE)	77,5	10.870.000	10.730.000-11.020.000
<i>Overmatig drinken</i>	6,5	900.000	830.000-980.000
Roken (GE)	18,9	2.650.000	2.510.000-2.780.000
<i>Dagelijks roken</i>	13,1	1.840.000	1.730.000-1.960.000
Slaap- en kalmeringsmiddelen (LSM- A)	9,6	1.320.000	1.230.000-1.410.000
<i>(Ook) zonder recept</i>	3,6	490.000	440.000-550.000
Cannabis (GE)	7,8	1.090.000	1.000.000-1.190.000
<i>(Bijna) dagelijks gebruik</i>	1,5	210.000	160.000-250.000
Sterke pijnstillers (LSM- A)	6,2	830.000	760.000-900.000
<i>(Ook) zonder recept</i>	0,7	90.000	70.000-120.000
Ecstasy (GE)	3,9	550.000	480.000-610.000
Cocaïne (GE)	2,4	340.000	280.000-390.000
ADHD- medicatie (LSM- A)	1,6	220.000	180.000-250.000
<i>(Ook) zonder recept</i>	0,5	60.000	40.000-80.000
Amfetamine (GE)	1,4	200.000	150.000-240.000
Lachgas (GE)	1,3	180.000	140.000-220.000
Paddo's (GE)	0,9	120.000	90.000-150.000
Ketamine (LSM- A)	0,8	120.000	90.000-140.000
Truffels (GE)	0,8	110.000	80.000-130.000
3- MMC (LSM- A)	0,8	110.000	80.000-130.000
2C- B (LSM- A)	0,7	90.000	70.000-110.000
4- MMC (LSM- A)	0,5	80.000	60.000-100.000
LSD (GE)	0,4	50.000	30.000-70.000
GHB (GE)	0,4	50.000	30.000-80.000
4- FA (GE)	0,2	30.000	10.000-40.000
Ayahuasca (LSM- A)	0,1	10.000	<10.000-20.000
Heroïne (GE)	0,1	10.000	<10.000-30.000

De leden van de D66-fractie willen dat de minister in kaart brengt wanneer en hoe regulering voor de verschillende middelen mogelijk en verstandig is en wanneer niet. In 2009 heeft het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu onderzoek gedaan naar de ranking van verschillende typen drugs, alcohol en tabak (Kamerstuk 24077, nr. 237). Daarnaast hebben het Trimbos-instituut en het Wetenschappelijk Onderzoek- en Datacentrum (WODC) het rapport 'Evaluatie van het Nederlands drugsbeleid' gepubliceerd (Kamerstuk 24077, nr. 237). Deze evaluatie heeft het drugsbeleid sinds 1995 geëvalueerd.

Antwoord

In de u toegestuurde rapportage van Het Coördinatiepunt Assessment en Monitoring nieuwe drugs (CAM) vindt u een hernieuwde analyse of een evaluatie van het Nederlandse drugsbeleid nodig is. Het CAM concludeerde dat de laatste evaluatie uit 2011 nog steeds actueel is en op dit moment geen update benodigd is¹³.

Daarnaast vragen de leden van D66 of de minister in kaart wil brengen wanneer en hoe regulering verstandig is.

De Minister voor Medische zorg kan uw Kamer melden dat zij alle ontwikkelingen op dit gebied volgt en dat als er interessante ontwikkelingen of onderzoeken zijn uw Kamer daarover wordt geïnformeerd. Op dit moment is de stand van zaken van internationale onderzoeken het volgende:

- **Het EMCDDA heeft een onderzoek gereed naar de effecten van internationale wijzigingen in cannabisbeleid in de afgelopen 10 jaar. Publicatie is verwacht in de**

¹³ Tweede Kamer, vergaderjaar 2023-2024 nr. 544.

zomer.

- **De Zwitserse overheid doet onderzoek naar modellen voor decriminalisering van drugsovertredingen en voor- en nadelen. Dit onderzoek is pas openbaar in 2025.**
- **De Zwitserse overheid heeft onderzoek gedaan naar non-profit modellen voor legalisering van cannabis.¹⁴ Dit rapport bevat een overzicht van de kenmerken van modellen voor thuisteelt, cannabis clubs en overheidsverkoop. Dit onderzoek heb ik met interesse gelezen gedeeld met de onderzoekers van het experiment gesloten coffeeshopketen, zodat het kan worden meegenomen in de onderzoeken rondom het experiment.**
- **Indien er relevante onderzoeken uit Canada zijn, die volgen uit monitoring en/of evaluatie van het beleid, dan zal ik deze delen met uw Kamer.**
- **Als laatste voert RAND Europe voor het WODC een onderzoek uit naar internationale ontwikkelingen non-medisch cannabisbeleid, modellen, ervaringen en effecten. Dat zal ook veel relevante informatie opleveren en dit rapport wordt na de zomer verwacht.**

Zoals uit bovenstaand overzicht blijkt lopen er een aantal onderzoeken, maar eigenlijk alleen rondom legalisering van cannabis. Dit wordt met interesse gevolgd, maar het kabinet wil hierbij niet vooruit lopen op de resultaten die uit ons eigen experiment gesloten coffeeshopketen gaan volgen.

De leden van de D66-fractie zijn van mening dat in het kader van duurzaam en realistisch drugsbeleid, het belangrijk is om dit soort onderzoeken periodiek uit te voeren. Deze leden vragen in dat kader hoe het staat met de uitvoering van de motie-Van Nispen over nadere analyse van de classificatie in lijsten door het Coördinatiepunt Assessment en Monitoring nieuwe drugs (CAM) (Kamerstuk 24077, nr. 479).

Antwoord

De Minister voor Medische Zorg heeft de nadere analyse 13 juni jl. aan uw Kamer gestuurd¹⁵.

In de Kamerbrief d.d. 26 juni 2023 heeft de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport aangegeven dat hij de definitieve rapportage voor het einde van 2023 verwacht (Kamerstuk 35954, nr. 10). Tot slot vragen de leden van de D66-fractie aan de minister of het niet wenselijk is om de ranking van verschillende typen drugs periodiek te onderzoeken. Deze leden vragen om een uitgebreide toelichting van de minister.

Antwoord

De Minister voor Medische Zorg heeft de eindrapportage op 13 juni jl. aan uw Kamer toegezonden¹⁶. U kunt de reactie van de Minister voor Medische Zorg op dit onderzoek lezen in de reactie die aan uw Kamer gestuurd is.

Het periodiek onderzoeken van middelen lijkt op dit moment niet nodig. Het CAM volgt de ontwikkelingen op de voet. Als er signalen zijn dat heroverweging van een middel nodig is, dan kan hier altijd opdracht toe worden geven.

Coffeeshopketen

De leden van de D66-fractie hebben met interesse kennisgenomen van de voorgenomen startdatum van het experiment gesloten coffeeshopketen (Kamerstuk 24077, nr. 539). Deze leden zijn van mening dat dit experiment waardevolle inzichten zal geven of en hoe de hele coffeeshopketen het beste kan worden gereguleerd.

Tegelijkertijd zijn de leden van de D66-fractie zich ervan bewust dat naast het experiment nog honderden coffeeshops vallen onder het gedoogbeleid. Dat betekent concreet dat de komende jaren nog miljoenen euro's worden verdiend aan de illegale teelt van cannabisproducten. Uit het

¹⁴ [Alternatives to profit-maximising commercial models of cannabis supply for non-medical use | RAND](#)

¹⁵ Tweede Kamer, vergaderjaar 2023-2024, 24077 nr.544.

¹⁶ Tweede Kamer, vergaderjaar 2023-2024, 24077 nr.544.

rapport van de European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction (EMCDDA) blijkt dat in 2021 31 miljard euro omging in de Europese handel, waarvan 12,1 miljard euro is verdiend aan de handel in cannabis.¹⁷ Daarnaast merken deze leden op dat uit onderzoek van Kieskompas blijkt dat 60% van de bevolking voorstander is van een gereguleerde keten.¹⁸

De leden van de D66-fractie vragen de minister naar een uitgebreide reactie op zowel het onderzoek van Kieskompas als het rapport van het EMCDDA. Wat is de beste inschatting van de minister van hoeveel euro via de achterdeur van coffeeshops die niet aan het experiment deelnemen, met onbekende bestemming wegvloeien? Welke maatregelen is de minister bereid te nemen om de criminaliteit binnen de gedoogde keten te ontmoedigen?

Antwoord

Het EMCDDA rapport over drugsmarkten in de EU stelt dat de straatwaarde van alle drugs die in de EU omgaan minimaal 31 miljard euro bedraagt. De genoemde 31 miljard betreft omzet en geen winst. De criminele organisaties hebben ook onkosten. De grootste daarvan zijn de inbeslagnemingen. Volgens het World Drug rapport van de UNODC wordt wereldwijd ongeveer 60% van de geproduceerde cocaïne in beslag genomen. Ook in de EU wordt meer in beslag genomen dan er op de markt belandt. Daarnaast zijn er kosten voor producenten, transport over zee en land, opslag, soms omkoping, voor uithalers, etc. Van de gemaakte winst wordt ten slotte een deel afgepakt door de overheid. Om de criminelen te raken waar het pijn doet, namelijk in hun portemonnee, zet het kabinet in op het zoveel mogelijk onderscheppen van drugs door de mainports aanpak en het zoveel mogelijk afpakken van crimineel verdiend vermogen.

Het feit dat het telen van cannabis voor recreatief gebruik verboden is en het wordt gedoogd dat coffeeshops deze illegaal geteelde cannabis (onder strikte voorwaarden) verkopen, leidt onvermijdelijk tot verwevenheid van de boven- en onderwereld. Deze inherente spanning bestaat al zolang het gedoogbeleid voor coffeeshops bestaat en is van meet af aan onderkend. Dit is een belangrijke reden om te onderzoeken hoe het in de toekomst mogelijk anders kan. In het experiment gesloten coffeeshopketen wordt daarom onderzocht of het mogelijk is een gesloten coffeeshopketen te realiseren waarbij er geen sprake is van criminele inmenging en welke effecten dit heeft op o.a. de criminaliteit en veiligheid. Het onderzoek van het Kieskompas nemen we voor kennisgeving aan. Bij toekomstige besluitvorming over het coffeeshopbeleid worden relevante onderzoeken en inzichten betrokken die op dat moment beschikbaar en actueel zijn. Zo ook het Kieskompas.

Gevolgen verbod 3-Methylmethcathinon (3-MMC)

De leden van de D66-fractie hebben kennisgenomen van het bericht 'Ondanks verbod op 3-MMC nam het gebruik van de designerdrug toe onder kwetsbare jongeren'.¹⁹ Deze leden maken zich zorgen over de negatieve gevolgen van het verbod op 3-MMC en merken tevens op dat het verbod tot nu toe nog niet het gewenste effect heeft gehad, integendeel. Voorafgaand aan het verbod hebben 'aanbieders' 3-MMC in bulk opgekocht en verkopen deze type drug voor hoge prijzen op de illegale markt.

De leden van de D66-fractie merken op dat het verbod de prijzen heeft doen stijgen en dat betekent dat 3-MMC een lucratieve business is voor drugscriminelen. Deze leden merken tevens op dat ondanks de hoge prijzen, de vraag alleen maar is toegenomen. Uit de 'Antenne Regiomonitor' blijkt dat de vraag in het bijzonder is toegenomen onder kwetsbare jongeren.

De leden van de D66-fractie vragen aan de minister of zij uitgebreid kan reflecteren op de gevolgen van het verbod op 3-MMC. Deze leden vragen aan de minister welke verklaring zij heeft voor de

¹⁷ https://www.emcdda.europa.eu/publications/european-drug-report/2023_en.

¹⁸ <https://www.trouw.nl/binnenland/meerderheid-nederlanders-wil-legale-wietteelt-en-handel~b6a2b4fd/>.

¹⁹ <https://www.volkskrant.nl/binnenland/ondanks-verbod-op-3-mmc-nam-het-gebruik-van-de-designerdrug-toe-onder-kwetsbare-jongeren~bfc61bed/>.

stijging van de vraag naar 3-MMC ondanks het verbod. Zij vragen de minister om de impact van het verbod op 3-MMC nader te onderzoeken. Deze leden willen dat de impact van 3-MMC een maand voor en na de inwerkingtreding van het verbod wordt onderzocht.

Antwoord

In 2023 heeft 2,1% van de volwassenen in Nederland ooit in het leven 3-MMC gebruikt. Het laatste-jaar-gebruik ligt op 1,3%. Onder veelal hoogopgeleide, uitgaanders van 16-35 jaar ligt dit percentage een stuk hoger. Het gebruik van 3-MMC komt onder uitgaanders in 2023 ruim drie keer zo vaak voor als in 2020 (van 8,9% in 2020 naar 33,7% in 2023). Hiermee is 3-MMC, na XTC en cannabis, de meest gebruikte drug onder deze groep.²⁰

Het aantal samples dat wordt ingeleverd bij het Drugs Informatie en Monitoring Systeem (DIMS) blijft stijgen ook sinds het verbod. Het blijkt echter dat samples, die worden verkocht als 3-MMC, vaak andere cathinonen bevatten. Gebruikers worden hiervoor gewaarschuwd via de Red Alert app en via drugs-test.nl. Het toenemende gebruik van 3-MMC baart de Staatssecretaris van VWS zorgen. Hij onderneemt daarom specifieke doelgroep gerichte interventies. De schadelijkheid van 3-MMC is echter zodanig dat een onderzoek naar een verbod niet wenselijk wordt geacht, maar dat extra interventies en communicatie over de risico's richting de groep uitgaanders benodigd zijn.

De leden van de D66-fractie lezen over drugsverboden regelmatig in de media de conclusie dat 'verbod op middel xyz leidt tot daling gebruik', terwijl zij van deskundigen vernemen dat die daling meestal al vóór het verbod is ingezet, omdat de schadelijkheid van een middel bij de doelgroep breder bekend wordt. Daarom zouden deze leden voor de middelen 'lachgas' en '4-FA' de minister willen vragen om zo gedetailleerd mogelijke (lieftst per maand) statistieken (bijvoorbeeld ten aanzien van het gebruik en het aantal incidenten) van vijf jaar vóór en de periode sinds de inwerkingtreding van het verbod te verstrekken aan de Kamer, zodat deze zich hier een goed onderbouwd beeld van kan vormen.

Antwoord

De leden van D66 vragen naar gegevens per maand. Deze gegevens zijn alleen beschikbaar via het Drugs Informatie en Monitoring Systeem (DIMS). De resultaten van DIMS zijn niet representatief, omdat dit gebaseerd is op de samples die worden aangeleverd bij de testpunten. Het beeld wat hieruit volgt suggereert dat het aantal monsters dat als 4-FA was aangekocht eerder daalde dan het formele verbod. Ook bij lachgas laten diverse cijfers zien dat het gebruik al daalde voor het officiële verbod. Reden hiervoor is waarschijnlijk dat waarschuwingen voor ernstige risico's bij een deel van de gebruikers zeker een rol speelt om te minderen/stoppen. Deze boodschap komt vermoedelijk vooral aan als het om zeer ernstige effecten gaat (acute sterfgevallen, verlamming/neurologische schade), waar bij 4-FA sprake van was.

Specifiek over het gebruik van 4-FA is het volgende bekend uit de Nationale Drugs Monitor (dit kan niet op maandbasis, dus is op jaarbasis). Het gebruik, onder de gehele bevolking, is pas vanaf 2018 gemeten (en aangezien er gedurende het gehele jaar wordt ondervraagd heeft dit deels betrekking op 2017). Er is sprake van een daling van 0,5% in 2018 naar 0,1% in 2020 (en met een schommeling, naar 0,2% in 2022).

Onder de specifieke groep uitgaanders is er sprake van een daling van 24,5% laatste jaar gebruik onder 16-35 jarige uitgaanders, naar 5,1% in 2020 en 3,7% in 2023.²¹ In de eerste helft van 2017 was het aandeel incidenten na gebruik van 4-FA (als enige drug of in combinatie met andere drugs en/of alcohol) op EHBO-posten van feesten nog 17% (15% in 2016). Nadat 4-FA medio 2017 op lijst I van de Opiumwet werd gezet, daalde het aandeel incidenten na 4-FA-gebruik in de tweede helft van 2017 naar 9%,

²⁰ [3-MMC \(3-Methylmethcathinon\) - Trimbos-instituut](#)

²¹ [NPS 8.2 Gebruik: volwassenen - Nationale Drug Monitor](#)

waarmee heel 2017 uitkwam op 13%. Na het 4-FA-verbod op 25 mei 2017 daalde het aandeel incidenten bij de Monitor Drugsincidenten (MDI) met 4-FA sterk. Deze trend zette in 2019 door.²² Ook de zuiverheid van 4-FA-pillen en -poeders daalde na het verbod.²³

Over lachgas is bekend dat sinds 2019 een daling van gebruik is ingezet onder verschillende doelgroepen (algemene bevolking, studenten, uitgaanders). In 2019 gaf 3.2% van de respondenten aan het afgelopen jaar lachgas gebruikt te hebben. Dit is in 2023 gedaald naar 0.9%. Specifiek voor mbo- en hbo-studenten is bekend dat, hoewel het lachgasgebruik is gedaald, het gebruik onder degenen die wel gebruikten het percentage dat tien ballonnen per keer of meer gebruikte juist toegenomen. Ook onder mbo-studenten in Amsterdam (16 jaar en ouder) daalde het lachgasgebruik tussen 2016 en 2021, maar nam onder degenen die wel lachgas gebruikten de frequentie van gebruik toe.²⁴ Dit baart veel zorgen en er worden dan ook specifieke acties ten aanzien van deze doelgroep ondernomen.

Het aandeel lachgasintoxicaties (als enige drug of in combinatie met één of meerdere andere drugs) steeg tussen 2017 en 2021 van respectievelijk <1% en 2% naar 7% in MDI- en Letsel Informatie Systeem(LIS) ziekenhuizen. In 2022 daalde dit weer naar 5% bij zowel MDI- als LIS-ziekenhuizen. Na een jarenlange stijging daalde in 2022 het aantal meldingen bij de Monitor Drugsincidenten van patiënten met een acute vergiftiging met lachgas. Wel waren er meer meldingen van patiënten die neurologische schade opliepen na excessief lachgasgebruik. Ook bij het Nationaal Vergiftigingen Informatie Centrum daalde het aantal telefonische informatieverzoeken over lachgas in 2022, maar was bij ruim een derde van de informatieverzoeken sprake van aan lachgas gerelateerde neurologische klachten.

Preventie en voorlichting

De leden van de D66-fractie zijn van mening dat preventie en voorlichting een belangrijk onderdeel zijn van het drugsbeleid dat nog onvoldoende wordt ingezet. Deze leden zijn van mening dat geïnvesteerd moet worden in de bewustwording van de risico's die drugsgebruik met zich brengt. Zij merken op dat de financiële middelen die worden toegekend aan preventie, bijzonder laag zijn, in tegenstelling tot de financiële middelen die worden toegekend aan repressieve maatregelen.

In de Kamerbrief 'Voortgang aanpak drugspreventie' heeft de staatsecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport aangegeven dat in 2022 ongeveer 6,6 miljoen euro werd uitgegeven aan preventie op het gebied van alcohol, tabak en algemeen middelengebruik (Kamerstuk 24077, nr. 513). De leden van de D66-fractie vragen de Staatssecretaris naar een uitgebreide toelichting op het gevoerde preventiebeleid in 2023. Deze leden vragen welk bedrag is uitgegeven aan preventie en voorlichting en hoe dit bedrag zich verhoudt tot de uitgaven die in 2023 zijn gemaakt in het kader van repressieve maatregelen. Daarnaast vragen zij wat de stand van zaken is met betrekking tot de uitvoering van de motie-Kuzu over gemeenten actief aansporen om het landelijk basispakket verslavingspreventie op te nemen in hun preventiebeleid (Kamerstuk 24077, nr. 521). Kan de Staatssecretaris dit uitgebreid toelichten?

Antwoord

Ter uitvoering van de motie Kuzu over gemeenten actief aansporen om het landelijk basispakket verslavingspreventie op te nemen in hun preventiebeleid (Kamerstuk 24077, nr. 521) heeft de Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, toenadering gezocht tot de VNG om via hen dit basispakket onder de aandacht te brengen bij gemeenten. Dit heeft geleid tot het opnemen van het basispakket in nieuwsbrieven van de VNG. Verder wordt gewerkt aan het organiseren van een bijeenkomst voor gemeenten over de preventie van middelengebruik en verslaving. Voor deze bijeenkomst wordt Verslavingskunde Nederland uitnodigen om het

²² [Minder 4-FA-incidenten, xtc-intoxicaties stabiel - Trimbos-instituut](#)

²³ [AF1851-Monitor-Drugsincidenten-2019.pdf \(trimbos.nl\)](#)

²⁴ [Cijfers drugs - Trimbos-instituut](#)

basispakket toe te lichten. Wanneer deze bijeenkomst heeft plaatsgevonden zal de Kamer daar verder over worden geïnformeerd.

Het gevoerde preventiebeleid in 2023 is een voortzetting van de in de brieven beschreven 'Aanpak Drugspreventie' uit 2022²⁵ en 'Voortgang aanpak drugspreventie' uit 2023²⁶. In de vraag wordt verwezen naar de laatstgenoemde brief waarin wordt aangegeven dat in 2022 ongeveer 6,6 miljoen euro is uitgegeven aan drugspreventie en algemene middelenpreventie waar drugsgebruik onderdeel van uitmaakt. In dit bedrag is ook monitoring van drugsgebruik en monitoring van middelengebruik waar drugsgebruik ook een onderdeel van is meegenomen. In 2023 tellen de kosten van deze activiteiten bij elkaar op tot 7,7 miljoen euro.

De aanpak van drugsriminaliteit is een prioriteit van dit kabinet en er wordt daarom fors in geïnvesteerd. Het is echter niet mogelijk om de totale kosten van de aanpak van drugs(criminaliteit) uit de begroting inzichtelijk te maken. Hiervoor zou het noodzakelijk zijn dat in de hele keten de tijd en kosten worden geregistreerd die aan de aanpak van specifieke delicten wordt besteed. Dit is niet het geval.

Harm reduction

De leden van de D66-fractie zijn van mening dat *harm reduction* niet alleen beter is voor de volksgezondheid, maar ook vele malen lager is qua maatschappelijke kosten. Deze leden maken zich ernstig zorgen over de toegankelijkheid van voorzieningen op het gebied van *harm reduction*. Zij krijgen vanuit het veld bezorgde signalen dat de afgelopen jaren flink is bezuinigd op deze voorzieningen. Deze leden vragen aan de minister om aan de hand van een overzicht in kaart te brengen hoeveel de afgelopen tien jaar is uitgegeven aan *harm reduction*?

Antwoord

Het geven van een overzicht van de uitgaven aan *harm reduction* de afgelopen tien jaar is helaas niet mogelijk, aangezien deze gegevens niet centraal worden bijgehouden en niet eenduidig is wat wel en niet als uitgaven aan *harm reduction* kunnen worden gezien. Dit hangt mede af van de afkadering van wat als *harm reduction* wordt gedefinieerd. Bijvoorbeeld bij de sociale voorzieningen met een *harm reduction* aanbod zoals beschermde woonvormen of hostels, of aanbod voor mensen met zowel een verslaving als psychische of LVB-problematiek is het niet goed mogelijk om een onderscheid te maken. De uitgaven voor *harm reduction* interventies en voorzieningen worden gedaan door verschillende partijen zoals rijksoverheid, gemeentes, zorgverzekeraars en vanuit verschillende budgetten in het zorg -en sociale domein.

Alleen voor de opiaatonderhoudsbehandeling bij heroïneverslaving met medische heroïne (Medische Heroïne Units) zijn de uitgaven van het ministerie van VWS duidelijk aan te geven. Deze waren in 2023 € 17.502.000. De uitgaven waren de afgelopen tien jaar stabiel.

Bij de voorzieningen zoals drugsgebruiksruimten, opiaatonderhoudsbehandelingen en spuitomruil ontvangen we geen signalen van bezuinigingen. Wel zijn er hier en daar signalen over personeelstekorten (zoals breder in de zorg) en is er een afname van cliënten bij voorzieningen gericht op heroïneverslaving (onder andere vanwege verouderende, kleiner wordende doelgroep). Daarnaast zijn er signalen over een toename van de hulpvraag van bepaalde (nieuwe) doelgroepen zoals migranten en voorzieningen die daar niet altijd goed op aansluiten, bijvoorbeeld vanwege gehanteerde toelatingscriteria of beperkte capaciteit.

Verder merken de leden van de D66-fractie op dat de *harm reduction*sector te kampen heeft met enorme wachtlijsten, strenge toegangsregels (zelfredzaamheidscriterium, regiobinding), bureaucratische drempels en grote personeelstekorten. Deze leden vragen aan de minister om

²⁵ Kamerstuk 24 077, nr. 498.

²⁶ Kamerstuk 24 077, nr. 513

uitgebreid toe te lichten welke maatregelen zij treft om de toegankelijkheid van *harm reduction*voorzieningen te waarborgen.

Antwoord

Harm reduction voorzieningen maken vaak onderdeel uit van een breder aanbod van voorzieningen vanuit bijvoorbeeld verslavingszorginstellingen of gemeentes en hebben ook te maken met wachtlijsten, toegangscriteria en personeelstekorten. Dit kan per regio verschillen. Voor een deel hangt de toegankelijkheid van de voorzieningen dus samen met de bredere problemen die spelen in het zorg- en sociale domein
Ten aanzien van de toegankelijkheid van specifieke harm reduction voorzieningen is het van belang dat het aanbod van voorzieningen goed aansluit op de behoeftes van de doelgroep. Het Harm Reduction Netwerk van het Trimbos-Instituut monitort de harm reduction voorzieningen en recente ontwikkelingen en verspreidt kennis, informatie en adviezen onder harm reduction professionals. Het netwerk is voor iedereen die direct of indirect bij harm reduction voorzieningen betrokken is. Het Trimbos-Instituut heeft recent in een rapport²⁷ de ontwikkelingen in kaart gebracht, zoals bijvoorbeeld ouder wordende gebruikers met somatische klachten, gebruik van (nieuwe) middelen waar per voorziening door personeel verschillend mee wordt omgegaan, en problemen met toegang voor EU-burgers als nieuwe doelgroep.

Om meer inzicht te krijgen in problematisch harddruggebruik en de hulpbehoefte van gebruikers is het Trimbos-instituut in samenwerking met Stichting Mainline vorig jaar een onderzoek gestart. Dit onderzoek richt zich voornamelijk op problematisch gebruik van opioïden en crackcocaïne. In Nederland is de groep mensen die opioïden gebruikt een kwetsbare groep die steeds ouder wordt. Het gaat in dit onderzoek onder meer om mensen die vanaf de jaren zeventig tot de jaren negentig heroïne zijn gaan gebruiken. Ook crackcocaïne werd in het verleden door een relatief grote groep gebruikt. Het laatste onderzoek dat in Nederland is gedaan naar problematisch gebruik van opioïden en crackcocaïne is van meer dan tien jaar geleden. Op enkele gegevens uit de zorg na, hebben we daarom weinig inzicht in deze groepen gebruikers en hun welzijn. Er zijn ook signalen over nieuwe opkomende groepen problematisch drugsgebruikers. Het is daarom belangrijk om verdergaand onderzoek te doen om een schatting te kunnen maken van de omvang en te bepalen of er voldoende zorg- en hulpaanbod beschikbaar is.

Dakloosheid en ongedocumenteerden

De leden van de D66-fractie maken zich zorgen om de toegang tot *harm reduction*voorzieningen voor kwetsbare mensen zoals arbeidsmigranten uit Oost-Europa en dakloze en/of ongedocumenteerde mensen. Vanuit het idee dat *harm reduction*voorzieningen geen aanzuigende werking moeten hebben, worden deze groepen aangemerkt als mensen die geen 'recht hebben' op *harm reduction*voorzieningen en opvang.

De leden van de D66-fractie zijn van mening dat juist in het kader van humaan drugsbeleid, *harm reduction*voorzieningen toegankelijk moeten zijn voor de meest kwetsbare burgers. Daarmee vergroot je niet alleen de gezondheid van kwetsbare burgers, via opvang en overige voorzieningen krijgen mensen de hulp die ze nodig hebben, zijn de maatschappelijke kosten stukken lager en kan de politie haar capaciteit voor andere zaken inzetten. Deze leden vragen naar aanleiding van het rapport 'Preventie op waarde schatten' (Kamerstuk 32793, nr. 712) of de Staatssecretaris bereid is een serieuze maatschappelijke kosten-batenanalyse te laten uitvoeren door de Technische Werkgroep Kosten en Baten van Preventie.

Antwoord

De Technische Werkgroep Kosten en Baten van Preventie is eenmalig ingesteld door het Kennisplatform Preventie om een aantal technische vragen te beantwoorden over hoe de kosten en baten van preventie kunnen worden vastgesteld. In het rapport dat aan de Tweede Kamer is aangeboden is dit met u gedeeld²⁸. De uitkomsten van dit rapport kunnen worden meegenomen in opdrachten die worden gegeven om de

²⁷ <https://www.trimbos.nl/wp-content/uploads/2022/03/AF1980-Recente-inzichten-in-harm-reduction-voorzieningen-in-Nederland.pdf>

maatschappelijke kosten-batenanalyse van een gezondheidsonderwerp te laten opstellen. Een besluit over een maatschappelijke kosten-baten analyse van harm reduction voorzieningen is aan een nieuw kabinet. De uitkomsten van het rapport zullen als randvoorwaarden worden meegegeven aan het nieuwe kabinet.

De leden van de D66-fractie merken op dat het jaarlijks festivalseizoen weer is begonnen en dat gaat gepaard met veel alcohol- en drugsgebruik. Vorig jaar kwam uit een EenVandaag-poll naar voren dat ten minste een op de vijf festivalgangers drugs gebruikt op een festival.²⁹ Het Drugs Informatie en Monitoring Systeem (DIMS) speelt niet alleen een belangrijke rol in het testen welke recreatieve drugs op de markt verschijnen, het heeft ook een belangrijke rol ten aanzien van informatievoorziening. Deze leden vragen aan de minister wat de stand van zaken is met betrekking tot de capaciteit van het DIMS en welke mogelijkheden er zijn om de capaciteit voor aankomende zomer uit te breiden.

Antwoord

Tijdens het debat met uw Kamer van 29 maart 2023 heeft de Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport het volgende toegezegd ten aanzien van het vergroten van de capaciteit: *Met het DIMS wil ik verder verkennen wat de kosten en baten zijn van breder testen of niet testen in het kader van met name monitoring en nog meer in het kader van preventie. De Staatssecretaris van VWS verwacht u op korte termijn over deze verkenning te informeren.*

Verslavingszorg

De leden van de D66-fractie zijn blij dat na een periode van zes jaar in juli 2022 het Landelijk Alcohol en Drugs Informatie Systeem weer een start heeft gemaakt met het verzamelen van data. Datamanagement is een cruciaal element in het formuleren van evidencebased beleid. Deze leden hebben met interesse kennisgenomen van het rapport 'Kerncijfers Verslavingszorg 2017 – 2022' (Kamerstuk 24077, nr. 536). Zij vragen aan de minister of ook data wordt verzameld over drugsgebruik in de gevangenis. Indien dit niet het geval is, vragen deze leden aan de minister om nader toe te lichten waarom dit niet gebeurt en of het klopt dat Nederland hierdoor niet volledig voldoet aan de Treatment Demand Indicator van het EMCDDA.

Antwoord

Gegevens over drugsgebruik in gevangenissen worden in het kader van zorg niet op landelijk niveau op gestandaardiseerde valide wijze verzameld. In het interne systeem Metis zit wel een parameter "middelenmisbruik" onder de top 29 aandoeningen (ook alcohol valt daaronder). Als dat aan de orde is, zal in het medisch dossier wel iets staan over drugsafhankelijkheid. Maar het coderen van drugsafhankelijkheid in de medisch dossiers, waarvan je gebruik kunt maken als je aantallen wilt gaan tellen, zal niet iedere arts en inrichting op dezelfde wijze doen. Daar zijn geen landelijke afspraken over gemaakt. Bijvoorbeeld; als een gedetineerde cocaine gebruikt en er ook afhankelijkheid van GHB speelt, zal er in het systeem MicroHIS meest waarschijnlijk niet apart gecodeerd worden voor cocaine en GHB afhankelijkheid, maar voor een meer algemene codering worden gekozen, zoals "middelenmisbruik" of er wordt gecodeerd voor de meest problematische zoals GHB afhankelijkheid.

Zoals gezegd, er wordt in de medische dossiers van gedetineerden geregistreerd, waarbij we standaarden voor dossiervoering aanhouden, maar dit gebeurt niet op dusdanig gestandaardiseerde wijze dat je op landelijk niveau een reëel beeld krijgt van het drugs misbruik of van de afzonderlijke middelen.

De Treatment Demand Indicator (TDI) van het EMCDDA is een instrument voor het verzamelen van informatie uit EU-lidstaten over het aantal mensen dat per jaar een

²⁸ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2024/01/17/preventie-op-waarde-schatten-advies-technische-werkgroep-kosten-baten-preventie>

²⁹ <https://eenvandaag.avrotros.nl/panels/opiniepanel/alle-uitslagen/item/1-op-de-5-festivalgangers-van-plan-meer-drugs-te-gebruiken-door-gestegen-prijzen-tickets-en-muntjes/>.

vorm van behandeling voor drugsverslaving start. Deze informatie draagt bij aan het verkrijgen van inzichten in risicogedrag en patronen van gebruik van mensen met problematisch drugsgebruik en kan in combinatie met andere indicatoren bijdragen aan het in kaart brengen van trends in prevalentie en incidentie van problematisch gebruik in de EU. Gevangenissen zijn een van de plekken waar verslavingszorg kan worden geboden en die in die zin onderdeel uitmaken van de TDI. Drugsgebruik in gevangenissen is op dit moment een prioriteit in het EU-drugsbeleid en de Europese gegevens van de TDI kunnen bijdragen aan het versterken van de evidence base van het beleid van de lidstaten. De detentie-omgeving biedt kansen om gedetineerden die anders wellicht niet in aanraking zouden komen met verslavingszorg, passende hulp te bieden met hun problematisch drugsgebruik.

In juli 2022 heeft het Landelijk Alcohol en Drugs Informatie Systeem weer een start gemaakt met het verzamelen van data van verslavingszorginstellingen. Na een periode van zes jaar kan Nederland daardoor ook weer voldoen aan de Europese verplichting om gegevens ten behoeve van de Treatment Demand Indicator ter beschikking te stellen aan het EMCDDA. De LADIS-gegevens dekken op dit moment de belangrijkste verslavingszorginstellingen, maar nog niet alle plekken waar mensen een vorm van verslavingsbehandeling ontvangen, zoals onafhankelijke psychologen, de praktijkondersteuners GGZ, maar ook de penitentiaire inrichtingen. Stichting Informatievoorziening Zorg (IVZ) beheert LADIS en werkt samen met andere partijen aan het verbeteren van de dekking en kwaliteit van de aanlevering van gegevens.

Drugscriminaliteit

De leden van de D66-fractie hebben kennisgenomen van het bericht dat het Hit And Run Cargoteam vorig jaar in totaal 45.506 kilo cocaïne heeft onderschept in de haven van Rotterdam.³⁰ Deze leden vragen aan de minister of zij aan de hand van een overzicht in kaart kan brengen hoeveel kilo cocaïne in de periode 2021 tot en met 2023 is onderschept in de overige Nederlandse havens. Zij willen weten of in zijn totaliteit minder cocaïne wordt onderschept of dat er sprake is van een waterbedeffect en de drugscriminelen uitwijken naar andere havens.

Antwoord

In 2021 is in totaal in Nederland 72.838 kilo cocaïne in de zeehavens in beslag genomen, in 2022 49.240 kilo en in 2023 56.858. Daarvan werd in 2021 71.096 kilo in Rotterdam in beslag genomen, in 2022 43.947 kilo en in 2023 45.031 kilo.

In een overzicht ziet dat er als volgt uit³¹:

	Totaal in beslag genomen cocaïne in kg (zeehavens heel Nederland)	In beslag genomen cocaïne in kg in Rotterdam	In beslag genomen cocaïne in kg in Vlissingen	In beslag genomen cocaïne in kg in Amsterdam	In beslag genomen cocaïne in kg overig
2021	72.838	71.096	827	0	914
2022	49.240	43.947	3.788	1.394	111
2023	56.858	45.031	11.727	100	0

Er wordt niet in zijn totaliteit minder cocaïne onderschept: in 2022 is minder cocaïne onderschept dan in 2021 en in 2023 is weer meer onderschept dan in 2022. Het aandeel van andere havens in het totaal in beslag genomen kg is wel groter geworden. Dit kan een waterbedeffect zijn, maar ook bijvoorbeeld het effect van de intensivering van de aanpak op andere knooppunten. Er is een toename te zien in andere havens (voornamelijk Vlissingen), maar tegelijkertijd is het aantal kg in beslag genomen cocaïne in Rotterdam in 2023 hoger dan in 2022.

³⁰ <https://www.om.nl/actueel/nieuws/2024/01/15/2023-harc-team-onderschept-ruim-45.000-kilo-cocaine>.

³¹ Cijfers Douane, peildatum 29-04-2024.

Het mogelijke waterbedeffect geldt overigens ook voor de omliggende EU havens, zoals in de havens van Antwerpen, Hamburg en Southampton (UK).

In haar beleid houdt de Minister van Justitie en Veiligheid actief rekening met verplaatsingseffecten. Op dit moment wordt onderzoek opgezet om te kijken naar verplaatsingseffecten binnen Nederland; naar andere knooppunten aan de buitengrenzen en naar knooppunten verderop in de logistieke keten. De Douane zet in het kader van toezicht in Noord-Nederland bijvoorbeeld camera's, boten en een droneteam in. Daarnaast zet Nederland zich in internationaal en Europees verband in om te zorgen dat uitwijken naar andere havens geen goede optie is voor criminelen. Ook onderzoeken en monitoren we op verschillende manieren mogelijke verschuivingen in smokkelstromen, bijvoorbeeld door de inzet van douane-liaisons in Latijns-Amerika, waarbij de focus ligt op het verbeteren van de samenwerking en informatiedeling met partnerdiensten in de regio. Hiermee kunnen ook signalen van mogelijke verschuivingen tijdig worden gedeeld. Verder staan de betrokken organisaties (o.a. Douane, politie, Koninklijke Marechaussee, Kustwacht en gemeenten) in nauw contact met elkaar om veranderingen in activiteiten te monitoren.

De leden van de D66-fractie maken zich ernstig zorgen over jonge uithalers. Van de 452 uithalers die zijn opgepakt, waren er 330 *first offender*. Daarnaast zijn het steeds vaker jonge mensen die worden opgepakt. Deze leden merken op dat het vaak gaat om jongeren waarbij meerdere problemen tegelijkertijd spelen. Zij vragen aan de minister welke concrete resultaten worden geboekt met programma's zoals 'Preventie met Gezag'. Waaruit blijkt dat het programma succesvol is en wat zijn de geleerde lessen die helpen voorkomen dat jongeren in de drugscriminaliteit belanden?

Antwoord

Het kabinet maakt zich grote zorgen dat kwetsbare jongeren en jongvolwassenen met multi-problematiek worden gerekruteerd om drugs uit te halen in de Rotterdamse haven. Daarom heeft het programma Preventie met Gezag aandacht voor jongeren tot en met 27 jaar die in kwetsbare wijken in aanraking komen met ondermijnende (drugs)criminaliteit, waaronder jongeren die drugs uithalen in de haven. Ook investeert Rotterdam met het plan van aanpak drugssmokkel via mainports in verschillende projecten die jongeren weerbaarder moeten maken tegen drugscriminaliteit. Dit gaat samen met het aanpakken van de gelegenhedsstructuur voor uithalen en het weerbaar maken van haven- en overheids personeel. Ook zijn er stappen gezet in de civielrechtelijke aanpak van uithalers met de pilot Service Organisatie Directe Aansprakelijkheidsstelling (SODA) opgezet. SODA is specialist in het verhalen van schade welke ontstaat na een onrechtmatige daad.

Preventie met gezag is een extra impuls en bouwt voort op wat er al is ingezet. De interventies in Rotterdam concentreren zich op het versterken van een kansrijk toekomstperspectief voor jongeren en zetten tegelijkertijd in op het voorkomen van (af)glijden in criminaliteit. Het afgelopen jaar hebben vanuit Preventie met Gezag al 358 kinderen en jongvolwassenen tot en met 27 extra hulp gekregen.

Er wordt een lokale Persoonsgerichte Aanpak Preventie met Gezag ontwikkeld waarmee de voedingsbodem voor crimineel gedrag wordt aangepakt door in te zetten op het aanpakken van multi-problematiek door risicofactoren te verminderen en beschermende factoren te versterken. Zo wordt recidive voorkomen en wordt gewerkt aan de positieve ontwikkeling van jongeren. Daarnaast investeert Rotterdam in andere persoonsgerichte interventies die door maatwerk worden afgestemd op de noodzakelijke behoefte van de jongeren.

Het programma Preventie met gezag, dat halverwege 2023 is gestart, bevindt zich nog in een eerste fase. Preventie met gezag is een lerende aanpak. Dat betekent dat we interventies de komende jaren gaan monitoren en er diverse onderzoeken worden

uitgezet om de impact ervan te onderzoeken. Ook wordt er samen met gemeenten en justitiepartners gereflecteerd op de voortgang en het bereiken van de doelgroep, waaronder dus jongeren die drugs uithalen in de haven van Rotterdam.

Vragen en opmerkingen van de leden van de BBB-fractie

De leden van de BBB-fractie hebben kennisgenomen van de brieven en documenten omtrent drugsbeleid. Hier zijn nog een aantal vragen over.

De leden van de BBB-fractie zouden aan burgemeester Halsema van Amsterdam willen meegeven om in te zetten op 'de-normalisatie' van drugs. Drugs normaliseert in een rap tempo en dat is een groot probleem. Deze leden kunnen de burgemeester van Amsterdam dit enkel meegeven, maar zij vragen de minister om actie. Wat gaat de minister eraan doen om de normalisatie van drugs een halt toe te roepen? Is de minister bereid om met andere departementen in gesprek te gaan om een strategie te ontwikkelen om drugs te 'de-normaliseren'? Er zijn altijd mooie zichtbare campagnes tegen de telefoon achter het stuur, roken en drinken, maar over drugs zien deze leden nooit iets. Tijdens de laatste begrotingsbehandeling stelde de minister dat een dergelijke campagne tegen drugs averechts zou werken. Waarom denkt de minister dit? En mocht dit het geval zijn, waarom gaan we dan nog wel door met campagnes tegen alcohol, sigaretten en de telefoon achter het stuur?

Antwoord

Drugsgebruik is in Nederland gelukkig niet normaal. De overgrote meerderheid van de Nederlanders gebruikt geen drugs. Dat houden we graag zo. Dit is dan ook de reden dat er terughoudend gehandeld moet worden wanneer het om campagnes gaat omtrent drugsgebruik. Drugsgebruik is onder de algemene bevolking zeldzaam, in tegenstelling tot autorijden, mobiel bellen, alcohol drinken en roken, gedragingen die door een stuk meer Nederlanders in de praktijk worden gebracht. Een grootschalige publiekscampagne bereikt veel mensen, waaronder ook kinderen en jongeren, die geen drugs gebruiken. Door zo'n campagne kunnen zij het beeld krijgen dat het gebruik van drugs vaker voorkomt dan daadwerkelijk het geval is. Als er een landelijke campagne is, dan is de impliciete boodschap dat veel mensen drugs gebruiken. Preventie-experts stellen dat dit onder sommige groepen interesse aanwakkert en gebruik normaliseert.³² We willen voorkomen dat er nieuwe gebruikers bijkomen en we willen dat zij die gebruiken daarmee stoppen. Drugsgebruik is immers geen onderdeel van een normale, gezonde leefstijl. Voor de inzet op drugspreventie verwijst de Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport naar de brieven die ik naar de Kamer gestuurd heb.³³

Het kabinet is daarnaast ter uitvoering van de motie Bikker c.s. in gesprek met de gemeente Rotterdam, gedragsdeskundigen, preventiedeskundigen en communicatiedeskundigen om tot een plan voor een zo effectief mogelijke campagne te komen, waarbij we de gebruiker beter informeren over de risico's van drugsgebruik - zowel voor de samenleving als voor de gebruiker - én gedragsverandering proberen te bewerkstelligen. Daarbij kijken we, samen met de minister van VWS, ook hoe we kunnen aansluiten bij onze lopende initiatieven als het gaat om het betrekken van het publiek in de strijd tegen ondermijnende, georganiseerde criminaliteit en de gevolgen daarvan voor de samenleving. Voor de zomer wordt uw Kamer geïnformeerd over de voortgang van deze gesprekken.

Tot zover de vraagkant van drugs. De leden van de BBB-fractie achten het noodzakelijk dat ook de invoer (aanbod) fors naar beneden gaat. Een van de manieren om dat te doen, is door te kijken

³² Waarom een landelijke bewustwordingscampagne over drugs geen goed idee is. 2024, Trimbos-instituut. Raadpleegbaar via <https://www.trimbos.nl/actueel/blogs/waarom-een-landelijke-bewustwordingscampagne-over-drugs-geen-goed-idee-is/>

³³ Kamerstuk 24 077, nrs. 498 en 513

naar corrupte havenmedewerkers. Zoals de diensten zeggen: 'Er komt geen drugs door de haven, zonder hulp van binnenuit'. Daarom vragen deze leden de minister om te kijken naar hoe we telefoons kunnen verbannen van het haventerrein. Medewerkers krijgen dan enkel een prepaidtelefoon waar zij enkel 112 mee kunnen bellen. Op die manier kunnen havenmedewerkers tijdens het werk niet met buitenaf communiceren. Is de minister bereid deze maatregel te onderzoeken?

Antwoord

Het tegengaan van corruptie is een belangrijk onderdeel van het terugdringen van drugssmokkel via logistieke knooppunten. Op alle mainports en bij alle betrokken organisaties is het onderdeel van de aanpak. Zo is er bijvoorbeeld aandacht voor tijdens werving & selectie, er worden weerbaarheidstrainingen gegeven en er wordt gekeken naar manieren om de cirkel van betrokkenen bij bepaalde informatie zo klein mogelijk te houden.

Met de maatregel die de BBB-fractie voorstelt, zou moeten worden voorkomen dat havenmedewerkers signalen of tips door zouden kunnen geven aan criminelen. Een telefoon is echter niet het enige middel waar informatie door mee kan worden gegeven, en tijdens het werk is niet het enige moment. Daarnaast zijn er op haventerreinen veel verschillende partijen aan het werk, die snel met elkaar moeten kunnen communiceren om dat werk goed uit te kunnen voeren. Telefoons en andere communicatieapparatuur zijn daarbij onmisbaar. Als laatste zijn havengebieden geen afgesloten gebieden, waardoor het soort toegangscontrole dat nodig zou zijn om deze maatregel te handhaven onmogelijk is. De voorgestelde maatregel lost het probleem dus niet op en is ook niet handhaafbaar. De Minister van Justitie en Veiligheid zal deze maatregel daarom niet verder onderzoeken.

De leden van de BBB-fractie willen graag een 100%-controle op fruitcontainers. Containers staan in Zuid-Amerika onbeveiligd op een haventerrein en criminelen kunnen daar elke container pakken die ze willen. Eerder antwoord van de minister dat er op basis van risicoprofielen gewerkt wordt, gaat voor deze leden niet op. Is de minister bereid om een 100%-controle uit te voeren op fruitcontainers? Zo nee, waarom niet?

Antwoord

Nee. De Douane heeft de mogelijkheden om dit te doen onderzocht. De Douane zet containerscans in als onderdeel van een mix van verschillende controlemiddelen die tot haar beschikking staan. Het is juist die combinatie van controlemiddelen die zorgt voor een effectieve controleaanpak in de haven. Het merendeel van de cocaïne wordt momenteel niet in fruitcontainers gevonden. Het is daarom effectiever om niet alleen fruitcontainers te controleren, maar ook andere goederensoorten. Criminelen zijn adaptief en dus moet de Douane meebewegen en niet statisch zijn door op één goederensoort te focussen. Het is daarom juist van belang om goede en steeds up-to-date risicoprofielen te hebben, op basis waarvan containers geselecteerd worden voor controles. De Douane heeft het totaal aantal scans sinds 2021 verhoogd met ongeveer 40% en het beeld is dat dit heeft geleid tot meer drugsvangsten.

De leden van de BBB-fractie merken op dat de Staatssecretaris Toeslagen en Douane de toezegging heeft gedaan om bij de directeur-generaal Douane na te vragen of de douane geholpen is met een nieuw scanapparaat in de Rotterdamse haven. Hier is tot op heden geen antwoord over ontvangen. Kan de minister hier het antwoord op geven?

Antwoord

Overleg met de Douane leert dat als er vraag is naar een nieuw scanapparaat, het benodigde budget mee wordt genomen in het reguliere begrotingsproces. Strategische middelen als bijvoorbeeld scanapparatuur zijn voor de Douane randvoorwaardelijk voor een effectieve controle en handhaving. Op dit moment kan de Douane effectief haar werk doen. De Douane investeert dan ook in deze strategische middelen en de doorontwikkeling daarvan. De Staatssecretaris Toeslagen en Douane heeft de

toezegging gestand gedaan in de Tweede Stand van Zaken brief Douane 2023, die op 20 december 2023 naar de Tweede Kamer is verstuurd.

Alle maatregelen die zojuist zijn beschreven, zijn wat betreft de leden van de BBB-fractie goede maatregelen tegen de georganiseerde (drugs)criminaliteit. Maar de afschrikwekkende werking is nog veel te laag ten opzichte van de verdiensten die criminelen verwerven met de georganiseerde misdaad. Straffen moeten niet alleen flink omhoog, maar straffen moeten ook echt opgelegd worden, al dan niet via minimumstraffen. Ook moet het veel makkelijker worden om in financiën te snijden van dit soort criminelen. Het kabinet is nu demissionair, dus deze onderwerpen zijn misschien voor een later stadium, maar is de minister dit met deze leden eens? Kan de minister hier een reflectie op geven?

Antwoord

Criminaliteit mag niet lonen en straffen moeten effectief zijn. Indien blijkt dat bestaande wetgeving hierin tekortschiet kan gedacht worden aan het verhogen van strafmaxima, naast andere maatregelen die getroffen kunnen worden ter bevordering van de effectieve inzet van het strafrecht. Het enkel verhogen van de strafmaat leidt immers niet per definitie tot een groter afschrikwekkend effect. Naast straffen draagt namelijk het verhogen van het toezicht, de meldingsbereidheid en de pakkans bij aan een afschrikwekkend effect. Bovendien leidt het verhogen van de strafmaat niet per definitie tot een verhoging van de straffen die door de strafrechter worden opgelegd. Meer factoren zijn daarvoor van belang, zoals de ernst van de gevolgen van het type delicten en de wijze waarop de rechter omgaat met bestaande strafmaxima. Indien uit de praktijk blijkt dat bestaande wetgeving hierin tekortschiet en behoefte is aan hogere wettelijke strafmaxima ten behoeve van de effectiviteit van de straffen, kan overwogen worden om het wettelijk strafmaximum van bepaalde delicten te verhogen. Het verhogen van de strafmaat voor zware harddrugsdelicten is daar een voorbeeld van. Het wetsvoorstel tot verhoging van de strafmaat van grootschalig bezit, productie en handel van harddrugs is eind vorig jaar ter consultatie aangeboden en wordt dit jaar ter advisering aan de Raad van State aangeboden.

Minimumstraffen kunnen in zeer uitzonderlijke gevallen een uitkomst bieden, mits daar in de praktijk duidelijk behoefte aan is en daarnaast goed onderbouwd is dat een dergelijk zwaar instrument daadwerkelijk doelmatig en doeltreffend zal zijn, maar bovenal proportioneel en uitvoerbaar.

Het kabinet neemt maatregelen om het afpakken van crimineel vermogen effectiever te maken. Zoals uw Kamer op 15 maart jl. is geïnformeerd, wordt er gewerkt aan een wetsvoorstel waardoor het mogelijk wordt om zonder voorafgaande veroordeling het afpakken van vermogen met een criminele herkomst mogelijk te maken.³⁴ Daarnaast moet het mogelijk worden dat financiële transacties op verzoek van de Financial intelligence Unit (FIU-Nederland) tijdelijk door een bank kunnen worden aangehouden. Deze zogenaamde spoedbevrozing maakt het mogelijk dat transacties waar een luchtje aan zit, kunnen worden vastgehouden. Zo kan worden voorkomen dat criminelen hun vermogen wegsluizen. Deze bevoegdheid is onderdeel van het Wetsvoorstel Versterking aanpak ondermijnende criminaliteit II dat nu in de Tweede Kamer ligt ter behandeling.

Vragen en opmerkingen van de leden van de CDA-fractie

De leden van de CDA-fractie hebben kennisgenomen van de brieven op de agenda voor het schriftelijk overleg inzake het drugsbeleid. Deze leden maken graag van de gelegenheid gebruik om enkele vragen te stellen aan de minister over een tweetal brieven.

Plan van aanpak tegengaan drugstoerisme

De leden van de CDA-fractie hebben kennisgenomen van de brief van de minister inzake het

³⁴ [Afpakken crimineel vermogen beter gezamenlijk geregeld in de EU | Nieuwsbericht | Rijksoverheid.nl](#)

tegangaan van drugstoerisme. Deze leden lezen dat onderzoek is gedaan naar drugstoerisme in Nederland, en dat geconcludeerd kan worden dat de situatie onder controle en stabiel is rondom bijvoorbeeld overlast door coffeeshoptoerisme. De meeste gemeenten geven aan geen softdrugstoerisme of overlast in die vorm te kennen, maar in Amsterdam is dit wel aan de orde. De lokale driehoek wil daarom de aantrekkingskracht die de coffeeshops hebben op toeristen, verminderen. Deze leden vragen wat de minister vindt van het fenomeen van coffeeshoptoerisme, met andere woorden, dat mensen buiten Nederland naar ons land komen om naar coffeeshops te gaan. Is dit een gewenste ontwikkeling volgens de minister en, zo ja, kan de minister hier nader op ingaan? Welke andere gemeenten geven aan dat er sprake is van drugstoerisme, buiten Amsterdam?

Antwoord

Coffeeshopbezoek door ingezetenen en niet-ingezetenen in Nederland is geen nieuw fenomeen. Coffeeshoptoerisme speelt in 18 van de 102 coffeeshopgemeenten.³⁵ De situatie is al jaren onder controle en stabiel en het is sterk de vraag of deze in de toekomst zal veranderen³⁶.

Aan het gebruik van cannabis zijn altijd risico's verbonden en het kopen van cannabis wordt niet aangemoedigd of als wenselijk gezien. Dat geldt voor zowel ingezetenen als niet-ingezetenen. Dit sluit aan bij de algemene doelstelling dat het gebruik van drugs, dus ook cannabis, geen onderdeel is van een normale en gezonde levensstijl. Drugstoerisme is een beperkt en lokaal fenomeen. Het komt voor in gemeenten die (A) een grensligging hebben en (B) in gemeenten met toeristische trekpleisters. Onder het fenomeen drugstoerisme vallen softdrugstoerisme en coffeeshoptoerisme. Softdrugstoerisme is het kopen van softdrugs - en dus niet harddrugs - door niet-ingezetenen buiten de coffeeshop. Coffeeshoptoerisme is het kopen van hasj/wiet door niet-ingezetenen in de coffeeshop.

Uit de coffeeshopmonitor uit 2018 komt naar voren dat vijf van de onderzochte gemeenten te maken hebben met veel softdrugstoerisme. Deze gemeenten zijn gelegen in Midden-Nederland en de oostelijke en zuidelijke grensregio's.³⁷ Coffeeshoptoerisme komt met name voor in grensgemeenten in het Oosten en Zuiden van Nederland en in de randstad. In het onderzoek uit 2022 betrof dit 18 gemeenten³⁸.

De namen van deze gemeenten kunnen niet door onderzoekers worden gedeeld, omdat het gaat om gegevens die zijn verzameld in het kader van een onderzoek waarin anonimiteit aan de deelnemende gemeenten is beloofd.

De leden van de CDA-fractie lezen dat het college van burgemeester en wethouders van Amsterdam sinds kort sluitingstijden van horeca en raamprostitutie verkort heeft, en een blowverbod heeft ingesteld in een deel van de binnenstad. Deze leden vragen aan de minister of er zicht is op de resultaten van het blowverbod, dus of dit helpt om de overlast te beperken, en of er voldoende op wordt gehandhaafd. Indien de resultaten tegenvallen, vragen zij of de minister andere mogelijkheden ziet om dit type overlast terug te dringen. Ook vragen deze leden of toeristen zich veelal bewust zijn van het blowverbod en hier ook naar handelen.

Antwoord

Amsterdam heeft ons geïnformeerd dat uit enquêtegegevens van het najaar 2023 (Binnenstadenquête) blijkt dat het blowverbod de maatregel in het Wallengebied is die de respondenten (bewoners Amsterdam-breed en ondernemers binnenstad) het meest is opgevallen, namelijk bij 32% van de ondervraagden.

³⁵ Coffeeshops in Nederland 2022 (2023), Breuer & Interval, pagina 23

³⁶ Coffeeshopmonitor 2018 (2020), Breuer & Interval 2018, pagina 55.

³⁷ Coffeeshopmonitor 2018 (2020), Breuer & Interval.

³⁸ Coffeeshops in Nederland 2022 (2023), Breuer & Interval, pagina 23.

De handhaving vindt trapsgewijs plaats; eerst worden overtreders aangesproken en gevraagd om hun joint uit te maken. Doen ze dat niet, dan krijgen ze een waarschuwing. Als dat ook niet helpt een boete. In de meeste gevallen is aanspreken voldoende: men maakt de overtreding ongedaan en daarmee is de overlast beëindigd. Het komt vrijwel niet tot het opleggen van boetes.

Het gaat vanaf invoering tot en met medio maart 2024 om 1200 keer aanspreken door Toezicht & Handhaving Openbare Ruimte (Thor), 104 waarschuwingen en 7 boetes (4 keer Thor en 3 keer politie). De politie registreert niet hoe vaak men aanspreekt. Ook hosts spreken aan en dat zit niet in deze cijfers. De aantallen liggen dus in werkelijkheid hoger.

In hoeverre toeristen zich *bewust* zijn van het blowverbod is niet onafhankelijk gemeten. Over het algemeen is te zeggen dat niet alle toeristen ervan op de hoogte zijn. Wanneer ze aangesproken worden houden ze zich in de meeste gevallen er wel aan. Ze maken de joint snel uit en krijgen wel of geen waarschuwing of boete. Verschillende campagnes zullen blijven bijdragen aan de bewustwording van bezoekers in Amsterdam.

De leden van de CDA-fractie lezen dat de plannen van de Duitse regering gevolgd worden ten aanzien van het reguleren van de cannabisteelt en verkoop. Deze leden weten dat sinds 1 april 2024 het bezitten en roken van cannabis inmiddels is gelegaliseerd in Duitsland. Wat zijn volgens de minister de te verwachten effecten in Nederlandse (grens)gemeenten van de legalisering van het gebruik van cannabis in Duitsland, onder andere op het gebied van drugstoerisme?

Antwoord

Het kabinet volgt de ontwikkelingen in Duitsland met interesse. Wat de te verwachten effecten zijn is op dit moment niet in te schatten. Het kan zijn dat er minder drugstoerisme vanuit Duitsland naar de Nederlandse coffeeshops gaat, maar dat is op dit moment niet overzien. Uw Kamer zal worden geïnformeerd over relevante ontwikkelingen.

Uitwerking van de motie van het lid Kuik c.s.³⁹ inzake de educatieve maatregel bij drugsbezit
De leden van de CDA-fractie hebben kennisgenomen van de brief van de minister wat betreft de uitwerking van de motie-Kuik c.s. inzake de educatieve maatregel bij drugsbezit. Deze motie verzoekt de regering te laten onderzoeken of er mogelijkheden zijn om een educatieve maatregel op te leggen wanneer een persoon wordt gestraft voor het bezit van drugs (Kamerstuk 36200 VI, nr. 77.). Dit model wordt in Antwerpen toegepast wanneer sprake is van niet-betaling van een boete wegens drugsbezit, zodat aan die gebruiker hulp geboden wordt. Dit model zou medio 2023 geëvalueerd worden, zoals de minister heeft aangegeven. Deze leden vragen of deze evaluatie inmiddels is afgerond en, zo ja, wat de resultaten zijn hiervan. Zij vragen ook een reflectie van de minister op deze evaluatie.

Antwoord

De Minister van Justitie en Veiligheid heeft regelmatig contact met de collega's in België, zo ook over de evaluatie van het Antwerps model. De evaluatie ervan is later van start gegaan dan gepland en is momenteel nog bezig. Er zijn nu nog geen gegevens die al gedeeld kunnen worden met ons. Zodra dat wel kan, worden we op de hoogte gehouden. Een reflectie op deze evaluatie zal worden meegenomen in een volgende voortgangsbrief ondermijnende criminaliteit.

De leden van de CDA-fractie lezen dat sinds april 2023 de Educatieve Maatregel Drugs (EMD) is ingevoerd in Nederland. Dit is een gedragsbeïnvloedende cursus die gericht is op het voorkomen van recidive bij rijden onder invloed van drugs. Deze leden vragen hoeveel mensen inmiddels een EMD opgelegd hebben gekregen en wat tot nu toe de resultaten zijn van deze maatregel.

Antwoord

³⁹ Kamerstuk 36200 VI, nr. 77.

De Educatieve Maatregel Drugs (EMD) is een maatregel van het CBR en valt daarmee onder de verantwoordelijkheid van het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat. Het is een verplichte cursus welke het doel heeft te voorkomen dat mensen opnieuw met drugs op achter het stuur stappen. Uit onderzoek blijkt namelijk dat rijden onder invloed voor veel cursisten een gewoonte is. De meerdaagse cursus moet helpen deze gewoonte te stoppen. De EMD kan worden opgelegd in geval de bestuurder onder invloed van drugs heeft gereden boven een bepaalde grenswaarde, vergelijkbaar met de 0,5 promille limiet voor alcohol, of wanneer de bestuurder niet wilde meewerken aan een bloedonderzoek. In 2023 hebben 2.182 personen deze cursus met succes afgerond. Overigens is het mogelijk dat personen die in 2023 betrappt zijn op het rijden onder invloed van drugs de cursus pas in 2024 zullen volgen. Gezien de nog korte looptijd van de maatregel, die pas sinds april 2023 opgelegd kan worden, is er nog weinig te zeggen over de resultaten van de maatregel.

De leden van de CDA-fractie lezen dat volgens de minister het bestaande strafrechtinstrumentarium voldoende mogelijkheden biedt om de betrapte drugsbezitter de consequenties te laten voelen en de schadelijkheid van drugsgebruik in te laten zien. Deze leden staan echter nog steeds achter het standpunt dat het Antwerps model, namelijk een educatieve maatregel na het niet betalen van een boete vanwege drugsbezit, van meerwaarde kan zijn in Nederland. Vooral op het gebied van hulpverlening en het voorkomen van recidive. Ook wordt de drugsgebruiker zich op die manier sneller bewust van de schadelijke gevolgen van drugsgebruik voor niet alleen de eigen gezondheid, maar ook juist voor de maatschappij. Zij vragen hoe de minister dit met het huidige instrumentarium voor zich ziet. Op welke manier kan de drugsgebruiker hier bewust van worden gemaakt, zonder alleen terug te vallen op repressieve maatregelen zoals een boete? Kunnen volgens de minister campagnes zoals die in Rotterdam zijn gehouden,⁴⁰ een rol spelen om maatschappelijke effecten van de gevolgen van drugsgebruik onder de aandacht te brengen? Wat is hierbij de stand van zaken van de uitvoering van de aangenomen motie-Bikker c.s. over een landelijke campagne om drugsgebruikers te confronteren met de gevolgen van drugsgebruik voor de samenleving (Kamerstuk 36159, nr. 13)?

Antwoord

Gebruikers van drugs moeten zich veilig kunnen voelen om hulp te zoeken als er zich bijvoorbeeld gezondheidsproblemen voordoen. Zij moeten niet uit angst voor vervolging de EHBO gaan mijden. Dit neemt niet weg dat gebruik niet onschuldig is. De vraag houdt het aanbod - en daarmee de drugsindustrie - in stand. Gebruikers moeten zich daarvan bewust zijn. Het kabinet zet in op het voorkomen en terugdringen van het gebruik van drugs als onderdeel van het brede drugspreventiebeleid en deze boodschap wordt door de Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport veelvuldig uitgedragen.

De politie neemt daarnaast aangetroffen drugs *altijd* in beslag. Daarnaast verwijst de politie in sommige gevallen ook door naar hulpverlening. Bij minderjarigen en jongvolwassenen bijvoorbeeld kan direct worden doorverwezen naar Bureau Halt om de consequenties van drugsgebruik te laten ervaren. Ook is er door het kabinet ingezet op de invoering van de educatieve maatregel bij rijden onder invloed. Hier verwijs ik u voor naar het antwoord op de vorige vraag van de CDA-fractie over de educatieve maatregel.

Het kabinet is daarnaast ter uitvoering van de motie Bikker c.s. in gesprek met de gemeente Rotterdam, gedragsdeskundigen, preventiedeskundigen en communicatiedeskundigen om tot een plan voor een zo effectief mogelijke campagne te komen, waarbij we de gebruiker beter informeren over de risico's van drugsgebruik - zowel voor de samenleving als voor de gebruiker - én gedragsverandering proberen te bewerkstelligen. Daarbij kijken we, samen met de minister van VWS, ook hoe we kunnen aansluiten bij onze lopende initiatieven als het gaat om het betrekken van het publiek in de strijd tegen ondermijnende, georganiseerde criminaliteit en de gevolgen daarvan

⁴⁰ https://nos.nl/artikel/2492637-rotterdam-start-campagne-tegen-drugsgeweld-jouw-lijntje-zijn-liquidatie_

voor de samenleving. Voor de zomer wordt uw Kamer geïnformeerd over de voortgang van deze gesprekken.

Vragen en opmerkingen van de leden van de SP-fractie

De leden van de SP-fractie hebben de agendastukken voor het onderwerp 'drugs' aandachtig gelezen. Deze leden hebben hier nog een aantal vragen over.

De leden van de SP-fractie zien vaak zeer gepolariseerde discussies als het aankomt op onderwerpen die drugs betreffen. Deze leden zijn voorstander van een rationeel beleid dat niet op basis is van emoties of vooroordelen, maar op basis van wat werkt in de praktijk en ook wat wetenschappelijk is aangetoond. Waarbij het belangrijk is voor het maatschappelijk draagvlak dat drugsgebruikers niet worden gecriminaliseerd, maar juist worden geholpen met goede verslavingszorg en bewustwording van de effecten van drugsgebruik op henzelf en op de samenleving. Door deze bril bekijken deze leden dan ook de onderwerpen die ook nu weer op de agenda staan van het schriftelijk overleg.

De leden van de SP-fractie zien dat het WODC-onderzoek naar de mogelijkheden voor het monitoren van de gevolgen van de toepassing van de Wet Damocles op de agenda staat. Hierin staat een aantal zaken waar deze leden nog vragen over hebben. Zoals de constatering dat een periodieke monitor niet haalbaar is vanwege praktische en juridische bezwaren. Kan de minister hierop reflecteren? Is het volgens de minister in het geheel niet mogelijk of zijn er zaken die wel zonder al te veel barrières kunnen worden gemonitord? Gaat de minister de aanbeveling oppakken om te werken aan een onderzoek naar verschillende Damoclesregimes? En vallen deze verschillende regimes dan te lezen als een strengere of minder strenge toepassing die verschilt per gemeente of ligt dit gecompliceerder? Is de minister bereid de aanbeveling op te volgen om het overzicht dat is gemaakt van wat de gevolgen kunnen zijn van de Wet Damocles, te delen met de gemeenten? Zo nee, waarom niet?

Antwoord

De SP-fractie stelt vragen over artikel 13b Opiumwet. Die geeft de burgemeester de mogelijkheid om een waarschuwing te geven, een last onder dwangsom of een last onder bestuursdwang op te leggen om drugsovertredingen te stoppen of nieuwe drugsovertredingen te voorkomen. De burgemeester dient hiervoor beleidsregels op te stellen en zal per geval beoordelen of toepassing van artikel 13b Opiumwet passend is en zo ja, in welke vorm. De burgemeester zal dit per geval goed moeten motiveren. Artikel 13b Opiumwet is in beginsel een ultimatum remedium, maar hier kan van af worden geweken wanneer met minder ingrijpende middelen niet hetzelfde doel kan worden bereikt.

Zoals de Minister van Justitie en Veiligheid reeds bij de beantwoording op de vragen van de NSC-fractie heeft aangegeven zal uw Kamer voor de zomer de beleidsreactie op het aangehaalde WODC-onderzoek ontvangen. Daarin zal worden ingegaan op de wijze waarop wordt omgegaan met de aanbevelingen uit het onderzoek.

Het WODC heeft onderzoek laten doen naar de mogelijkheden om de gevolgen van de toepassing van de Wet Damocles te kunnen monitoren. Het onderzoek richt zich daarbij op de bijkomende effecten van het toepassen van een maatregel op basis van artikel 13b Opiumwet voor bewoners, omwonenden, ondernemers en verhuurders. De leden van de SP-fractie hebben gevraagd te reflecteren op de constatering van de onderzoekers dat een periodieke monitor naar de gevolgen van de Wet Damocles niet haalbaar is vanwege praktische en juridische bezwaren.

In praktische zin bestaan de bezwaren in de eerste plaats uit het feit dat informatie over de (individuele) gevolgen van een maatregel niet standaard en/of systematisch wordt geregistreerd. Indien informatie wel beschikbaar is in individuele dossiers, is deze in grote mate versnipperd binnen en tussen organisaties en wordt dat niet op een

eenduidige en gestandaardiseerde wijze vastgelegd. Ten tweede komt informatie over de gevolgen van een maatregel vaak niet uit één type informatiebron, maar uit een optelsom van ongelijksoortige informatiebronnen bij verschillende organisaties. De informatie is grotendeels kwalitatief van aard en is daarom moeilijk te vatten in te monitoren indicatoren. Ten derde is een groot deel van de informatie uitsluitend bij de betrokkenen zelf aanwezig. Deze informatie kan niet door gemeenten, woningcorporaties of andere organisaties worden bijgehouden. Naast de drie vorengenoemde praktische bezwaren bestaan er tevens juridische bezwaren. Zo is het nog maar de vraag of, indien gegevens al voorhanden zijn, deze ook mogen worden bijgehouden en verwerkt in een monitor op basis van de Algemene Verordening Gegevensverwerking (AVG). Daarbij wijst de Minister van Justitie en Veiligheid expliciet op artikel 5 en artikel 9 uit de verordening⁴¹ en constateert dat het, op basis van de moeilijkheden, niet eenvoudig mogelijk is om de genoemde barrières weg te nemen.

Bovendien valt het te betwijfelen of een periodieke monitor het juiste instrument is om inzicht te krijgen in de uitwerking van de toepassing van artikel 13b Opiumwet. De onderzoekers wijzen op de meerwaarde van een eenmalig onderzoek in dat kader. Die aanbeveling zal de Minister van Justitie en Veiligheid opvolgen. Het is van belang dat burgemeesters hun bevoegdheid op een proportionele wijze (kunnen) inzetten en dat de gevolgen van de herstelmaatregel voor de betrokkene niet groter zijn dan de maatregel zelf. De minister van Justitie en Veiligheid zal in haar aangekondigde beleidsreactie ingaan op de wijze waarop hier gevolg aan wordt gegeven. Wel kan alvast worden toegezegd dat de uitkomsten van het onderzoek gedeeld zullen worden met burgemeesters om de mogelijke gevolgen van de toepassing van artikel 13b Opiumwet bij hen onder de aandacht te brengen. Dit kan hen verder helpen de bevoegdheid proportioneel in te zetten.

De leden van de SP-fractie vragen naar een stand van zaken als het gaat om de motie-Van Nispen (Kamerstuk 24077, nr. 479) over de rechtvaardiging van de typen drugs als soft- of harddrugs op de lijsten 1 en 2 betreffende drugs. Daarover lezen deze leden dat het CAM bezig is met een onderzoek hiernaar. Een tussenrapportage hebben zij kunnen inzien, maar een eindrapportage die eind 2023 zou komen, hebben zij niet kunnen vinden. Is deze eindrapportage beschikbaar?

Antwoord

De Minister voor Medische Zorg heeft de eindrapportage op 13 juni jl. aan uw Kamer toegezonden⁴².

De leden van de SP-fractie constateren dat de minister een grote focus heeft op de preventie van harddrugsgebruik. In zekere zin is dat een uitgangspunt dat veel partijen kunnen ondersteunen. Tegelijkertijd is de realiteit dat het drugsgebruik in Nederland enorm is. De laatste jaren is er ook sprake van een toename aan drugsgebruik. Ook is de toename van het drugsgebruik onder jongeren fors. Deze leden vinden het terecht dat de minister kritisch is op een vorm van een bewustwordingscampagne die de publieke ruimte kan domineren en juist, volgens wetenschappelijk onderzoek, een averechts effect kan hebben, omdat het harddrugsgebruik normaliseert. Daarbij komt bij deze leden dan wel de vraag op wat nu wel effectief is in het kader van preventie. Kan de minister hierop reflecteren? Welke filosofie wordt nu precies gevolgd als het gaat om preventie en bewustwording? En gaat het hierbij voornamelijk om het beperken van de aanbodkant, of de vraagkant of allebei?

Antwoord

Drugsgebruik hoort niet bij een normale, gezonde leefstijl. Die boodschap dragen we stevig uit. Het doel van drugspreventie is om het gebruik van drugs te voorkomen en te verminderen, het eerste gebruik uit te stellen en problematisch gebruik en daarmee

⁴¹ De AVG geldt voor iedereen die persoonsgegevens verwerkt. Artikel 5 van de AVG omvat de (basis)beginselen die bij verwerking van persoons- en bijzondere gegevens gelden. Het verstrekken van bijzondere persoonsgegevens is in principe verboden, tenzij er een uitzonderingsgrond uit artikel 9 van de AVG van toepassing is.

⁴² Tweede Kamer, vergaderjaar 2023-2024 nr. 544.

samenhangende risico's voor de gebruiker en de omgeving te voorkomen en te verminderen.

Programma's en interventies binnen de drugspreventie hebben verschillende uitgangspunten. Sommigen richten zich direct op het aanpakken van het middelengebruik. Anderen focussen zich op het bevorderen van gezondheid in het algemeen, zoals het bevorderen van het maken van gezonde keuzes. Zulke interventies hebben een indirect effect op het voorkomen of verminderen van drugsgebruik.

Preventie is gericht op het beïnvloeden van gedrag. Om hierin effect te bereiken is het belangrijk dat het doel goed is afgestemd op de groep waarop de preventie-activiteit zich richt. Zo komt in sommige groepen drugsgebruik vaker voor dan in andere groepen. Het preventiedoel in de groepen waar drugsgebruik vaker voorkomt zal meer gericht zijn op het stoppen en verminderen van gebruik, terwijl in groepen waar gebruik minder voorkomt de inzet meer gericht zal zijn op het voorkomen van gebruik.

Omdat groepen zo van elkaar verschillen is bewustwording van risico's van gebruik niet voor elke groep even effectief. Voor groepen waar gebruik vaker voorkomt kan voorlichting over risico's van gebruik voor de gezondheid of de maatschappij effect hebben. Dergelijke voorlichting onder groepen waar gebruik weinig voorkomt kan juist het beeld opwekken dat gebruik normaal is. "Als er voorlichting over is, zal het wel vaak voorkomen" is de boodschap die zulke voorlichting impliciet en onbedoeld kan hebben. In haar motie vraagt Kamerlid Bikker om een campagne naar Rotterdams voorbeeld waarin drugsgebruikers worden geconfronteerd met de gevolgen van drugsgebruik voor de samenleving. Zoals ook aangegeven in het antwoord op vragen van de CU-fractie in dit schriftelijk overleg, zal het kabinet voor de zomer op deze motie reageren.

Om gemeenten zo goed mogelijk in staat te stellen een effectief preventiebeleid te voeren heeft het Trimbos-instituut vorig jaar de publicatie 'Drugspreventie bij jongeren en jongvolwassenen'⁴³ gepubliceerd, waarin effectieve maatregelen handzaam op een rijtje zijn gezet. Ook heeft Verslavingskunde Nederland (VKN) samen met het Trimbos-instituut het 'Basispakket Preventie'⁴⁴ ontwikkeld, die laat zien hoe lokale instellingen voor verslavingszorg met gemeenten kunnen samenwerken aan verslavingspreventie.

Het hierboven beschrevene gaat over drugspreventie en is daarmee van toepassing op het beïnvloeden van de vraag naar drugs. De aanbodbeperking richt zich op wet- en regelgeving, toezicht en handhaving, zoals maatregelen om productie en handel tegen te gaan en zo het aanbod en de beschikbaarheid van drugs zoveel mogelijk te beperken.

De leden van de SP-fractie hebben ook vragen over het onderwerp 'drugs ten aanzien van de Rotterdamse haven'. Ook daar speelt de invoer van drugs en het voorkomen hiervan een grote rol, aangezien havens een van de belangrijkste plekken zijn waar drugs dit land in worden gebracht. Deze leden zijn met name geïnteresseerd in de taakverdeling bij de preventie en de rol van rederijen hierin. Immers worden via de schepen van de rederijen de drugs ingevoerd. Deze leden horen graag hoe de minister hierover denkt. Moet de rol in de preventie en de verantwoordelijkheid voor rederijen niet worden aangescherpt? Moet de controle hierop door rederijen worden aangescherpt? Is de minister het met deze leden eens dat al in het land van herkomst een sterke controle moet zijn op de schepen op de uitvoer? Op welke manier kan worden voorkomen dat het risico van eventuele omkoping wordt verkleind?

Antwoord

De schepen van rederijen zijn cruciaal voor criminelen om cocaïne van Latijns-Amerika naar onder andere Europa te vervoeren. Daar hebben rederijen last van, maar het geeft

⁴³ Drugspreventie bij jongeren en jongvolwassenen. Trimbos-instituut, 2023. Raadpleegbaar via

<https://www.trimbos.nl/wp-content/uploads/2023/06/AF2073-Drugspreventie-bij-jongeren-en-jongvolwassenen.pdf>

⁴⁴ Informatie-instrument 'Lokaal samenwerken aan verslavingspreventie'. Verslavingskunde Nederland en het Trimbos-

instituut, 2021. Raadpleegbaar via <https://www.verslavingskundenederland.nl/documents/2022/09/Lokaal-samenwerken-aan-verslavingspreventie-2022-06-1.pdf>

ze ook een verantwoordelijkheid in het tegengaan van drugssmokkel. Daarom heeft de Minister van Justitie en Veiligheid op 17 februari 2023 samen met de Minister van Infrastructuur en Waterstaat, de Staatssecretaris van Financiën - Toeslagen en Douane, de Belgische ministers van Binnenlandse Zaken, Financiën, Justitie en Noordzee en de burgemeesters van Rotterdam en Antwerpen een Verklaring ondertekend met vijf van de grootste rederijen.

In deze Verklaring staat een aantal concrete onderwerpen genoemd dat focust op het voorkomen van misbruik door criminelen. Een voorbeeld is het onderzoeken op welke wijze smart seals of soortgelijke containertracking toepassingen stapsgewijs kunnen worden geïntroduceerd. Smart seals, oftewel slimme zegels, kunnen detecteren of een container wordt geopend, bijvoorbeeld om er drugs aan toe te voegen. De Douane onderzoekt hoe eerder geïdentificeerde knelpunten het beste het hoofd kunnen worden geboden. Andere voorbeelden uit de Verklaring zijn: inzetten op het enkel beschikbaar maken van informatie voor personen die de informatie daadwerkelijk nodig hebben en inzetten op een strikt personeelsbeleid. Sindsdien zijn er grote stappen gezet om deze samenwerking verder uit te breiden. Alle rederijen zijn vertegenwoordigd bij de World Shipping Council (WSC) in Washington. Onze ambassade in de Verenigde Staten (VS) onderhoudt proactief contact met de WSC over het implementeren van verbeteringen. Hierin trekken wij op met de VS, het Verenigd Koninkrijk, Australië, Canada, België, Frankrijk, Spanje, en Duitsland. Gestreefd wordt om dit najaar nadere afspraken te maken met de WSC om tot een set standaard maatregelen te komen om smokkel van drugs middels containers tegen te gaan. Hierin is nadrukkelijk oog voor het aspect van corrupte medewerkers. De kennis die in de operationele samenwerking tussen Rotterdam, Hamburg en Antwerpen wordt opgedaan over trends en interventiemethoden wordt nadrukkelijk gebruikt in contact met organisaties zoals de WSC.

Naast deze samenwerking zijn Nederland en de rederijen betrokken bij de Europese Havenalliantie die op 24 januari 2024 is gelanceerd in Antwerpen. Dit is een publiek-privaat initiatief met als doel om relevante belanghebbenden samen te brengen om gezamenlijk de Europese maritieme logistieke sector te beschermen tegen drugssmokkel en criminele infiltratie. Er wordt op vier gebieden (innovatie, operationele samenwerking, tegengaan van corruptie, en beleidsontwikkeling) samengewerkt om extra barrières op te werpen tegen georganiseerde criminaliteit. Hierbij wordt er gekeken naar de hele logistieke keten, vanaf het land van herkomst tot aan Europa en verder. Deze alliantie zorgt dus voor additionele druk op private partijen om hun verantwoordelijkheid te nemen.

Upstream disruption, oftewel het tegengaan van drugs in de bron- en transitlanden, is één van de grootste prioriteiten binnen de toekomstagenda internationaal offensief tegen georganiseerde criminaliteit⁴⁵. Zo wordt het netwerk van verbindingsofficieren in de regio versterkt. Daarnaast zetten veel landen in Latijns-Amerika op dit moment al actief in op het sterk controleren van hun uitgaande goederen. Zo worden in bepaalde landen 100% van de uitgaande containers gescand, maar worden deze scanbeelden niet altijd uitgelezen. Daarom trekken de Nederlandse en Belgische Douane met investeringen van het ministerie van Justitie en Veiligheid samen op in de pilot uitwisselen van scanbeelden met Brazilië om Braziliaanse scanbeelden naar Nederland te versturen en hier uit te lezen. Hierdoor kunnen verdachte containers al in bron- en transitlanden worden tegengehouden. Indien de container het land al heeft verlaten, kan op de plaats van bestemming, in Nederland of België, gericht worden gecontroleerd. Ook kunnen in Nederland opnieuw scans worden gemaakt, om vervolgens de beelden te vergelijken. Deze innovatieve maatregel is een aanvullende barrière voor de smokkel van drugs en leidt tot een verbetering van onze informatiepositie. Tevens investeert de Douane met middelen van het ministerie van Justitie en Veiligheid structureel 250.000

⁴⁵ [Kamerbrief over toekomstagenda internationaal offensief tegen georganiseerde criminaliteit | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl](#)

euro per jaar in het UNODC⁴⁶ Container Control Program. Dit programma is actief in een groot aantal landen in Latijns-Amerika zoals Brazilië, Colombia, Costa Rica en Ecuador en focust zich onder andere op het trainen van lokaal personeel in de havens waar vooral containervervoer plaatsvindt. Tot slot zet de Douane actief in op het sluiten van douaneverdragen met landen in Latijns-Amerika ten behoeve van versterkte informatie-uitwisseling. Zo is er in oktober 2023 een douaneverdrag met Ecuador afgesloten.

De leden van de SP-fractie constateren dat er interessante ontwikkelingen zijn wat betreft het cannabisbeleid in Duitsland. Vanaf 1 april 2024 mogen volwassen Duitsers in het openbaar cannabis consumeren, maximaal 25 gram bij zich dragen en thuis maximaal drie planten kweken en 50 gram voorhanden hebben. In Duitsland is er sprake van een decriminalisering. Tegelijkertijd komt het deze leden nog steeds ter ore dat mensen die een paar wietplanten voor zichzelf kweken, nog altijd uit huis gezet worden, waarbij zij ook nog belanden op een zwarte lijst van woningbouwverenigingen. Kan de minister reflecteren op deze recente ontwikkelingen in de Duitse wetten en regels? Heeft dit volgens de minister ook nog gevolgen voor de Nederlandse houding? Wat gebeurt er in Nederland om te zorgen voor een decriminalisering van wietgebruikers en het zeer terughoudend zijn met uithuisplaatsingen enkel op basis van het bezit van wietplanten?

Antwoord

Zie voor de reflectie op de ontwikkelingen in Duitsland en de gevolgen voor de Nederlandse houding de beantwoording van de vraag van de GroenLinks-PvdA fractie.

De leden van de SP-fractie vragen daarnaast hoe wordt omgegaan met uithuisplaatsingen. Burgemeesters hebben de mogelijkheid om artikel 13b Opiumwet toe te passen om drugsovertredingen te stoppen en nieuwe drugsovertredingen te voorkomen. Daarbij heeft de burgemeester de mogelijkheid om een waarschuwing te geven, een last onder dwangsom of een last onder bestuursdwang op te leggen. Het is daarbij aan de burgemeester om per individueel geval de afweging te maken of en op welke wijze de bevoegdheid wordt ingezet. Bij de toepassing zal de burgemeester goed moeten motiveren waarom het nemen van een maatregel gerechtvaardigd is, met inachtneming van de eisen van proportionaliteit en subsidiariteit. De burgemeester zal om te komen tot een besluit onder andere rekening moeten houden met de omstandigheden in de specifieke casus en hij zal tevens het maatschappelijke belang afwegen tegen het belang van het individu.

De leden van de SP-fractie constateren dat er met het verbod op 3-MMC een aantal negatieve gevolgen zich heeft voltrokken, zoals de verkoop van zeer soortgelijke drugs als 3-chloormethcathinon en 2-MMC. De vraag blijft hoog, ook na het verbod en het kopen van alternatieve drugs die veel lijken op 3-MMC, voor mensen, met alle gezondheidsgevolgen van dien. Daarmee constateren deze leden dat het verbod weer extra risico's met zich heeft gebracht. Zij vragen de minister of het mogelijk is een onderzoek te doen naar de impact van het verbod inclusief eventuele verbeterplannen.

Antwoord

De leden van de D66 fractie hebben gelijklopende vragen gesteld over 3-MMC. In 2023 heeft 2,1% van de volwassenen in Nederland ooit in het leven 3-MMC heeft gebruikt. Het laatste-jaar-gebruik ligt op 1,3%. Onder veelal hoogopgeleide, uitgaanders van 16-35 jaar ligt dit percentage een stuk hoger. Het gebruik van 3-MMC komt onder uitgaanders in 2023 ruim drie keer zo vaak voor als in 2020 (van 8,9% in 2020 naar 33,7% in 2023). Hiermee is 3-MMC, na XTC en cannabis, de meest gebruikte drug onder deze groep.

Het aantal samples dat wordt ingeleverd bij het Drugs Informatie en Monitoring Systeem (DIMS) blijft stijgen ook sinds het verbod. Het blijkt echter dat samples, die worden verkocht als 3-MMC, vaak andere cathinonen bevatten. Gebruikers worden hiervoor gewaarschuwd via de Red Alert app en via drugs-test.nl. Het toenemende gebruik van 3-MMC baart zorgen. De staatsecretaris van VWS onderneemt daarom

⁴⁶ United Nations Office on Drugs and Crime.

specifieke doelgroep gerichte interventies. De schadelijkheid van 3-MMC is echter zodanig dat een onderzoek naar een verbod niet wenselijk lijkt, maar dat extra interventies en communicatie over de risico's richting de groep uitgaanders benodigd zijn.

De leden van de SP-fractie hebben te horen gekregen dat er op 18 en 19 april 2024 een conferentie was over *prison health*. Nederland zelf verzamelt echter geen data over drugsgebruik in gevangenen en bovendien is er geen sprake van een *harm reduction* aanbod in de gesloten setting. Deze leden zien deze beide zaken als een gemiste kans. Ook is het niet in lijn met internationale standaarden. Is de minister het hiermee eens? En zijn er plannen in de maak om deze beide zaken wel op te pakken?

Antwoord

Gegevens over drugsgebruik in gevangenen worden in het kader van zorg niet op landelijk niveau op gestandaardiseerde valide wijze verzameld. In het interne systeem Metis zit wel een parameter "middelenmisbruik" onder de top 29 aandoeningen (ook alcohol valt daaronder). Als dat aan de orde is, zal in het medisch dossier wel iets staan over drugsafhankelijkheid. Maar het coderen van drugsafhankelijkheid in de medisch dossiers, waarvan je gebruik kunt maken als je aantallen wilt gaan tellen, zal niet iedere arts en inrichting op dezelfde wijze doen. Daar zijn geen landelijke afspraken over gemaakt. Bijvoorbeeld; als een gedetineerde cocaïne gebruikt en er ook afhankelijkheid van GHB speelt, zal er in het systeem MicroHIS meest waarschijnlijk niet apart gecodeerd worden voor cocaïne en GHB afhankelijkheid, maar voor een meer algemene codering worden gekozen, zoals "middelenmisbruik" of er wordt gecodeerd voor de meest problematische zoals GHB afhankelijkheid.

Zoals gezegd, er wordt in de medische dossiers van gedetineerden geregistreerd, waarbij we standaarden voor dossiervoering aanhouden, maar dit gebeurt niet op dusdanig gestandaardiseerde wijze dat je op landelijk niveau een reëel beeld krijgt van het drugs misbruik of van de afzonderlijke middelen.

Het klopt niet dat er geheel geen sprake is van harm reduction in gevangenen. Voorbeelden van het huidige harm reduction aanbod: er wordt binnen de inrichtingen methadon verstrekt bij mensen met een opioïden verslaving en als mogelijk met behulp van methadon afgebouwd. Er worden bij mensen met een GHB verslaving detox programma's geboden. Vitaminetekorten worden aangevuld, infectieziekten behandeld. Het zorgaanbod volgt hier de behoefte van de justitiabele conform het uitgangspunt noodzakelijke niet uitstelbare zorg. Mogelijk wordt niet alles overal in de inrichtingen geboden wat binnen nieuwere vormen van harm reduction valt, zoals bijvoorbeeld peer to peer consultatie. Door afname van heroïne gebruikers in NL en omdat zelf injecteren van drugs in detentie niet gangbaar is, is aanbieden van schone naalden als onderdeel van harm reduction binnen DJI niet aan de orde.

Tot slot, er wordt met partners gesproken om te kijken naar de mogelijkheden om dit te verbeteren.

Vragen en opmerkingen van de leden van de SGP-fractie

Drugsafval

De leden van de SGP-fractie lezen dat in de rechtszaak tegen drie kopstukken van een Mexicaans drugskartel die verdachte zijn in de zaak rondom een drugslab in Halsteren, waar ook de enorme drugspuit is aangetroffen, het niet mogelijk is de opruimkosten van de drugspuit te verhalen op de verdachten. Deze leden lezen dat elf jaar celstraf is geëist vanwege het produceren van drugs en het gebruik van het illegale drugslab, maar dat het volgens de officier van justitie niet mogelijk is om deze omvangrijke drugslozing aan de verdachten en dit onderzoek te koppelen, ondanks dat het toch zeer aannemelijk is dat dit het geval zal moeten zijn. Dit zou opsporingstechnisch en juridisch lastig zijn.

De leden van de SGP-fractie wijzen op de toezegging aan het lid Bisschop⁴⁷ over het verhalen van de kosten van drugsdumping op de vervuilers. Deze leden vragen hoe het met de voortgang van dit onderzoek staat. Zij wijzen op het uitgangspunt van het kabinet dat uitgaat van het principe dat de vervuiler betaalt, waarbij initiatieven worden gesteund om de kosten van bodemverontreiniging bij drugslaboratoriums te verhalen op de dader. Echter, in de praktijk blijkt het lastig om de opruimkosten van drugsdumpingen te verhalen op de daders. Dat kan zijn omdat de drugsdumping op een plek wordt aangetroffen waar geen drugslab in de buurt is, maar er zijn ook voorbeelden uit de praktijk waar een ondergrondse pijpleiding van het drugslab naar de dumpplek liep en strafrechtelijke aansprakelijkheid niet kon worden aangetoond. Deze leden menen dat de samenleving niet opgezadeld moet worden met deze kosten, die per dumping kunnen oplopen tot tienduizenden euro's, maar dat daders deze kosten rechtstreeks moeten vergoeden middels een schadevergoeding, zonder dat hiervoor een civiele zaak gestart dient te worden. Omdat het in praktijk lastig blijkt om verdachten van een drugslab te linken aan de drugsdumping, stellen de leden van de SGP-fractie voor dat bij ieder gevonden drugslab een inventarisatie wordt gemaakt hoeveel drugs er is geproduceerd en hoeveel drugsafval dat heeft opgeleverd. Dat drugsafval moet érgens geloosd worden, dus dit leidt onvermijdelijk tot drugsdumping met alle schadelijke gevolgen van dien. De verdachten van het drugslab worden naast dat zij verdacht worden van het produceren en verhandelen van synthetische drugs, óók verdacht van het lozen van het drugsafval. Op deze manier kan de schade verhaald worden op de verdachten van het drugslab en draait de belastingbetaler niet op voor de saneringskosten. Deze leden vragen de minister of zij voornemens is alles in het werk te stellen om dit in de praktijk te brengen. Kan de minister aangeven of daar een wetwijziging voor nodig is?

Antwoord

Zoals in de laatste halfjaarbrieven georganiseerde, ondermijnende criminaliteit van 15 december jl. is opgenomen, in reactie op de toezegging van de Minister van Veiligheid en Justitie aan de heer Bisschop van de SGP, blijkt uit de juridische verkenning dat het in zijn algemeenheid niet goed mogelijk is producenten ook verantwoordelijk te houden voor de kosten van het opruimen van gedumpt drugsafval. In de halfjaarbrieven is aangegeven dat het WODC verzocht zou worden onderzoek te doen naar eventuele mogelijkheden middels een vergelijkend rechtsonderzoek. In reactie op dit onderzoeksvoorstel is geconcludeerd dat een kennistafel met experts over de vraag hoe de kosten eventueel verhaald kunnen worden een kansrijker traject is en meer inzichten en ideeën zal opleveren. Hierbij wordt het voorstel van de SGP meegenomen. Daarnaast zijn de uitkomsten van de proeftuin positief - waar de leden van de VVD-fractie naar hebben gevraagd - in het hogere aantal verdachten, tevens vervuilers, dat dankzij het uitgebreide veiligstellen van sporen in beeld kan worden gebracht. Hierin wordt dan ook extra geïnvesteerd.

Drugstoerisme

De leden van de SGP-fractie lezen dat in de uitvoering van de toezegging aan het lid Bisschop en in uitvoering van de motie-Bikker/Slootweg (Kamerstuk 24077, nr. 495) onderzoek is gedaan naar drugstoerisme en het uitwerken van een preventiecampagne. Deze leden lezen in het onderzoek dat in gemeenten met veel buitenlandse toeristen ook een aantrekkingskracht uitgaat van de coffeeshops die daar aanwezig zijn. Zij lezen in het rapport van Breuer&Intraval in onderzoek naar de markt van coffeeshops in Amsterdam, dat uit een enquête onder bijna 600 bezoekers van deze negen coffeeshops blijkt dat 90% van de bezoekers toerist is. 72% van alle buitenlandse toeristen, met name jongvolwassenen, bezoekt een coffeeshop. Daarnaast heeft, volgens de berekening, de gemeente Amsterdam voor de drie miljoen coffeeshopbezoekende, jonge toeristen momenteel ten minste 93 coffeeshops nodig - dus bovenop de 68 voor lokale gebruikers. Naar verwachting heeft Amsterdam in 2025, vanwege de groei van het aantal toeristen, tenminste 112 coffeeshops nodig - bovenop de 73 voor lokale gebruikers.⁴⁸

Amsterdam staat onder toeristen bekend als 'cannabiscapital' van de wereld. De leden van de SGP-

⁴⁷ <https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/toezeggingen/detail?id=TZ202302-171&did=TZ202302-171>.

⁴⁸ <https://breuerintra.nl/wp-content/uploads/2021/01/Markt-coffeeshops-Amsterdam-2020-2025-def.pdf>.

fractie maken zich ernstig zorgen over deze cijfers en de aantrekkingskracht die coffeeshops hebben op overlastgevende, buitenlandse toeristen. In het kader van volksgezondheid is 'cannabiscapital' geen naam om trots op te zijn. Deze leden menen dat indien we op deze voet doorgaan, Amsterdam zal verworden tot wietwalhalla. Zij willen verdere uitbreiding van het aantal coffeeshops voorkomen en het huidige aantal terugdringen en verwachten dan ook strenge handhaving van de minister en burgemeester teneinde overlast en criminele uitwassen te voorkomen.

De leden van de SGP-fractie stellen voor om de aantrekkingskracht op buitenlandse toeristen te verminderen en derhalve het ingezetenen criterium in iedere gemeente actief te handhaven. Nu is dat nog onderdeel van lokaal beleid, maar deze leden menen dat dit beter geborgd is wanneer de handhaving nationaal regelt dat het ingezetenen criterium gehandhaafd dient te worden. Deze leden vragen de minister met voorstellen te komen om het ingezetenen criterium landelijk te regelen en niet langer over te laten aan de grillen van lokaal beleid.

Antwoord

Zoals geschetst in de Kamerbrief over drugstoerisme⁴⁹, ziet het kabinet geen aanleiding om het huidige beleid ten aanzien van het ingezetenen criterium aan te passen. Onderzoeksbureau Breuer&Intraval concludeert dat het wenselijk is om het ingezetenen criterium te (gaan) handhaven mede afhankelijk is van de 'beginsituatie' in een gemeente. Zowel het wel als het niet handhaven van het ingezetenen criterium kan namelijk leiden tot de gewenste lokale resultaten afhankelijk voor welk probleem het ingezetenen criterium een vermeende oplossing is⁵⁰. Ook de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) heeft het belang van lokaal maatwerk bij het inzetten van het ingezetenen criterium benadrukt.

Voorts stellen de leden van de SGP-fractie voor gemeenten met een hoog percentage buitenlandse toeristen die gebruikmaken van coffeeshops, zoals Amsterdam, aan te merken als grensgemeente, of in ieder geval onder dezelfde bepalingen te laten vallen. Deze leden vragen de minister om een reflectie op dit voorstel.

Antwoord

In de experimentwet- en regelgeving is bepaald wat binnen het experiment de grensgemeenten zijn en dat voor deze gemeenten het handhaven van het ingezetenen criterium verplicht is. Amsterdam valt niet onder de experimentwetgeving. Buiten het experiment is geen sprake van het aanmerken van gemeenten als grensgemeenten met betrekking tot het ingezetenen criterium.

Experiment gesloten coffeeshopketen

De leden van de SGP-fractie lezen in antwoord op de schriftelijke vragen van de leden Bikker (ChristenUnie), Krul (CDA), Van Dijk (SGP) en Jansen (NSC) over het bericht 'Coffeeshops Tilburg en Breda mogen meer legale cannabisvoorraad in huis hebben: 'genoeg voor een week'' dat de handelsvoorraad in coffeeshops na het vervallen van de beperking van 500 gram ver boven deze voorraad ligt. Deze leden lezen dat na een paar maanden experimenteren de burgemeesters in overleg met de ministers de lokale nadere eis laten vervallen, vanwege de te grote belemmeringen voor de uitvoering door deze beperking. Zo vonden de burgemeesters het onwenselijk dat als gevolg van de 500 gram-maatregel coffeeshops meermaals per dag bevoorradet moesten worden. Deze leden vragen of met het wijzigen van de maximale handelsvoorraad de politie en het OM voldoende zijn gekend. Zij lezen dat de politie en het OM hebben aangegeven dat het de handhaafbaarheid ten goede komt indien een vast gewicht voor de maximale handelsvoorraad wordt vastgesteld. Deze leden vragen waarom is gekozen voor een fluctuerende handelsvoorraad. Deze leden vrezen dat dit de handhaafbaarheid niet ten goede komt. Zij verzoeken de minister om tegemoet te komen aan de zorgen van politie en OM en een vaste maximale handelsvoorraad vast te stellen en voorts zich te houden aan de eisen en voorwaarden zoals geformuleerd voor aanvang

⁴⁹ Kamerbrief over Drugstoerisme van 5 juli 2023: [Kamerbrief over drugstoerisme](#) | [Kamerstuk](#) | [Rijksoverheid.nl](#)

⁵⁰ Handhaven I-criterium Amsterdam: ervaringen vergelijkingsgemeenten (2021) Breuer&Intraval.

van het experiment.

Antwoord

In het Besluit Experiment gesloten coffeeshopketen (hierna: Besluit), dat op 1 juli 2020 in werking is getreden, is vastgelegd dat de voorraad hennep of hasjesj die door een coffeeshophouder wordt aangehouden niet meer bedraagt dan de hoeveelheid die hij op weekbasis nodig heeft voor de verkoop aan klanten. In de Nota van Toelichting van het Besluit is aangegeven dat in het kader van zijn handhavingsbevoegdheden de burgemeester in de lokale beleidsregels kan aangeven op welke wijze hij de weekomzet vaststelt. De burgemeester is tevens bevoegd om nadere eisen te stellen aan deze maximaal toegestane handelsvoorraad. Bij de start van de aanloopfase hebben de burgemeesters van Breda en Tilburg in overleg met de ministers van Justitie en Veiligheid en Volksgezondheid, Welzijn en Sport de wettelijke norm voor de maximale handelsvoorraad voor de periode van de aanloopfase naar beneden bijgesteld tot 500 gram. Na een paar maanden hebben de burgemeesters in overleg met de ministers de lokale nadere eis laten vervallen, vanwege de te grote belemmeringen voor de uitvoering door deze beperking.

De politie en het Openbaar Ministerie zijn daarbij om advies gevraagd net als de andere betrokken partijen. In een gesprek met het Openbaar Ministerie op 19 februari jl. heeft het Openbaar Ministerie mede namens de politie aangegeven vanuit hun strafvorderlijke en strafrechtelijk perspectief geen bezwaren te hebben. Daarbij is benadrukt dat het een bestuurlijk experiment betreft met bestuurlijk toezicht. Wel gaven het Openbaar Ministerie en de politie de overweging mee om een vast gewicht voor de maximale handelsvoorraad vast te stellen. Het signaal van de politie en het Openbaar Ministerie met betrekking tot de handelsvoorraad is meegegeven aan de burgemeesters van Breda en Tilburg.

Beide burgemeesters hebben vervolgens in hun beleid opgenomen dat de maximale handelsvoorraad wordt vastgesteld op basis van de benodigde weekvoorraad en hebben deze berekend op grond van het gemiddelde van de verkochte hoeveelheid van de vier voorgaande weken, met een maximale afwijking van 5%. Door de eis zoals vastgelegd in het Besluit toe te passen, wordt door Breda en Tilburg ervaren hoe dit in de praktijk werkt. Het werken met een gemiddelde weekvoorraad sluit volgens de gemeente Breda ook aan bij de verschillende omzet van de coffeeshops, hetgeen ook kan variëren in de tijd. Het is verder aan de burgemeesters om lokaal beleid in de driehoek te bespreken. De gemeenten geven aan dat het mogen aanhouden van een maximale handelsvoorraad heeft geleid tot een veel werkbaardere situatie voor telers, vervoerders en coffeeshophouders.

Vanaf de start van de overgangsfase op 17 juni a.s. geldt de eis van een maximale weekvoorraad voor alle coffeeshops in alle deelnemende gemeenten. Daarbij wordt vastgehouden aan de wet- en regelgeving die in werking is getreden in 2020 en zoals geformuleerd voor aanvang van het experiment.

De leden van de SGP-fractie constateren dat er lopende de aanloopfase en de overgangsfase eisen en voorwaarden zijn geschrappt. Deze leden vrezen dat de criteria die vooraf vastgesteld zijn, gewijzigd zullen worden op het moment dat blijkt dat het experiment niet aan de verwachtingen voldoet. Zij vragen de minister of zij verwacht dat er nog meer eisen en voorwaarden geschrappt of gewijzigd worden teneinde het experiment soepeler te laten verlopen. Deze leden vrezen dat met het constant wijzigen en bijstellen van de voorwaarden, dit de zuiverheid van de uitkomst van het experiment niet ten goede zal komen. Deze leden vragen de minister om een reflectie hierop en vragen of de minister zich inzet om te voorkomen dat de uitkomst van het experiment van tevoren vaststaat door het wijzigen van de voorwaarden.

Antwoord

Het constateren en oplossen van de uitdagingen en problemen gedurende de voorbereiding is onderdeel van het experiment. Dat maakt het soms noodzakelijk om

eerder gestelde voorwaarden bij te stellen. Aanpassingen leiden uitdrukkelijk niet tot een (vooraf bepaald) vaste uitkomst van het experiment, maar hebben het doel om de voortgang van het experiment niet langer te belemmeren. Alle voorwaarden die zijn gesteld met betrekking tot de aanloopfase en de overgangsfase en de eventuele aanpassingen daarvan zijn dan ook gemaakt ten gunste van de praktische uitvoerbaarheid van het experiment. Specifiek de aanloopfase is ook bedoeld om de inzichten die tijdens deze fase worden opgedaan te gebruiken om processen en systemen te optimaliseren, zodat de start van de overgangsfase zo soepel mogelijk kan verlopen. Bij eventuele aanpassingen aan de opzet van het experiment wordt met de onderzoekers gesproken en wordt door hen in samenspraak met de Begeleidings- en Evaluatiecommissie gezien of en welke invloed dit heeft op de onderzoeksopzet. Dit wordt vervolgens meegenomen bij besluitvorming hierover. Verschillende aanpassingen gedurende het lopende onderzoek kunnen de zuiverheid van het onderzoek aantasten en eventuele wijzigingen of aanvullingen op de onderzoeksopdracht moeten daarom zorgvuldig worden afgewogen en zijn in beginsel onwenselijk. Het onafhankelijk en wetenschappelijk onderzoek moet uiteindelijk uitwijzen of gereguleerde productie, distributie en verkoop van cannabis mogelijk is en wat de effecten hiervan zijn op het gebied van openbare orde, veiligheid, overlast en volksgezondheid.

Educatieve maatregel drugsbezit

De leden van de SGP-fractie lezen dat het Nederlandse drugsbeleid zich richt op zowel de aanpak van drugscriminaliteit als op het beschermen van de volksgezondheid. Deze leden merken op dat het huidige gedoogbeleid en de voorgestelde onderzoeken om meer drugs te gedogen niet zien op het daadwerkelijk tegengaan van drugsgebruik en derhalve het beschermen van de volksgezondheid. Zij lezen dat rapporten van de Nationale Drugmonitor en de Nationaal Rapporteur Verslavingen beide concludeerden dat er sprake is van een toename van problematisch gebruik en een achterblijvende hulpvraag. Deze leden vragen de minister met voorstellen te komen om de toename van problematisch gebruik en een achterblijvende hulpvraag daadwerkelijk te bestrijden en hierbij het stoppen met gedogen mee te wegen.

Antwoord

Het (problematisch) gebruik van een aantal middelen lijkt helaas toe te nemen. De Nationaal Rapporteur Verslavingen (NRV) wijst in zijn jaarverslag op de toename van problematisch cannabisgebruik terwijl de hulpvraag achterblijft. Dit is zorgelijk. Het is daarom van belang om beter te begrijpen hoe mensen met problematisch gebruik eerder geholpen kunnen worden. Het is goed dat de NRV hierover duidingssessies met deskundigen gaat organiseren. De Minister voor Medische Zorg wacht de uitkomsten met belangstelling af.

Daarnaast blijft het voor het tegengaan van problematisch gebruik van belang dat er gelijktijdig wordt ingezet op preventie, vroegsignalering, toegankelijkheid en kwaliteit van de verslavingszorg en goede nazorg. Ook is het tegengaan van stigmatisering van groot belang is. Om mensen tijdig toe te geleiden naar de juiste hulp en ondersteuning is ook een belangrijke rol weggelegd voor bijvoorbeeld de huisarts, de praktijkondersteuner GGZ, andere professionals in de gezondheidszorg, maar ook in de wijk, zoals bijvoorbeeld jongerenwerkers. Het is cruciaal dat zij symptomen van verslaving tijdig herkennen en erover in gesprek gaan, zonder te stigmatiseren. Daarnaast kan goede voorlichting helpen zodat mensen eerder hulp zoeken. Het gedoogbeleid betreft het beleid gericht op de coffeeshops. Met het experiment gesloten coffeeshopketen wordt gekeken of de keten gesloten kan worden en wat de effecten hiervan zijn. Hierbij wordt gekeken naar de effecten op de volksgezondheid, gebruik is een van de effecten die gemonitord worden. We wachten de resultaten daarvan af.

De leden van de SGP-fractie lezen in de reactie van de minister op de aangenomen motie-Kuik c.s. (Kamerstuk 36200 VI, nr. 77) met het verzoek te onderzoeken of er mogelijkheden zijn om een educatieve maatregel op te leggen wanneer een persoon wordt gestraft voor bezit van drugs, dat

het kabinet de EMD al toepast in het verkeer. Deze leden wijzen de minister op een effectieve bob-campagne om drankgebruik bij bestuurders aan te pakken. Zij wijzen tevens op de cijfers dat drugsgebruik in het verkeer is toegenomen. Deze leden constateren een stijgende lijn wat betreft drugsgebruik en onverschilligheid van gebruikers om binnen een uur achter het stuur te kruipen. Deze leden vragen de minister wat nog meer kan worden gedaan om dit te voorkomen, hoe dit bestreden wordt en of er voldoende capaciteit en middelen zijn om niet alleen op alcohol te controleren, maar ook op drugs. Deze leden vragen de minister of bij reguliere alcoholcontroles niet tevens een PMT afgenomen dient te worden. Deze leden vragen de minister of alle eenheden beschikken over een PMT en of het gebruik van de PMT in de praktijk niet nodeloos ingewikkeld is, maar voldoende efficiënt is ingericht.

Voorts vragen de leden van de SGP-fractie of met het OM kan worden gezien of de straffen bij drugsgebruik in het verkeer voldoende afschrikwekkend zijn.

Antwoord

In het commissiedebat verkeersveiligheid van 30 januari 2024 is toegezegd om de Kamer te informeren over de aanpak van rijden onder invloed. De Minister van Infrastructuur en Waterstaat zal, mede namens de Minister van Justitie en Veiligheid, op korte termijn een brief aan de Tweede Kamer verzenden waarin verder ingegaan zal worden op de stand van zaken rondom de integrale aanpak rijden onder invloed waarin lopende acties alsook maatregelen staan die getroffen zullen gaan worden om te voorkomen dat mensen onder invloed van drugs achter het stuur kruipen.

Ten aanzien van de vraag of bij reguliere alcoholcontroles niet tevens een PMT afgenomen dient te worden, kan worden aangegeven dat wanneer er gesproken wordt van een politie- of verkeersfuij met betrekking tot de handhaving op het rijden onder invloed niet alleen sprake is van alcohol-, maar ook van drugscontroles. Wanneer agenten tijdens controles of reguliere werkzaamheden een vermoeden hebben van het rijden onder invloed van drugs dan kan de agent beslissen om een drugstest af te nemen bij de bestuurder. De wijze van een drugstest is ingrijpender en arbeidsintensiever dan een controle op het gebruik van alcohol. Immers een controle houden waarbij je iemand wat speeksel uit de mond moet afnemen ter indicatie van drugsgebruik is wat anders dan iemand even kort laten blazen op een indicatieapparaat ten behoeve van alcoholvaststelling. Daarnaast heeft een drugsindicatie in het vervolgonderzoek altijd een bloedafname tot gevolg. Gelet op de capaciteit kan dit leiden tot keuzes in het politiewerk. De drugstest bestaat in de praktijk uit een speekseltest of een onderzoek van de psychomotorische functies en de oog- en spraakfuncties (PMT). De PMT is gericht op het vaststellen van uiterlijke kenmerken welke wijzen op het gebruik van drugs, geneesmiddelen of alcohol. In geval van een positieve uitslag van de drugstest volgt een bloedonderzoek. Als het resultaat van het bloedonderzoek uitkomt boven de wettelijk vastgestelde grenswaarde is er sprake van een strafbaar feit.

Of de straffen bij drugsgebruik in het verkeer voldoende afschrikwekkend zijn, is niet goed te beantwoorden. In de Verzamelbrief Verkeershandhaving ter voorbereiding op het Commissiedebat van 28 mei 2024 wordt aangegeven dat uit onderzoek blijkt dat hogere straffen niet per se de oplossing zijn ter voorkoming van verkeersmisdrijven. Over het algemeen geldt dat met name de objectieve en subjectieve pakkans van invloed zijn op het gedrag van bestuurders. De zwaarte van de straf heeft slechts een beperkte invloed. In de eerder genoemde Verzamelbrief wordt aangegeven dat met de introductie van de Wet drugs in het verkeer van 1 januari 2017 de handhaving van drugs in het verkeer, en daarmee de pakkans, een sterke impuls heeft gekregen.

Verder wijzen de leden van de SGP-fractie op het groeiend gebruik van partydrugs en de onverschilligheid van gebruikers. Deze leden vragen de minister wat al gedaan wordt om samen met organisatoren van evenementen het drugsgebruik tijdens festivals te beletten. Deze leden constateren dat festivals steeds meer zijn ingericht op drugsgebruik in tegenstelling tot alcoholgebruik. Deze leden wijzen op de toegenomen verkoop van flesjes water en raketijssjes met

een exorbitant hoge prijs in vergelijking met de afgenomen vraag naar alcoholhoudende dranken. Deze leden wijzen erop dat organisatoren van evenementen op deze manier inspelen op het gebruik van partydrugs tijdens het evenement. Deze leden vragen de minister in overleg met de organisatoren van deze evenementen aan te dringen op stevigere controle bij de ingang op partydrugs en het gebruik van partydrugs tijdens het evenement strenger aan te pakken. Een verbod op het in de toekomst bezoeken van het evenement bij het aantreffen van drugs of aangetoond gebruik van drugs zou een van de oplossingen kunnen zijn teneinde drugsgebruik terug te dringen. Deze leden vragen de minister welke maatregelen nog meer genomen worden om het gebruik van partydrugs bij evenementen tegen te gaan en wat gedaan wordt om het normaliseren van het gebruik tegen te gaan.

Antwoord

Drugsgebruik is niet onschuldig en hoort niet bij een gezonde leefstijl. De vraag houdt het aanbod - en daarmee de drugsindustrie - in stand. Gebruikers moeten zich daarvan bewust zijn. Dat is ook onderdeel van drugspreventiebeleid.

De politie neemt aangetroffen drugs *altijd* in beslag. Daarnaast verwijst de politie in sommige gevallen ook door naar hulpverlening. Bij minderjarigen en jongvolwassenen bijvoorbeeld kan direct worden doorverwezen naar Bureau Halt. Het Openbaar Ministerie bepaalt het vervolgingsbeleid. De Aanwijzing Opiumwet beschrijft welke regels voor de aanpak van de strafrechtelijke opsporing en vervolging van Opiumwettelijke delicten in het hele land gelden en toegepast (moeten) worden. Daarnaast zijn er landelijke richtlijnen softdrugs en harddrugs, de zogeheten Richtlijnen voor strafvordering Opiumwet. In de respectievelijke Richtlijnen zijn deze hoeveelheden voor softdrugs en harddrugs concreet opgenomen. Dit zorgt voor een eenduidig en uniform sanctiebeleid.

In de praktijk zien we wel dat er vanwege verschillen per regio en gemeente op lokaal niveau - in het kader van de openbare orde en veiligheid - door de driehoek andere afspraken kunnen worden gemaakt, die afwijken van de strafvorderingsrichtlijnen. Bijvoorbeeld vanwege het aantal grootschalige evenementen kan de situatie per gemeente of regio verschillen. Dan worden er door de burgemeester, politie en het Openbaar Ministerie afspraken gemaakt hoe de beschikbare handhavingcapaciteit het beste kan worden ingezet.

Tot slot, is er een duidelijke rol en verantwoordelijkheid van gemeenten en festival organisatoren om gezamenlijk het gebruik van drugs te voorkomen en te handhaven op bezit. Vanuit het Trimbos-instituut worden hen interventies en richtlijnen aangereikt om drugsgebruik op hun evenementen te voorkomen. Daarnaast spelen gemeenten zelf een belangrijke rol met het lokale evenementenbeleid en de concrete afspraken die worden gemaakt met organisatoren ten aanzien van drugs op festivals en evenementen.

Symposium 'Hoe verder met het drugsbeleid?'

De leden van de SGP-fractie lezen in de reactie van de minister op het symposium 'Hoe verder met het drugsbeleid' dat de minister aangeeft niet bezig te zijn met een *war on drugs* en niet alleen inzet op repressie, maar bezig is met een strijd tegen nietsontziende drugscriminelen die acuut de rechtsstaat ondermijnen. Deze leden constateren dat het nietsontziende drugscriminelen zijn die pilletjes verschaffen aan onverschillige gebruikers. Zij vragen de minister meer in te zetten op die bewustwording. Voorts vragen deze leden naar de voortgang van de uitvoering van de motie-Bikker c.s. (Kamerstuk 36159, nr. 24) om een drugspreventiecampagne te starten. Tevens vragen deze leden of de middelen voor deze campagne reeds gevonden zijn. Deze leden vragen de minister of zij hierbij in overweging wil nemen dat de voor uitbreiding van het experiment betreffende de gesloten coffeeshopketen middelen nu vrijkomen vanwege het niet-aangenomen wetsvoorstel.

De leden van de SGP-fractie constateren dat er regelmatig geluiden klinken en voorstellen gedaan worden om het drugsbeleid verder te versoepelen. Deze leden constateren dat deze voorstellen haaks staan op het kabinetsbeleid dat gericht is op het beschermen van de volksgezondheid en het bestrijden van drugscriminaliteit. Zij vragen de minister dan ook krachtig op te treden en in woord

en daad uiting te geven aan een streng drugsbeleid.

Antwoord

In de beantwoording van vragen van de CU-fractie wordt nader ingegaan op de motie Bikker c.s. Dit geeft ook antwoord op de vragen van de SGP-fractie.

Het terugdringen van drugsgebruik is een kabinetsdoelstelling. Bezit, productie en verhandeling van drugs zijn verboden. De aanpak op ondermijnende drugscriminaliteit is de afgelopen jaren geïntensiveerd en blijft een prioriteit van het kabinet. Daarnaast richten we ons op de recreatieve gebruiker met een brede inzet van interventies, waar de Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport u in eerdere brieven al over informeerde⁵¹. Op korte termijn komt daar een door het Trimbos-instituut ontwikkelde interventie bij die gebruikers die willen minderen en stoppen met hun gebruik daarin faciliteert. Uit verschillende onderzoeken van o.a. het Trimbos-instituut blijkt namelijk dat er een substantieel aantal jongeren is dat zou willen minderen of stoppen met het gebruik van drugs. Onder cocaïnegebruikers blijkt de meerderheid te willen stoppen of minderen met hun gebruik. De jongeren geven tegelijkertijd aan dat het moeilijk is de weg naar hulp en advies te vinden, dat zij dit ook als een te grote stap ervaren. Dit geldt met name voor hoog risicogroepen zoals de “coping gedreven” gebruiker van drugs die gebruikt ter afleiding van negatieve gevoelens zoals stress, angst en somberheid, eenzaamheid en verveling. Vooral deze groep loopt het risico om problematisch te gaan gebruiken of afhankelijk van drugs te worden. Het is van belang om juist deze groep toe te geleiden naar de juiste hulp. Daarom is besloten een interventie te laten ontwikkelen om jongeren laagdrempelig te ondersteunen bij het inschakelen van hulp. Het betreft de ontwikkeling van een digitale tool die deelnemers inzicht op maat geeft in het gebruik, adviseert bij het minderen en stoppen en doorverwijst naar de juiste instanties voor hulp. De implementatie van deze tool is voorzien in het voorjaar van 2025.

De leden van de SGP-fractie lezen dat het beleid gericht is op het ontmoedigen van de recreatieve gebruiker. Deze leden vragen de minister welke concrete plannen op korte termijn zullen worden uitgevoerd teneinde het recreatieve drugsgebruik aan banden te leggen. Zij vragen hierbij ook te reflecteren op het recreatieve gebruik van drugstoeristen.

Antwoord

Dit kabinet benadrukt dat drugsgebruik niet hoort bij een normale en gezonde levensstijl.⁵² Bovendien houdt drugsgebruik een criminele industrie in stand die onze rechtsstaat op verschillende niveaus ondermijnt. Om drugsgebruik terug te dringen wordt onderzoek gedaan naar effectieve manieren om specifieke doelgroepen te bereiken. Op basis van resultaten en inzichten worden gerichte interventies uitgevoerd. Deze interventies worden gemonitord, geëvalueerd en indien nodig aangepast. De Amsterdamse Stay Away-campagne is gericht op een overlast gevende doelgroep. Het Ministerie van Justitie en Veiligheid ondersteunt het vervolgonderzoek en de uitbreiding naar andere doelgroepen. Hierbij vraagt het ministerie specifiek aandacht voor de associaties die buitenlandse bezoekers hebben met drugsgebruik in Amsterdam. De inzet is om deze associaties bij te stellen en het drugsgebruik te verminderen.

Vragen en opmerkingen van de leden van de ChristenUnie-fractie

De leden van de ChristenUnie-fractie danken de minister voor de toegezonden stukken. Deze leden hebben behoefte aan het stellen van vragen.

⁵¹ Kamerstuk 24 077, nrs. 498 en 513

⁵² Kamerbrief voortgang aanpak drugspreventie [Kamerbrief over voortgang aanpak drugspreventie | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl](#)

Uitvoering motie-Bikker c.s. over een landelijke campagne om drugsgebruikers te confronteren met de gevolgen van drugsgebruik voor de samenleving

De leden van de ChristenUnie-fractie zijn van mening dat de regering maar beperkt uitvoering geeft aan de motie-Bikker c.s. (Kamerstuk 36159, nr. 25). Deze leden vragen wanneer de campagne naar Rotterdams voorbeeld zal worden uitgerold. Zij vragen voorts of de minister erkent dat een dergelijke campagne ook kan bijdragen aan een breder gesprek in de samenleving, niet alleen onder gebruikers, over de schadelijke gevolgen van drugsgebruik voor die samenleving.

De leden van de ChristenUnie-fractie doen de suggestie om de dekking voor de uitvoering van de publiekscampagne te halen uit de middelen die gereserveerd waren voor de uitbreiding van de Wet gesloten coffeeshopketen naar Amsterdam.

Antwoord

Zoals aangegeven in de reactie op de Motie Bikker c.s. van 6 maart 2024 (Kamerstuk 36159, nr. 25) is het van belang om in de bestrijding van drugscriminaliteit en het tegengaan van drugsgebruik oog te hebben voor mogelijke normaliserende effecten van drugsgebruik door overmatige communicatie. De boodschap die we uitdragen, is dat drugsgebruik niet hoort bij een normale, gezonde leefstijl. In de in deze reactie aangekondigde gesprekken met de gemeente Rotterdam, gedragsdeskundigen, preventiedeskundigen en communicatiedeskundigen wordt ingegaan op de vraag hoe we deze norm kunnen uitdragen en tegelijkertijd effectieve preventie kunnen uitvoeren. Voor de zomer wordt de Kamer geïnformeerd over deze voortgang.

De middelen die gereserveerd waren voor uitbreiding van het experiment gesloten coffeeshopketen blijken nodig voor de reguliere uitgaven van het experiment. Er is dus geen sprake van vrijgekomen middelen.

Synthetische drugs

De leden van de ChristenUnie-fractie hebben met zorg kennisgenomen van de uitkomsten van het 'Grote Uitgaansonderzoek'. Deze leden vragen wat de vroegst mogelijke termijn is waarop de wet betreffende nieuwe psychoactieve stoffen in werking kan treden. Voorts vragen zij of de minister alles in het werk stelt vanaf haar kant om over te gaan tot spoedige behandeling van het wetsvoorstel in de Eerste Kamer.

Antwoord

Het wetsvoorstel ligt ter behandeling in de Eerste Kamer, zoals de leden van de CU-fractie zelf ook aangeven. De Eerste Kamer gaat over haar eigen agenda, maar wat ons betreft kan behandeling spoedig plaatsvinden.

De leden van de ChristenUnie-fractie maken zich zorgen over het toenemende gebruik van 3-MMC door kwetsbare jongeren zoals beschreven in de 'Antenne Regiomonitor'. Deze leden vragen of de minister een naderde duiding kan geven van deze toename en welke beleidsopties zij overweegt. Voorts vragen zij wat de verwachte trend is voor de komende jaren, gezien wel een toenemende bereidheid tot het zoeken van hulp wordt geconstateerd.

Antwoord

Het gebruik van 3-MMC baart Staatssecretarishet kabinet ook zorgen. Zoals in eerdere vragen aangegeven, heeft de boodschap ten aanzien van de risico's van 3-MMC gebruik, welke ten grondslag liggen aan het verbod, de doelgroep mogelijk niet bereikt. De Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport wil daarom de preventieboodschap specifiek voor de gebruikende groepen intensiveren. Hij zal ook in de gaten blijven houden wat de gebruikscijfers zijn en ook wat er gebeurt qua incidenten en de bereidheid om hulp te zoeken. Indien blijkt dat het huidige instrumentarium niet toereikend is, zal hij daarop actie ondernemen.

De leden van de ChristenUnie-fractie zien dat er brede Europese zorgen leven rondom fentanyl⁵³. Zijn er cijfers bekend over fentanylproblematiek in Nederland? Wat is de reactie van de minister op de oproepen tot een Europees actieplan rondom fentanyl? Hoe blijft de minister dit monitoren?

Antwoord

Het fentanylprobleem, zoals dat in de Verenigde Staten, heerst, baart veel zorgen. De Minister voor Medische Zorg houdt daarom scherp de signalen van gebruik, van alle opioïden, met alle beschikbare monitors, in de gaten. Op dit moment volgen daaruit geen signalen die aanleiding geven tot vervolgstappen. Waakzaamheid blijft echter geboden en alles wordt daarom scherp in de gaten gehouden.

Voor het eigenlijk gebruik van opioïden is een richtlijn gepast gebruik opgesteld. De oneigenlijk gebruik cijfers zijn heel laag. Om constant een vinger aan de pols te houden, laat de Minister voor Medische Zorg dit jaar nog een onderzoek uitvoeren naar de trends in het starten van opioïden gebruik en het daaropvolgende chronisch gebruik. Evenals het optreden van opioïden gerelateerde intoxicaties en andere bijwerkingen onder een representatieve populatie van Nederlandse inwoners tussen 2013 en 2023. Dit onderzoek zal een uitgebreide analyse opleveren van het starten van opioïden, chronisch gebruik en de daarmee samenhangende bijwerkingen en complicaties in Nederland. Als dit onderzoek daar aanleiding toe geeft dan zal worden bezien of een concreet plan van aanpak nodig is.

Drugstoerisme

De leden van de ChristenUnie-fractie vragen om een onderbouwing van de stelling van de minister dat van de gemeenten die te maken hebben met drugstoerisme, slechts enkele noemenswaardige overlast hebben door het coffeeshoptoerisme. Deze leden vragen hoe dit zich verhoudt tot het feit dat Amsterdam jaarlijks drie miljoen wiettoeristen trekt en zestig procent van de Amsterdamse coffeeshops bestaat om in het aanbod van drugstoeristen te voorzien. Juist wanneer we weten dat in met name het centrum van Amsterdam de drugsoverlast het grootst is. Ook als we zien hoe jongeren in een dorp als Glanerbrug aan de grens met Duitsland in de drugsriminaliteit belanden.⁵⁴ Neemt de minister de problemen ten gevolge van drugstoerisme wel serieus genoeg? Heeft de minister afdoende oog voor niet alleen de directe overlast ten gevolge van gebruik, maar ook voor de handel en productie die nodig zijn om de vraag van buitenlandse drugstoeristen in stand te houden en de overlast die dit en de daarbij behorende criminaliteit met zich brengt? Zien deze leden het juist dat drugstoerisme vooral is verengd tot coffeeshoptoerisme in de analyse van de minister? Waarom?

Antwoord

Onderzoeksbureau Breuer&Intraval heeft in opdracht van het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum (WODC) meerdere keren de situatie in Nederland rondom drugstoerisme onderzocht. Uit de meting van 2018 komt naar voren dat slechts enkele gemeenten overlast ervaren. De genoemde informatie is te vinden in de 'Monitor ontwikkelingen coffeeshopbeleid' waar bijvoorbeeld op pagina 43 staat:

'Slechts in enkele gemeenten heeft het bezoeken van coffeeshops door niet-ingezetenen van Nederland een merkbare invloed op de beleving van de openbare ruimte. In die gemeenten is vaak sprake van grote(re) bezoekersstromen naar coffeeshops, hetgeen kan resulteren in de eerder besproken verkeersproblematiek. In de andere gemeenten - waar al jaren niet of nauwelijks of hooguit een aantal coffeeshoptoeristen komen - signaleren lokale experts vrijwel geen problemen. De situatie is al jaren

⁵³ <https://www.trouw.nl/buitenland/vijftig-keer-sterker-dan-heroine-europa-probeert-zombiedrug-fentanyl-met-actieplan-te-beperken-b2adff4a/?referrer=https://www.google.com/>.

⁵⁴ <https://www.nporadio1.nl/nieuws/binnenland/8029605a-9b97-4429-a546-a5f45ee138e5/lopen-jongeren-aan-de-grens-extra-risico-om-op-het-slechte-pad-te-belanden>.

onder controle en stabiel en het is sterk de vraag of die in de toekomst zal veranderen.'

Uit onderzoeken en de gesprekken met verschillende gemeenten blijkt dat slechts enkele gemeenten overlast ervaren door drugs- of coffeeshoptoerisme. Waar wel sprake is van overlast hebben gemeenten instrumenten om dit tegen te gaan.

Om gemeenten nog meer te ondersteunen is er een plan van aanpak opgesteld voor het tegengaan van drugstoerisme. Als onderdeel van dit plan is er vanuit het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (CCV) een adviseur beschikbaar voor vragen. Ook heeft het CCV een leerkring georganiseerd voor gemeenten waarbij ambtenaren van Amsterdam hun kennis en ervaringen hebben gedeeld. Om gemeenten die overlast ervaren of benieuwd zijn naar de aanpak van andere gemeenten heeft het CCV een webdossier gemaakt. In dit dossier, dat de komende tijd verder zal worden ontwikkeld, komt een overzicht te staan van instrumenten die gemeenten kunnen inzetten om eventuele problemen met toeristen die drugs kopen of gebruiken en overlast veroorzaken te verhelpen.

De productie of teelt van drugs is verboden in Nederland. Het kabinet zet zich, mede in het kader van de Ondernijningsaanpak, in om aanbod en vraag terug te dringen en de criminele netwerken die hieraan verdienen te ontmantelen. In gemeenten die niet mee doen aan het experiment gesloten coffeeshopketen hebben coffeeshops nog altijd een criminele achterdeur. In deelnemende gemeenten wordt bekeken of deze achterdeur kan worden gesloten, zodat criminelen niet langer verdienen aan het gebruik van cannabis in Nederland.

Het plan van aanpak drugstoerisme is ontwikkeld in reactie op de aangenomen motie van het Lid Bikker⁵⁵, waarin wordt gesproken over overlast gevende toeristen in Amsterdam, softdrugshandel en drugstoerisme in de grensgemeenten. Deze zaken hangen samen met coffeeshoptoerisme, vandaar dat hierop is gefocust. Er is weinig data beschikbaar over het gebruik van andere drugs, bijvoorbeeld middelen die op Lijst I van de Opiumwet staan, door toeristen in Nederland. Het is onbekend hoeveel toeristen naar Nederland komen om deze middelen te gebruiken. Als toeristen deze middelen op illegale wijze verkrijgen van (straat)dealers zijn zij in overtreding van de Opiumwet. Op hen is dezelfde wet- en regelgeving van toepassing als op Nederlanders.

De leden van de ChristenUnie-fractie zien dat er over campagnes gericht op toeristen wordt nagedacht. Deze leden juichen dat toe. Toch merken zij op dat campagnes een beperkt effect hebben wanneer de gemeente Amsterdam gelijktijdig internationaal pleit voor de legalisering van cocaïne. Deelt de minister de lezing van deze leden dat dergelijke uitspraken niet behulpzaam zijn wanneer men af wenst te raken van het imago van Nederland, en Amsterdam in het bijzonder, als drugsdepot van de wereld?

Antwoord

Het kabinet deelt de zorgen van burgemeester Halsema over de drugscriminaliteit en de impact daarvan op onze samenleving. Haar standpunt over legaliseren en reguleren van cocaïne deelt het kabinet niet. De Amsterdamse Stay Away-campagne richt zich op een specifieke, overlast gevende doelgroep toeristen die vaak ook drugs gebruiken. Er is geen aanleiding om te denken dat de uitspraken van de burgemeester van Amsterdam afdoen aan deze campagne.

De leden van de ChristenUnie-fractie lezen dat de minister concludeert dat er geen juridische mogelijkheden zijn om vluchten te reguleren op basis van vertreklocatie en/of reismotief van passagiers en dit ook niet als wenselijk wordt gezien. Dat hadden deze leden ook verwacht. Daarom

⁵⁵ Motie van de leden Bikker en Slootweg over een plan van aanpak om drugstoerisme in Nederland tegen te gaan, 16 juni 2022: [Drugbeleid | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#)

vinden zij het logisch om te pleiten voor een generieke verhoging van de vliegbelasting. Immers, als de prijzen voor vliegtickets zullen stijgen, zullen deze ook minder aangeschaft worden. Een weekendje overlast veroorzaken in Amsterdam wordt immers flink minder aantrekkelijk als de kosten oplopen. Heeft de minister dit overwogen, zo vragen deze leden.

Antwoord

Een generieke verhoging van de vliegbelasting wordt niet overwogen in dit kader. Een dergelijke generieke verhoging heeft ook een generiek effect: het treft alle passagiers, met name mensen met een klein budget, en richt zich niet specifiek op potentieel overlast gevende toeristen. Een dergelijke maatregel zou dan ook niet in verhouding staan tot de gewenste uitkomst. Daarbij hebben potentieel overlast gevende toeristen andere reismogelijkheden dan het vliegtuig. Veel van deze toeristen komen uit Duitsland, Spanje, Frankrijk en Nederland zelf. Ook voor deze doelgroepen zou een generieke verhoging van de vliegbelasting geen effectieve maatregel zijn.

De leden van de ChristenUnie-fractie lezen dat met Schiphol, KLM en EasyJet is gesproken over de mogelijkheden die er zijn om, binnen de luchtvaartbranche, een bijdrage te leveren aan de aanpak van drugstoerisme. Deze leden vragen welke concrete voorstellen met genoemde partijen besproken zijn. Is er gesproken over minder frequente vliegverbindingen? Is er gesproken over prijsstelling? Is er gesproken over marketing en advertenties voor bijvoorbeeld weekendtrips naar Amsterdam? Welke bereidheid is bij de partijen geproefd dergelijke maatregelen te nemen?

Antwoord

Er is inderdaad in de uitvoering van de motie Bikker c.s. met een informatieve insteek gesproken over vliegbewegingen en ticketprijzen. De luchtvaartmaatschappijen zien zichzelf slechts als vervoerders. Het reisdoel van hun klanten is niet aan hen, evenmin wat zij op hun reisbestemming doen.

Er zijn geen juridische mogelijkheden om te sturen op de bestemmingen die luchtvaartmaatschappijen aan doen. Luchtvaartmaatschappijen mogen op basis van luchtvaartverdragen en de *slots* die zij hebben vrij hun vluchten plannen op basis van vraag & aanbod. Daarbij heeft dit kabinet ook niet de intentie om luchtvaartmaatschappijen beperkingen op te leggen die nadelige gevolgen zouden hebben voor grote groepen reizigers, waarvan maar een klein deel eventueel tijdens het verblijf in Nederland overlast zou kunnen veroorzaken.

Wel kunnen er lokaal keuzes gemaakt worden om niet actief de eigen stad in het buitenland te promoten. Echter heeft de toerismebranche ook aangegeven dat de maakbaarheid hiervan beperkt is. De invloed van sociale media is groot en positieve verhalen daarop kunnen bijdragen aan de populariteit een stad, zonder dat hier veel sturing op mogelijk is.

Communicatie voor de al aanwezige toerist kan zich richten op zaken als spreiding over de stad en het verleiden van toeristen om andere gelegenheden te bezoeken dan de coffeeshops in het centrum. Dit betreffen lokale keuzes en in te zetten middelen.

Coffeeshopbeleid

De leden van de ChristenUnie-fractie blijven het vreemd vinden dat de minister weliswaar van gemeenten verwacht dat zij het ingezetenen criterium hanteren, maar dat de minister geen actie onderneemt als blijkt dat een groot aantal coffeeshopgemeenten het ingezetenen criterium in het geheel niet hanteert of niet handhaaft. Waartoe dienen de landelijke criteria dan?

Antwoord

In de Aanwijzing Opiumwet van het Openbaar Ministerie zijn de landelijke gedoogvoorwaarden voor coffeeshops vastgelegd. Het ingezetenen criterium is hier onderdeel van. Voor de gedoogcriteria in de Aanwijzing geldt dat deze leidend zijn voor de strafrechtelijke vervolging. Burgemeesters hebben de autonome bevoegdheid om deze eisen (en eventuele aanvullende eisen) in het lokale beleid op te

nemen. Overtreding van deze eisen kan leiden tot bestuursrechtelijke handhaving. Het is niet mogelijk om burgemeesters te verplichten om bepaalde eisen in het lokale coffeeshopbeleid op te nemen. In de praktijk maken de burgemeester, OM en de politie in de lokale driehoek afspraken over de inzet van de (handhavings)capaciteit. Lokaal maatwerk is belangrijk omdat op lokaal niveau de concrete omstandigheden beter kunnen worden meegewogen. Het handhaven van het ingezetenen criterium is in sommige gemeenten een effectief middel om drugstoerisme tegen te gaan, waar andere gemeenten schetsen baat te hebben bij het niet handhaven ervan.

De leden van de ChristenUnie-fractie spreken hun verbazing uit dat het ingevoerde verbod op rookruimtes in de horeca niet tot beleidswijzigingen heeft geleid. Hoe duidt de minister dit? Vindt hier wel adequaat toezicht en adequate handhaving op plaats? Zou niet iedere gemeente dit op zijn minst als voorwaarde voor een gedoogverklaring moeten opnemen?

Antwoord

Het verbod op rookruimtes geldt voor rookruimtes waar tabaksproducten en aanverwante producten gerookt mochten worden. Dit verbod geldt ook voor de rookruimtes in coffeeshops en hier kan op gehandhaafd worden. Het roken van joints met pure cannabis blijft toegestaan, omdat dit niet onder tabaksproducten of aanverwante producten valt. De inzet van handhaving en de prioriteiten die hierin worden gesteld is een afweging van de Nederlandse Voedsel en Warenautoriteit (NVWA).

De leden van de ChristenUnie-fractie maken zich zorgen over het feit dat niet alle gemeenten het afstandscriterium in beleid hebben staan en dat daar waar het criterium wel is opgenomen, niet alle shops hieraan voldoen. In welke gemeentes is geen afstandscriterium, of voldoen coffeeshops niet aan het bestaande criterium? En zou het niet verstandig zijn over te gaan tot landelijke oplegging van het afstandscriterium, zoals eerder ook is overwogen?

Antwoord

In 2012 is onderzocht om een afstandscriterium tot scholen toe te voegen aan de gedoogcriteria in de Aanwijzing. In overleg met het Openbaar Ministerie is besloten dat een minimale afstand tussen coffeeshops en scholen niet wordt toegevoegd aan de landelijke gedoogvoorwaarden, omdat bij het verkleinen van de zichtbaarheid van coffeeshops voor scholieren lokaal maatwerk past. Een burgemeester kan besluiten een afstandscriterium op te nemen in de *lokale* voorwaarden. Op lokaal niveau kunnen de concrete omstandigheden beter worden meegewogen. In de gemeenten waar geen afstandscriterium geldt, worden vaak andere maatregelen genomen, zoals aanpassing van de openingstijden van coffeeshops (buiten schooltijd). Op deze wijze kunnen gemeenten maatregelen treffen wanneer de lokale situatie daar om vraagt. Er is dus geen aanleiding of noodzaak voor landelijk oplegging.

Het ministerie van Justitie en Veiligheid houdt geen overzicht bij van (lokale) voorwaarden die alle coffeeshopgemeenten in hun beleid hebben opgenomen. Het is dus niet bekend welke gemeenten wel of geen afstandscriterium hebben vastgesteld. Wel wordt er tweejaarlijks onderzoek in opdracht van het WODC gedaan naar het gemeentelijke coffeeshopbeleid. Uit het onderzoek 'Coffeeshops in Nederland 2022'⁵⁶ blijkt dat 83 van de 102 coffeeshopgemeenten (81,4%) het afstandscriterium hebben vastgesteld.

Experiment gesloten coffeeshopketen

De leden van de ChristenUnie-fractie hebben vragen over de uitvoering van de motie-Bikker c.s. (Kamerstuk 36279, nr. 11). Deze motie vroeg specifiek om opvolging te geven aan adviezen van de politie en het OM bij verdere keuzes rondom overgangstermijnen en voorschriften voor coffeeshops gedurende het experiment.

⁵⁶ Coffeeshops in Nederland 2022 (2023), Breuer & Interval.

De leden van de ChristenUnie-fractie lezen in antwoorden op vragen dat er serieuze zorgen zijn bij de politie en het OM over het dubbele handhavingsregime en dat de aanwezigheid van twee stromen in de coffeeshop niet aansluit bij de kern van het experiment. Waarom kiest de minister er dan voor alsnog een dubbel regime te blijven hanteren en dit zelfs te verlengen? Is de minister van mening dat hiermee opvolging wordt gegeven aan dat wat politie en OM adviseren?

Antwoord

De initiële opzet van het experiment bevatte reeds een overgangsfase waarin gedurende een beperkte tijd een dubbel handhavingsregime zou gelden. Met de aanloopfase in Breda en Tilburg en de verlenging van de overgangsfase is dit dubbele handhavingsregime voor een langere periode ingesteld dan oorspronkelijk was beoogd.

In de voorbereiding van de besluiten die zijn genomen over de aanloopfase en de verlenging van de overgangsfase is door politie en het Openbaar Ministerie vanuit hun expertise geadviseerd en zijn aandachtspunten meegegeven die zijn meegenomen in de uitwerking. Daarbij is door politie en het Openbaar Ministerie aangegeven dat het Experiment Gesloten Coffeeshopketen een bestuurlijk experiment betreft met bestuurlijk toezicht.

Wat betreft het bestuurlijk toezicht geldt dat de gemeenten Breda en Tilburg op dit moment geen knelpunten ervaren met betrekking tot het dubbele handhavingsregime. Beide gemeenten hebben de coffeeshops geïnformeerd over de normen die gelden en de handhaving die daarop ziet. Er zijn tot op heden geen signalen dat de twee stromen onduidelijkheid of misstanden opleveren bij de coffeeshops in Breda en Tilburg.

De leden van de ChristenUnie-fractie vragen waarom geen opvolging is gegeven aan het advies van de politie en het OM om een uniforme maximale handelshoeveelheid te hanteren. Is de minister bereid hierover alsnog indringend in gesprek te gaan met burgemeesters die hebben gekozen van dit advies van politie en OM af te wijken?

Antwoord

In een gesprek met het Openbaar Ministerie op 19 februari jl. gaf het Openbaar Ministerie mede namens de politie de overweging mee om een vast gewicht voor de maximale handelsvoorraad vast te stellen. Zoals aangegeven is het signaal van de politie en het Openbaar Ministerie met betrekking tot de handelsvoorraad meegegeven aan de burgemeesters van Breda en Tilburg. Beide burgemeesters hebben vervolgens in hun beleid opgenomen dat de maximale handelsvoorraad wordt vastgesteld op basis van de benodigde weekvoorraad en hebben deze berekend op grond van het gemiddelde van de verkochte hoeveelheid van de vier voorgaande weken, met een maximale afwijking van 5%.

Door de eis zoals vastgelegd in het Besluit toe te passen, wordt door Breda en Tilburg ervaren hoe dit in de praktijk werkt. Het werken met een gemiddelde weekvoorraad sluit volgens de gemeente Breda ook aan bij de verschillende omzet van de coffeeshops, hetgeen ook kan variëren in de tijd. Het is verder aan de burgemeesters om lokaal beleid in de driehoek te bespreken. De gemeenten geven aan dat het mogen aanhouden van een maximale handelsvoorraad heeft geleid tot een veel werkbaardere situatie voor telers, vervoerders en coffeeshophouders.

De leden van de ChristenUnie-fractie vragen waarom de minister genoemde motie-Bikker c.s. (Kamerstuk 36279, nr. 11) heeft overgenomen wanneer de minister middels haar handelen laat zien niet altijd opvolging te geven aan de adviezen van de politie en het OM.

Antwoord

Bij besluitvorming worden politie en het Openbaar Ministerie altijd betrokken en om advies gevraagd. Aan adviezen van politie en Openbaar Ministerie wordt vervolgens opvolging gegeven in de overwegingen rondom het experiment. In een gesprek met het Openbaar Ministerie op 19 februari jl. heeft het Openbaar Ministerie mede namens de

politie aangegeven vanuit hun strafvorderlijke en strafrechtelijk perspectief geen bezwaren te hebben. De politie en het Openbaar Ministerie hebben ook benadrukt dat het een bestuurlijk experiment betreft met bestuurlijk toezicht. Zoals eerder gemeld hebben de politie en het Openbaar Ministerie een aantal overdenkingen en vragen aan de Ministers meegegeven bij het vormgeven van de aanloopfase en de verlenging van de overgangsfase. Deze punten zijn meegenomen bij de uitwerking. De politie en het Openbaar Ministerie zijn daarnaast ook op diverse andere manieren betrokken bij het experiment waarbij zij zeer waardevolle input en expertise leveren. Ze zijn deelnemer aan de werkgroepen Veiligheid en Toezicht & Handhaving en sluiten als agendalid aan bij het Bestuurlijk Overleg tussen de ministers en de betrokken burgemeesters.